

EASO

praktinis registracijos vadovas

Tarptautinės apsaugos
prašymų pateikimas

*EASO praktinių vadovų
rinkinys*

2021 m. gruodžio mėn.

04. Sub-Engineer

Personal Information:

03. Name in Full:

04. Father's Name:

05. Candidate CNIC #

EASO

praktinis registracijos vadovas

**Tarptautinės apsaugos
prašymų pateikimas**

***EASO praktinių vadovų
rinkinys***

2021 m. gruodžio mėn.

Atsakomybės apribojimas

Šio vertimo kokybės nepatikrino kompetentingos nacionalinės institucijos. Jei manote, kad vertimas neatitinka nacionalinio lygmens terminologijos, prašome kreiptis į [EUAA](#).

Rankraštis parengtas 2021 m. lapkričio mėn.

Nei Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO), nei joks EASO vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2023

© Europos prieglobsčio paramos biuras, 2021

Print ISBN 978-92-9487-164-0

doi:10.2847/518

BZ-04-19-325-LT-C

PDF ISBN 978-92-9487-151-0

doi:10.2847/28419

BZ-04-19-325-LT-N

Ilustracija tituliniame puslapyje, Сергей Марков, © iStock, 2018

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį. Norint naudoti ar atgaminti nuotraukas ir kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso EASO, reikia gauti tiesioginį autorių teisių turėtojų leidimą.

Apie vadovą

Kodėl buvo parengtas šis vadovas? Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) misija yra remti ES valstybes nares ir asocijuotąsias šalis (ES+ šalis ⁽¹⁾), jose rengiant mokymus, keliant kokybės standartus, nuosekliai renkant kilmės šalies informaciją ir pan. Atsižvelgiant į savo bendrąjį tikslą remti ES+ šalis siekiant bendrų standartų ir aukštos kokybės procesų bendroje Europos prieglobsčio sistemoje (BEPS), EASO kuria praktines priemones ir gaires, kuriomis būtų galima naudotis įvairiose šalyse.

EASO praktinio registracijos vadovo Tarptautinės apsaugos prašymų pateikimas dėmesio centre yra prašymų išreiškimas ir pateikimas, siekiant išsamiai apžvelgti gerąją patirtį. Šiame praktiniame vadove registracijos procedūra suprantama **kaip visas su tarptautinės apsaugos prašymo gavimu susijęs procesas, apimantis tiek prašymų išreiškimą, tiek jų pateikimą**, kaip numatyta naujos redakcijos Prieglobsčio procedūrų direktyvoje.

Kaip buvo parengtas šis praktinis vadovas? Šį vadovą rengė ES+ šalių ekspertai iš visos ES, prie jo rengimo daug prisidėjo Europos Komisija, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras (UNHCR) ir Europos asmenų be pilietybės tinklas ⁽²⁾. Vadovo rengimą palengvino ir koordinavo EASO. Prieš baigiant rengti šį vadovą dėl jo buvo konsultuojamasi su visomis ES+ šalimis per EASO prieglobsčio procesų tinklą.

Kas turėtų naudotis šiuo vadovu? Šis praktinis vadovas visų pirma skirtas nacionalinių kompetentingų institucijų darbuotojams, atsakingiems už tarptautinės apsaugos prašymų registraciją (tiek jų išreiškimą, tiek pateikimą). Be to, kad jame pateikiamos struktūrizuotos gairės, šis praktinis vadovas taip pat galėtų būti naudojamas ir kaip kokybės vertinimo ir konsultuojamojo ugdymo priemonė, kurią galėtų naudoti priežiūros institucijos, komandų vadovai ir kiti vadovai.

Kaip šis vadovas susijęs su kitomis EASO priemonėmis? Kaip ir visos EASO pagalbos priemonės, *EASO praktinis registracijos vadovas. Tarptautinės apsaugos prašymų pateikimas* grindžiamas BEPS standartais. Jis turėtų būti naudojamas kartu su kitomis turimomis praktinėmis priemonėmis. Visų pirma, EASO ir *Frontex* bendrai parengė pirmojo kontakto pareigūnams skirtas [Praktines priemones pirmojo kontakto pareigūnams. Galimybė naudotis prieglobsčio procedūra](#). Tarp kitų svarbių vadovų ir gairių yra [EASO prieglobsčio procedūros gairės: veiklos standartai ir rodikliai](#), [EASO praktinės gairės](#), [Asmeninis pokalbis](#), [EASO praktinis vadovas dėl amžiaus nustatymo](#), [EASO praktinis vadovas dėl reglamento „Dublinas III“ įgyvendinimo](#), [Asmeninis pokalbis ir įrodymų vertinimas ir EASO priemonė, skirta specialiųjų poreikių turintiems asmenims nustatyti](#) (IPSN). Visos EASO praktinės priemonės yra viešai prieinamos EASO interneto svetainėje.

Atsakomybės apribojimas

Šis vadovas parengtas nepažeidžiant principo, kad tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali autoritetingai aiškinti ES teisę.

⁽¹⁾ ES+ šalys yra 27 ES valstybės narės, taip pat Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija ir Šveicarija.

⁽²⁾ Atkreipkite dėmesį, kad galutinė vadovo versija nebūtinai atspindi UNHCR arba Europos asmenų be pilietybės tinklo pozicijas.

Turinys

Apie vadovą	5
Santrumpų sąrašas	8
Įvadas	9
I. Trys galimybės naudotis prieglobsčio procedūra etapai	10
A. Išreiškimas	10
B. Registracija	11
C. Pateikimas	12
II. Registracijos aplinka	15
A. Centrai ir patalpos	15
B. Saugumas	15
C. Konfidencialumas	17
III. Informacijos teikimas	19
A. Kodėl prašytojams turėtų būti teikiama informacija?	19
B. Kada prašytojams turėtų būti teikiama informacija?	19
C. Kokia informacija turėtų būti teikiama?	19
D. Kaip turėtų būti teikiama informacija?	24
E. Kas teikia informaciją?	25
F. Atsakymai į prašytojų klausimus	25
IV. Registracijos duomenų rinkimas	26
A. Registracijos pareigūno vaidmuo	26
B. Duomenų rinkimo tikslas	27
C. Registracijos pokalbis	27
D. Biometriniai duomenys	31
E. Asmens duomenų registravimas	32
F. Bepilietybė	39
G. Bylų tvarkymas	42
V. Nustatymas ir perdavimas	46
A. Galimos Dublino bylos	46
B. Pažeidžiami prašytojai	49
C. Nelydimi vaikai	56
VI. Dokumentas, patvirtinantis tarptautinės apsaugos prašytojo statusą	65
A. Dokumento informacija	65
B. Dokumento galiojimas	66
C. Informacijos apie dokumentą teikimas	67
VII. Paskesnių prašymų registracija	68
VIII. Duomenų tikrinimas	71
A. Europos pirštų atspaudų duomenų bazė prieglobsčio srityje	71
B. Vizų informacinė sistema	72

C.	Dokumentų tikrinimas	75
D.	Įrašai policijos registruose	76
E.	Šeimos ryšių tikrinimas	76
F.	Socialiniai tinklai.....	77
G.	Kalbos analizė ir nustatymas.....	77
IX.	Registracijos duomenų svarba nagrinėjimo etapui	80
A.	Organizavimas ir planavimas	80
B.	Bylų nukreipimas.....	80
C.	Išteklių poreikių nustatymas.....	81
Priedai	83
1 priedas.	Registracijos laukai	83
2 priedas.	Informacijos teikimo kontrolinis sąrašas.....	93
Teisinės nuorodos	95

Santrumpų sąrašas

BEPS	Bendra Europos prieglobsčio sistema
EASO	Europos prieglobsčio paramos biuras
IPSN	Specialiųjų poreikių turinčių asmenų nustatymas
PD	Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva
PPD	Prieglobsčio procedūrų direktyva
PSD	Priėmimo sąlygų direktyva
Sistema EURODAC	Europos pirštų atspaudų duomenų bazė prieglobsčio srityje
UNHCR	Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras
VIS	Vizų informacinė sistema

Ivadas

Tarptautinės apsaugos prašymų registracija yra pirmasis prieglobsčio procedūros etapas. Daugeliu atžvilgių tai – pagrindinis procedūros etapas. Visų pirma ir svarbiausia yra tai, kad registracija užtikrina apsaugą nuo asmenų, norinčių kreiptis dėl tarptautinės apsaugos, *grąžinimo*. Ji taip pat sudaro prašymo nagrinėjimo pagrindą ir užtikrina, kad prašymai būtų veiksmingai nukreipti teisingai nagrinėjimo procedūrai. Patikimas duomenų rinkimas galimas tik tuo atveju, jei prašytojai gauna jiems reikalingą paramą. Nustačius galimai pažeidžiamus prašytojus, registracija taip pat užtikrinama, kad prašytojai kuo greičiau gautų jiems reikalingą paramą, kad galėtų visapusiškai dalyvauti prieglobsčio procedūroje.

Žodis „registracija“ prieglobsčio procedūrų kontekste dažnai vartojamas dviem būdais: tarptautinės apsaugos prašymo išreiškimo registracija ir tokio prašymo pateikimo registracija. Šis praktinis vadovas apima abu etapus, kurie daugelyje ES+ šalių sujungti į vieną procedūrinį etapą. Šiuo vadovu siekiama padėti registracijos pareigūnams užtikrinti, kad jų kasdienis tarptautinės apsaugos prašymų registravimo darbas atitiktų bendrus Europos registracijos standartus.

Pristačius taikomą teisinę sistemą (I skyrius „[Trys galimybės naudotis prieglobsčio procedūra etapais](#)“), šiame praktiniame vadove pirmiausia aprašomos pagrindinės registracijos aplinkos savybės, leidžiančios konfidencialiai ir patikimai rinkti duomenis (II skyrius „[Registracijos aplinka](#)“).

Pati registracija apima tris pagrindines veiklos sritis: informacijos teikimą prašytojui (III skyrius „[Informacijos teikimas](#)“), duomenų apie prašytoją rinkimą (IV skyrius „[Registracijos duomenų rinkimas](#)“) ir, galiausiai, galimai pažeidžiamų prašytojų ir Dublino bylų nustatymą bei jų perdavimą atitinkamai nagrinėjimo procedūrai (V skyrius „[Nustatymas ir perdavimas](#)“). Šie skyriai yra trys pagrindiniai šio praktinio vadovo skyriai.

Surinkus duomenis ir nukreipus prašytojus paramai gauti, prašytojams pateikiamas dokumentas, patvirtinantis jų, kaip tarptautinės apsaugos prašytojų, statusą (VI skyrius „[Dokumentas, patvirtinantis tarptautinės apsaugos prašytojo statusą](#)“). Registracijos procedūros pristatymą papildo specialus skirsnis, kuriame aprašomi konkretūs reikalavimai paskesnių prašymų registracijai (VII skyrius „[Paskesnių prašymų registracija](#)“).

Be to, šiame vadove apžvelgiami įvairūs metodai, kurie gali būti taikomi registracijos procedūros metu siekiant patikrinti surinktus duomenis (VIII skyrius „[Duomenų tikrinimas](#)“). Vadovo pabaigoje pateikiama informacija apie tai, kaip registracijos duomenys naudojami nagrinėjimo procedūros pradžioje (IX skyrius „[Registracijos duomenų svarba nagrinėjimo etapui](#)“).

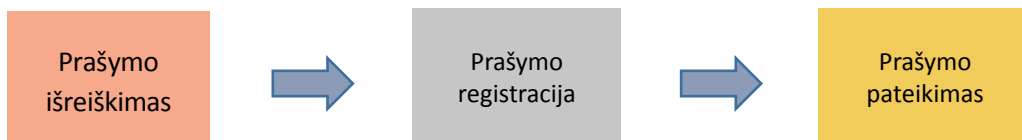
Galiosiausiai prieduose pateikti du lengvai naudojami kontroliniai sąrašai. Pirmajame sąrašė apžvelgiami registracijos laukai, kurių informacijos paprastai prašoma iš prašytojo registracijos metu, tuo tarpu antrajame sąrašė apžvelgiama tokia informacija, kuri turėtų būti pateikta prašytojui pagal bendrą Europos prieglobsčio sistemą (BEPS).

I. Trys galimybės naudotis prieglobsčio procedūra etapais

ES prieglobsčio *acquis* pateikta nemažai teisinių sąvokų, susijusių su registracijos procesu. Visų pirma, Prieglobsčio procedūrų direktyvos (PPD) ⁽³⁾ 6 straipsnyje nurodomi šie galimybės naudotis prieglobsčio procedūra etapais: prieglobsčio prašymo **išreiškimas**, **registracija** ir **pateikimas** (1 pav.).

Atsižvelgiant į nacionalinę sistemą, prašymo registracija ir pateikimas gali būti atliekami vienu metu arba atskirai. Kai šie du etapai atliekami atskirai, pagrindiniai bendrieji duomenys apie asmenį paprastai renkami registracijos etape, o tai leidžia bent jau praktiškai organizuoti pradinį priėmimą. Papildomi išsamūs duomenys renkami pateikimo metu.

1 pav. Galimybės naudotis prieglobsčio procedūra etapais pagal PPD 6 straipsnį ⁽⁴⁾

A. Išreiškimas

Veiksmas, kuriuo institucijai išreiškiamas noras prašyti tarptautinės apsaugos, yra prašymo išreiškimas (PPD 27 konstatuojamoji dalis ir 6 straipsnio 1 dalis). Laikoma, kad bet kuris asmuo, išreiškęs ketinimą prašyti tarptautinės apsaugos, yra prašytojas, turintis visas su tokiu statusu siejamas teises ir pareigas.

Jei prašymas pateikiamas institucijai, kuri nėra atsakinga už registraciją pagal nacionalinę teisę, ta institucija turi išsiųsti bylą kompetentingai institucijai, kad ši galėtų registruoti prašymą, kad prašytojas galėtų pasinaudoti materialinėmis priėmimo sąlygomis, nustatytomis Priėmimo sąlygų direktyvos (PSD) 17 straipsnyje ⁽⁵⁾.

Kokios teisės ir pareigos atsiranda išreiškus tarptautinės apsaugos prašymą?

Nuo prašymo išreiškimo momento prašytojui:

⁽³⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2013/32/ES](#) dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija), OL L 180, 2013 6 29, p. 60–95.

⁽⁴⁾ EASO, *Instruktorių vadovas dėl tarptautinės apsaugos prašytojų registracijos Italijoje* (riboto galiojimo dokumentas), Roma, 2020.

⁽⁵⁾ Žr. 2020 m. birželio 25 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą byloje [Ministerio Fiscal \[Ispanija\] prieš VL](#), C-36/20, ECLI:EU:C:2020:495. Santrauka pateikiama [EASO teismų praktikos duomenų bazėje](#).

- leidžiama **likti valstybės narės teritorijoje**, įskaitant pasienio arba tranzito zonas, prieglobsčio procedūros laikotarpiu (PPD 9 straipsnis) ⁽⁶⁾;
- pateikiama **informacija** prašytojui suprantama kalba (PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktas);
- suteikiamos **vertimo žodžiu paslaugos** prireikus pateikti savo argumentus (PPD 12 straipsnio 1 dalies b punktas);
- leidžiama bendrauti su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru (**UNHCR**) ir (arba) bet kokia kita organizacija, teikiančia **teisinius patarimus** (PPD 12 straipsnio 1 dalies c punktas);
- vertinama, ar prašytojui gali reikėti **specialių procesinių garantijų ir (arba) jis turi specialių priėmimo poreikių** (PPD 24 straipsnio 1 dalis ir PSD 22 straipsnio 1 dalis ⁽⁷⁾);
- suteikiamos **materialinės priėmimo sąlygos**, užtikrinančios tinkamą gyvenimo lygį, kuriuo suteikiamos jų pragyvenimo garantijos ir apsaugoma jų fizinė bei psichinė sveikata (PSD 17 straipsnis) ⁽⁸⁾;
- užtikrinama, kad minėtas **gyvenimo lygis** būtų garantuojamas konkrečiais pažeidžiamų asmenų ir sulaikytų asmenų atvejais (PSD 17 ir 21 straipsniai);
- sulaikymo atveju suteikiamos **teisinės garantijos**, įskaitant konkrečias garantijas pažeidžiamiems asmenims ir specialių priėmimo poreikių turintiems prašytojams (PSD 8, 9, 10 ir 11 straipsniai);
- sulaikymo atveju suteikiama galimybė veiksmingai bendrauti su patariančiomis ir konsultuojančiomis organizacijomis ir asmenimis (PPD 8 straipsnis);
- teikiama reikalinga **sveikatos priežiūra**, į kurią įeina bent jau skubioji priežiūra ir būtinausias gydymas ligų ir rimtų psichikos sutrikimų atveju; be to, specialių priėmimo poreikių turintiems prašytojams suteikiama būtina medicinos ar kitokia pagalba, įskaitant, prireikus, tinkamą psichinės sveikatos priežiūrą (PSD 19 straipsnis);
- nelydimų vaikų atveju po prašymo išreiškimo padedama kuo greičiau **surasti šeimą**, tuo pačiu metu saugant vaiko interesus (PSD 24 straipsnis);
- užtikrinama, kad suteikiant būstą būtų laikomasi **šeimovienybės** principo (PSD 12 straipsnis);
- suteikiama **galimybė apskųsti** sprendimus dėl priėmimo sąlygų suteikimo, panaikinimo arba apribojimo arba sprendimus dėl judėjimo laisvės ir gyvenamosios vietos (PSD 26 straipsnis);
- iš prašytojo tikimasi, kad jis **bendradarbiaus** su institucijomis (PPD 13 straipsnio 1 dalis).

B. Registracija

Išreiškus tarptautinės apsaugos prašymą, jis turi būti registruojamas. Registracija reiškia, kad padaromas įrašas apie prašytojo ketinimą siekti apsaugos. ES+ šalys turi nustatyti, kurios institucijos yra atsakingos už tarptautinės apsaugos prašymų registravimą pagal nacionalinę teisę (PPD 6 straipsnio 1 dalis).

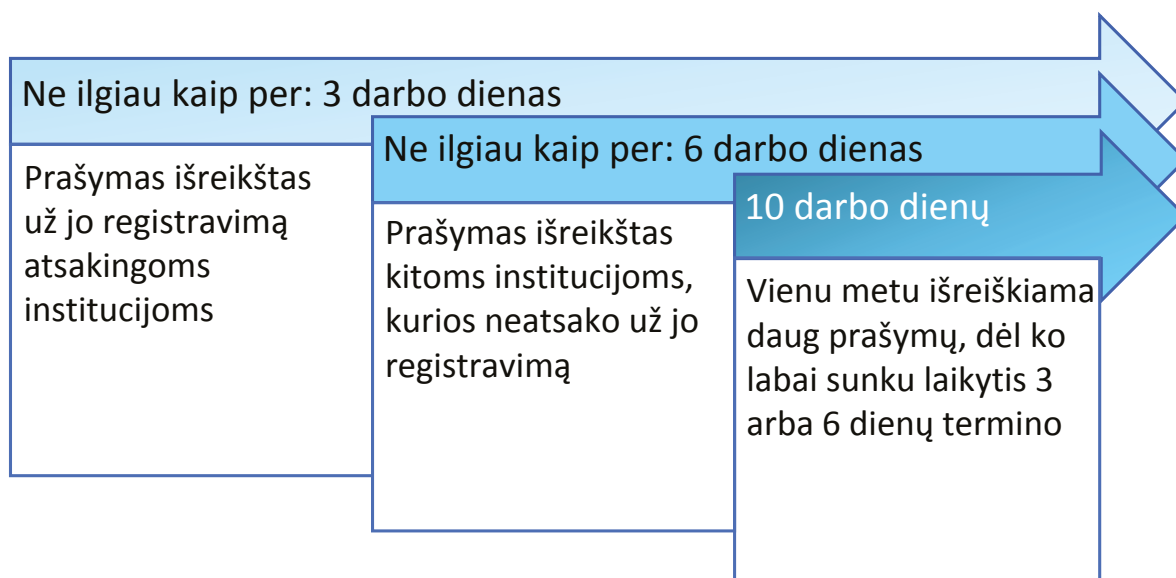
⁽⁶⁾ Taikomos kelios išimtys, t. y. kai prašytojas laikomas keliančiu pavojų valstybės saugumui arba kelia pavojų valstybės visuomenei (Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 21 straipsnio 2 dalis), taip pat dėl tam tikrų tipų paskesnių prašymų (PPD 41 straipsnis), ekstradicijos kontekste (PPD 9 straipsnio 2 dalis) ir tik tiek, kiek laikomasi *negražinimo* principo.

⁽⁷⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2013/33/ES](#), kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (nauja redakcija), OL L 180, 2013 6 29, p. 96–116.

⁽⁸⁾ „Materialinės priėmimo sąlygos“ apibrėžiamos PSD 2 straipsnio g punkte kaip „priėmimo sąlygos, į kurias įeina būsto, maisto ir aprangos suteikimas natūra arba finansinių išmokų pavidalu arba talonais, arba naudojant visus tris būdus, ir dienpinigiai“.

Kokios teisės ir pareigos atsiranda registracijos etape?

Nėra jokių konkrečių teisių ar pareigų, kurios atsiranda registracijos etape, be tų teisių ir pareigų, kurios atsiranda išreiškus prašymą. Šio etapo tikslas yra padaryti oficialų įrašą, kad prašytojas galėtų veiksmingai naudotis tomis teisėmis ir galėtų vykdyti minėtas pareigas (PPD 27 konstatuojamoji dalis). Todėl registracija turėtų būti užbaigta kuo greičiau per PPD 6 straipsnyje nustatytą laiką.

C. Pateikimas

ES+ šalys privalo užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos prašymą išreiškęs asmuo turėtų galimybę kuo greičiau jį pateikti (PPD 6 straipsnio 2 dalis). ES+ šalys turi nustatyti, kurios institucijos yra atsakingos už prieglobsčio prašymų pateikimą pagal nacionalinę teisę (PPD 6 straipsnio 1 dalis). Tačiau jei asmuo vengia pateikti savo prašymą, sprendžiančioji institucija gali priimti sprendimą nutraukti procedūrą (PPD 6 straipsnio 2 dalis ir 28 straipsnis).

Prašymo pateikimas užbaigia registracijos procedūrą. Nuo šio momento prasideda prašymo nagrinėjimo procedūra.

ES+ šalys gali nustatyti papildomas tarptautinės apsaugos prašymų pateikimo taisykles. Pavyzdžiui, nacionalinės teisės aktuose gali būti numatyta, kad prašymai būtų pateikiami asmeniškai ir (arba) nurodytoje vietoje (PPD 6 straipsnio 3 dalis).

Šie trys galimybės naudotis prieglobsčio procedūra etapai – tarptautinės apsaugos prašymo išreiškimas, registracija ir pateikimas – nebūtinai atspindi tris atskirus proceso etapus. PPD leidžia **registracijos ir pateikimo etapus sujungti į vieną**, jei laikomasi bendrųjų reikalavimų, įskaitant registracijos terminus ir galimybę pateikti prašymą. Kai kurios ES+ šalys abu etapus sujungia į vieną procedūrinį etapą, o kitos mano, kad registracija ir pateikimas yra skirtingi etapai, turintys skirtingą teisinį poveikį. Jei prašytojas pirmą kartą išreiškia savo prašymą tiesiogiai už registraciją ir pateikimą atsakingoms institucijoms, net trys etapai gali būti sujungti į vieną.

Kai reikalaujama, kad prašytojas pateiktų prašymą po registracijos etapo, jis turėtų būti informuotas apie tai, kaip ir kur pateikti prašymą, taip pat apie prašymo nepateikimo pasekmes. Jei prašymas turi būti

teikiamas naudojant konkrečią prašytojo pildomą formą, tokia forma dalijama po registracijos, kartu taip pat paaiškinant, kaip ją pateikti sprendžiančiajai institucijai. Jei prašymas turi būti teikiamas asmeniškai, nurodytoje vietoje, po registracijos, rekomenduojama įdiegti vizitų valdymo sistemą, kuri registracijos metu taip pat galėtų prašytojui raštu nurodyti tikslią vietą ir laiką, kur ir kada prašymas gali būti pateiktas. Siekiant užtikrinti, kad pateikimas vyktų kuo greičiau, taip pat rekomenduojama įdiegti stebėsenos sistemą, kad būtų galima stebėti laikotarpį nuo prašymo registracijos iki jo pateikimo.

Kokios teisės ir pareigos atsiranda pateikimo etape?

Pateikus tarptautinės apsaugos prašymą atsiranda papildomos konkrečios teisės ir pareigos. Tarp jų yra:

- nagrinėjimo procedūros laikotarpio pradžia (PPD 31 straipsnio 3 dalis);
- ES+ šalies, atsakingos už prašymo nagrinėjimą, nustatymo proceso laikotarpio pradžia ⁽⁹⁾ (reglamento „Dublinas III“ 20 straipsnio 1 dalis)⁽¹⁰⁾);
- toliau nurodytos teisės, kurios garantuojamos pagal PSD ir pagal kurias prašytojams:
 - o per pagrįstą laikotarpį (t. y. ne ilgiau kaip per 15 dienų nuo prašymo pateikimo) pateikiama informacija apie su priėmimo sąlygomis susijusias išmokas ir pareigas, taip pat apie organizacijas arba asmenų grupes, teikiančias specialią teisinę pagalbą, kurios galėtų suteikti pagalbą arba juos informuoti apie esamas priėmimo sąlygas, įskaitant sveikatos priežiūrą (PSD 5 straipsnis) ⁽¹¹⁾);
 - o per 3 dienas nuo prašymo pateikimo dienos įteikiamas prašytojo vardu išduotas dokumentas, patvirtinantis jo, kaip prašytojo, statusą ir liudijantis jo teisę būti ES+ šalies teritorijoje, laukiant, kol bus nagrinėjamas arba kol yra nagrinėjamas jo prašymas (PSD 6 straipsnis);
 - o suteikiama galimybė gauti kelionės dokumentus, jei dėl rimtų humanitarinio pobūdžio priežasčių jiems reikia būti kitoje šalyje (PSD 6 straipsnis);
 - o suteikiama teisė laisvai judėti priimančiosios valstybės narės teritorijoje arba ES+ šalyse jiems nustatytoje vietoje (PSD 7 straipsnis);
 - o vaikams suteikiama galimybė naudotis švietimo sistema panašiomis sąlygomis kaip ir savo piliečiams ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos (PSD 14 straipsnis);

⁽⁹⁾ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas išaiškino, kad „reglamento „Dublinas III“ 20 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad tarptautinės apsaugos prašymas laikomas pateiktu, kai institucija, atsakinga už pareigų, kylančių pagal minėtą reglamentą, vykdymą, gauna viešosios valdžios institucijos išduotą rašytinį dokumentą, kuriuo patvirtinta, kad trečiosios valstybės pilietis paprašė tarptautinės apsaugos, o atitinkamais atvejais ir tada, kai ši institucija gauna tik pagrindinę tokiame dokumente pateiktą informaciją, o ne patį dokumentą ar jo kopiją“. Žr. 2017 m. liepos 26 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą byloje *Tsegzab Mengesteab prieš Bundesrepublik Deutschland*, C-670/16, ECLI:EU:C:2017:587. Santrauka pateikiama [EASO teismų praktikos duomenų bazėje](#).

⁽¹⁰⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) Nr. 604/2013](#), kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (nauja redakcija), OL L 180, 2013 6 29, p. 31–59).

⁽¹¹⁾ Daugiau informacijos apie informacijos teikimą ir konsultavimą priėmimo klausimais galima rasti 2016 m. rugsėjo mėn. [EASO gairių dėl priėmimo sąlygų: veiklos standartai ir rodikliai](#) 6 skyriuje „Informacijos teikimas ir konsultavimas“: „Siekiant išvengti pernelyg didelės naštų prašytojui, kurią gali sukurti priėmimo vietose teikiama informacija, informacija turėtų būti teikiama atsižvelgiant į konkretų laiką arba etapą. Valstybės narės raginamos nustatyti tvarkaraštį, kuriame būtų nurodyta prašytojams nacionaliniu lygmeniu teikiamos informacijos rūšis, kartu atsižvelgiant į PSD 5 straipsnyje nustatytą bendrą maksimalų 15 dienų terminą.“

- organizuojami parengiamieji kursai, įskaitant kalbų kursus, jei tai būtina siekiant palengvinti jų naudojimąsi švietimo sistema ir dalyvavimą joje (PSD 14 straipsnis);
- o suteikiama galimybė patekti į darbo rinką ne vėliau kaip per 9 mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos, jei pirmojoje instancijoje kompetentinga institucija nepriėmė sprendimo ir prašytojas nekaltas dėl delsimo (PSD 15 straipsnis, su galimybe pradėti taikyti arba toliau taikyti palankesnes nuostatas pagal PSD 4 straipsnį); ES+ šalys gali leisti prašytojams gauti profesinį mokymą, neatsižvelgiant į tai, ar jie turi galimybę patekti į darbo rinką (PSD 16 straipsnis).

Įsidėmėtini faktai

- Galimybę naudotis prieglobsčio procedūromis sudaro trys etapai: tarptautinės apsaugos prašymo išreiškimas, registracija ir pateikimas.
- Išreiškus prašymą atsiranda tarptautinės apsaugos prašytojo teisės ir pareigos, įskaitant teisę likti šalyje.
- Registracijos metu padaromas oficialus įrašas apie prašytojo ketinimą siekti tarptautinės apsaugos, taip pažymint, kad prašytojas yra tarptautinės apsaugos prašytojas.
- Prašymo pateikimas užbaigia registracijos procedūrą ir nuo šio momento prasideda nagrinėjimo procedūra.
- Atsižvelgiant į nacionalinę teisę, šie trys etapai nebūtinai yra atskiri proceso etapai, juos galima sujungti į vieną arba du etapus.

II. Registracijos aplinka

A. Centrai ir patalpos

Numatyti prašymų registracijos ir pateikimo centrai yra labai svarbūs, kad procedūra vyktų veiksmingai tiek prašytojams, tiek darbuotojams. Priklausomai nuo naujai atvykusių asmenų skaičiaus, ES+ šalys gali nuspręsti savo teritorijoje įsteigti keletą registracijos biurų arba net mobilius registracijos padalinius, kad būtų patenkinti neatidėliotini poreikiai.

Rinkdamosi prašymo registracijos ir (arba) pateikimo vietą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į konkrečius registracijos poreikius ir asmenų, kurie tuo pačiu metu naudosis patalpomis, skaičių. Siekiant nustatyti geriausią šiuo tikslu galimą vietą, valstybės turėtų atsižvelgti, be kita ko, į jos prieinamumą žmonėms su negalia, patalpų dydį (t. y. ar jose gali būti daug žmonių) ir tai, kad laukimo zonoje turėtų būti pakankamas sėdimų vietų skaičius, tinkama vėdinimo ar klimato kontrolės sistema, lengva prieiga prie atskirų sanitarijos įrenginių moterims ir vyrams ir atskiros vaikams tinkamos žaidimų zonos.

Registracijos centras turi būti lengvai pasiekiamas viešuoju transportu, tačiau jis gali būti tame pačiame pastate kaip ir kitos su juo susijusios nacionalinės administravimo tarnybos. ES+ šalys neseniai pradėjo integruoti pradinio priėmimo ir prašymų registracijos ir (arba) pateikimo funkcijas atvykimo centruose.

Vieta turi būti suprojektuota taip, kad registracijos / pateikimo procesas galėtų saugumo prasme vykti sklandžiai, joje turi būti aiškūs ženklai dėl tik personalui skirtų zonų ir veiksminga eilių valdymo sistema. Joje taip pat turi būti sudarytos sąlygos konfidencialius pokalbius vykdyti privačiai.

B. Saugumas

Registracijos personalas turėtų būti susipažinęs su registracijos biure taikomomis saugumo procedūromis. Darbuotojai taip pat turėtų žinoti apie galimą pavojų savo pačių ir kitų asmenų saugumui. Tarp tokio pavojaus saugumui gali būti smurtiniai veiksmai arba grasinimai imtis smurto, savęs žalojimas, pavojus sveikatai ar gaisras. Registracijos centre turėtų būti pirmosios pagalbos priemonės ir bent vienas darbuotojas, turintis pirmosios pagalbos teikimo įgūdžių.

Saugumas ir sauga turi tiesioginį poveikį registracijos procedūrų kokybei. Dėl nepakankamų arba netinkamų saugumo procedūrų prašytojai gali vengti eiti į registracijos biurus. Be to, nepakankamos saugumo procedūros gali trukdyti registravimo veiklai.

Saugumas užtikrinamas ne tik saugumo procedūromis, bet ir kokybiškomis registracijos procedūromis. Sąžiningos ir skaidrios procedūros skatina pasitikėjimą ir mažina įtampą. Informacijos teikimas, atsakant į prašytojui rūpimus klausimus, atlieka svarbų vaidmenį saugumo strategijoje, nes jis užkerta kelią nesusipratimams ir padeda laiku spręsti problemas ar mažinti nusivylimą.

Geroji patirtis

Toliau išvardytos saugumo priemonės nėra išsamios; be to, jos skirtos užkirsti kelią saugumo problemoms, tiesiogiai susijusioms būtent su registracijos veikla, arba jas spręsti, šios priemonės nėra skirtos apskritai kylantiems bendro pobūdžio pavojams.

Darbuotojų mokymas

Registracijos procedūrose dalyvaujantys darbuotojai mokomi, kaip taikyti saugumo priemones ir kaip tinkamai reaguoti įvykus incidentams. Mokymas apima komunikacijos metodus, kuriais siekiama užkirsti kelią saugumo incidentams, juos spręsti ir deeskaluoti.

Pagrindinės saugumo priemonės

Įėjimas

- Registracijos biure turi būti du atskiri įėjimai: tik darbuotojams skirtas įėjimas ir įėjimas prašytojams.
- Prašytojams skirtame įėjime turi būti įdiegtos minios kontrolės priemonės ir asmenų tvarkingam patekimui į vidų skirtos priemonės.

Biuro viduje

- Registracijos biure turi būti įdiegtos prašytojų judėjimą reguliuojančios priemonės, aiškiai atskiriant:
 - o zonas, į kurias gali patekti prašytojai;
 - o zonas, į kurias jie turi būti lydimi;
 - o zonas, į kurias prašytojai patekti negali.
- Laukimo zona turi būti atskirta nuo vietos, kur vyksta pokalbiai.
- Prašytojų judėjimas registracijos biure turi būti organizuojamas nustatant tiesioginius maršrutus nuo įėjimo iki registratūros, į laukimo zoną, į pokalbių kambarį ir link išėjimo.
- Registratūros zona ir pokalbių kambarys turi būti įrengti taip, kad darbuotojai bet kuriuo metu galėtų lengvai iš ten pasišalinti. Pavyzdžiui, pokalbių kambariuose registracijos personalas turi sėdėti taip, kad už jų būtų išėjimo durys.

Reagavimas į saugumo incidentus

- Turi būti priemonės, leidžiančios registracijos personalui įspėti saugumo personalą apie incidentus (pvz., įspėjimo mygtukai pokalbių kambariuose).
- Turi būti nustatytos procedūros, pagal kurias prašytojai ir darbuotojai gali pranešti apie saugumo incidentus atsakingam pareigūnui, pagal kurias būtų galima vykdyti stebėseną, analizę ir teikti pasiūlymus, kaip pagerinti saugumo sistemą.

Išėjimas

- Atsakingas pareigūnas turėtų užtikrinti, kad prašytojams atlikus formalumą, dėl kurio jie atėjo į biurą, jie iš biuro išeitų.
- Prašytojai turi išeiti per kitą vietą, nei įeina.

C. Konfidencialumas

Tarptautinės apsaugos prašytojams turi būti užtikrinta teisė į konfidencialumą (PPD 48 straipsnis). Konfidencialumas yra visiems prieglobsčio procedūros etapams taikomas principas. Negalima tikėtis, kad prašytojai atskleis išsamią informaciją apie savo baimę dėl persekiojimo ar didelės žalos, jei negalima užtikrinti konfidencialumo. Konfidencialumo principas taip pat taikomas registracijos procedūrai ir registracijos metu gautai informacijai.

Registracijos centrai ir procedūros turėtų sudaryti sąlygas prašytojams registracijos personalui pateikti dokumentus ir asmeninę informaciją tokiomis sąlygomis, kurios nepakenktų jų teisei į privatumą ir konfidencialumą.

Registracijos procedūroje dalyvaujančios institucijos privalo užtikrinti, kad jokia informacija nebūtų atskleista tariamiems persekiotojams arba didelę žalą sukėlusiams subjektams (PPD 30 straipsnis). Registracijos institucijos taip pat neturėtų gauti jokios informacijos iš tariamų persekiotojų arba didelę žalą sukėlusių subjektų tokiu būdu, kad dėl to kiltų fizinio susidorojimo su prašytoju ar jo išlaikomais asmenimis grėsmė, arba grėsmė jo šeimos narių, tebegyvenančių kilmės šalyje, laisvei ir saugumui.

Be to, registracijos institucijos privalo laikytis konfidencialumo principo, kaip apibrėžta nacionalinės teisės aktuose (PPD 48 straipsnis). Jei registracijos procedūros metu reikia vertimo žodžiu paslaugų, vertėjas žodžiu taip pat turi laikytis konfidencialumo principo.

Prašytojai turėtų būti informuojami apie savo teisę į prieglobsčio procedūrų konfidencialumą registracijos etape.

Geroji patirtis

Toliau nurodyta praktinė priemonė gali būti tinkama konfidencialumo išsaugojimui registracijos procedūros metu.

- Venkite vadinti prašytoją vardu ar pavarde prie kitų žmonių arba rodyti vardus ar pavardes laukimo zonose. Bendraujant su prašytojais arba apie prašytojus registratūros / laukimo zonose, galima naudoti alternatyvius metodus, pvz., priskiriant tuo tikslu naudojamus numerius ir spalvotus žetonus.

Konkretus klausimas. Šeimos nario prašymai pateikti informaciją apie prašytoją

Į šeimos nario prašymą suteikti informacijos apie prašytoją turėtų būti žiūrima labai atsargiai.

Tokios situacijos registracijos procedūros metu gali susidaryti įvairiais būdais. Pavyzdžiui, kas nors gali prašyti registracijos institucijos patvirtinti, ar vienas iš jo(s) šeimos narių užregistravo tarptautinės apsaugos prašymą. Arba kas nors gali prašyti, kad registracijos institucija padėtų susisiekti su šeimos nariu, kuris, to asmens žiniomis, kreipėsi dėl tarptautinės apsaugos.

Laikantis konfidencialumo principo, niekam neturėtų būti atskleidžiama jokia informacija, išskyrus atvejus, kai atitinkamas šeimos narys raštu davė savo sutikimą. Tai apima informaciją apie tai, ar šeimos narys iš tikrųjų kreipėsi dėl tarptautinės apsaugos.

Pravartu šiuo atveju paprašyti prašančiojo asmens duomenų ir nurodyti tariamą ryšį su šeimos nariu bei informuoti prašantįjį asmenį, kad bus bandoma rasti nurodytą asmenį ir, jei toks asmuo bus rastas, šie kontaktiniai duomenys bus perduoti tam šeimos nariui, jei prašantysis asmuo su tuo sutinka. Informuokite prašantįjį asmenį, kad šeimos narys pats spręs, ar norės susisiekti.

Įsidėmėtini faktai

- Registracijos centrai ir patalpos turi būti suprojektuoti taip, kad atitiktų konkrečius registracijos procedūros poreikius, pavyzdžiui, dėl naujai atvykusių asmenų skaičiaus, prieinamumo žmonėms su negalia, patalpos turi būti įrengtos atsižvelgiant į lyčių poreikius ir būti tinkamos atsivesti vaikus, lengvai pasiekiamos viešuoju transportu.
- Sauga ir saugumas tiesiogiai veikia registracijos proceso kokybę, šiuos klausimus galima spręsti žinant apie galimą pavojų saugumui ir standartines veiklos procedūras, taip pat taikant sąžiningą ir skaidrią registracijos procedūrą.
- Per visą registracijos procesą būtina užtikrinti konfidencialumą, pasirūpinant, kad registracijos centruose ir patalpose būtų sąlygos konfidencialumui užtikrinti, o surinkti duomenys turi būti tvarkomi laikantis konfidencialumo standartų.

III. Informacijos teikimas

Pagal PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktą, prašytojai turi būti informuojami bent apie:

- (i) taikytiną procedūrą;
- (ii) savo teises ir pareigas tos procedūros metu;
- (iii) galimas savo pareigų nesilaikymo ir nebendradarbiavimo su institucijomis pasekmes;
- (iv) nagrinėjimo procedūros trukmę;
- (v) prašytojams prieinamas priemones, siekiant įvykdyti pareigą suteikti informaciją, pagrindžiančią jų tarptautinės apsaugos prašymą;
- (vi) pasekmes, kylančias tiesiogiai ar netiesiogiai atsiėmus prašymą.

Informacija pateikiama ta kalba, kurią jie supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti.

Ta informacija suteikiama laiku, kad prašytojai galėtų pasinaudoti savo teisėmis.

A. Kodėl prašytojams turėtų būti teikiama informacija?

Teisė į informaciją yra viena iš pagrindinių PPD numatytų garantijų (12 straipsnio 1 dalies a punktas).

Labai svarbu, kad prašytojams būtų teikiama informacija, kad būtų užtikrinta sąžininga ir veiksminga prieglobsčio procedūra. Prašytojai turėtų žinoti savo teises ir pareigas bei suprasti skirtingus procedūros etapus, kad galėtų pateikti savo prašymus kuo išsamiau ir vykdyti savo pareigas. Tai naudinga tiek prašytojams, tiek nacionalinei administracijai, ypač ES+ šalyse, kurios laiko, kad prašytojas privalo kuo greičiau pateikti visą informaciją tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti (Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos (PD) 4 straipsnio 1 dalis).

Informuoti prašytojus juo labiau svarbu dėl to, kad, iki jiems ateinant į registracijos biurą, jie dažnai mažai ką žino apie prieglobsčio suteikimo procedūrą. Tai galėtų reikšti, kad iš trečiųjų asmenų jie gavo melagingos arba prieštaringos informacijos.

B. Kada prašytojams turėtų būti teikiama informacija?

PPD nustatyta, kad ES+ šalys turėtų laiku teikti informaciją prašytojams, kad jie galėtų naudotis PPD nustatytomis teisėmis ir vykdyti joje numatytas pareigas.

Kadangi kai kurios iš šių teisių ir pareigų taikomos nuo tarptautinės apsaugos prašymo išreiškimo momento, informacija turėtų būti pateikta pačioje procedūros pradžioje.

Rekomenduojama geroji patirtis yra pateikti informaciją ne vėliau kaip pateikimo etape ir bet kokių atveju pakankamai iš anksto prieš asmeninį pokalbį.

C. Kokia informacija turėtų būti teikiama?

Prašytojas, visų pirma, turėtų suprasti, kas yra tarptautinė apsauga ir ko iš jų tikimasi registracijos procedūros metu ir ruošiantis asmeniniam pokalbiui. Svarbu užtikrinti, kad informacija būtų nuolat atnaujinama.

Siekiant papildyti šį išsamų informacijos teikimo garantijų pagal PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktą aprašymą, šio vadovo [2 priede](#) rasite informacijos teikimo kontrolinį sąrašą.

(i) Informacija apie taikytiną procedūrą

Labai svarbu, kad prašytojai būtų informuojami ir suprastų įvairius prieglobsčio procedūros etapus. Tačiau ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas kiekviename prieglobsčio procedūros etape teikiamos informacijos kiekiui ir išsamumui. Pernelyg išsamiai aprašant visus galimus prieglobsčio procedūros etapus ir jų dalis registracijos etape, prašytojams gali būti sudėtinga tokią informaciją suprasti. Registracijos etape rekomenduojama, kad pateikiama informacija apsiribotų trumpa kiekvieno prieglobsčio procedūros etapo (registracija, asmeninis pokalbis, pranešimas apie sprendimą ir apeliacija) apžvalga, plačiau ir išsamiau apibūdinant būtent registracijos procedūrą.

Į informaciją apie registracijos procedūrą turėtų būti įtraukti toliau nurodyti punktai:

- **Registracijos tikslas ir numatomi rezultatai.** Turėtumėte prašytojams pranešti, kodėl jiems reikia registruotis, ką reiškia registracija ir kokios yra nesiregistravimo pasekmės.
- **Prieglobsčio procedūros konfidencialumas.** Konfidencialumo principas taikomas visos prieglobsčio procedūros metu (žr. [II skyriaus C skirsnį „Konfidencialumas“](#)), o prašytojams reikia suprasti, kad konfidencialumas yra užtikrinamas ir kaip tai daroma. Jei pagal nacionalinės teisės aktus duomenimis dalijamasi su kitomis nacionalinėmis institucijomis, prašytojams turėtumėte apie tai pranešti.
- **Registracijos procedūra yra nemokama.** Tai svarbu siekiant išvengti situacijos, kai tam tikri asmenys gali pasinaudoti prašytojų turimų žinių stoka ir bandyti iš jų išvilkti pinigus. Be to, turite aiškiai nurodyti, kad kreipimasis dėl prieglobsčio vyksta vien tik prašytojų nuožiūra.
- **Praktiniai žingsniai registracijos metu.** Turėtumėte informuoti prašytojus apie visus veiksmus, kuriuos jie turėtų atlikti registracijos etape. Tai apima duomenų rinkimą, registracijos pokalbį, pirštų atspaudų ėmimą ir galbūt kitų biometrinių duomenų, pvz., veido nuotraukos ir parašo, rinkimą.
- **Procedūra, kuria siekiama nustatyti ES+ šalį, kuri turi nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą.** Turėtumėte pranešti prašytojams, kad bus atliktas vertinimas, ar tarptautinės apsaugos prašymo neturėtų nagrinėti kita ES+ šalis. Šiuo tikslu svarbu, kad prašytojai pateiktų nuoseklią, išsamią ir patikrinamą informaciją apie savo šeimos narius ES+ šalių teritorijoje, apie visas ES+ šalis jiems išduotas visas ar leidimus gyventi, atvykimą į kitą ES+ šalį arba buvimą ES+ šalyje, tranzitą per ES+ šalį, ES+ šalyje anksčiau pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą. Lankstinukas „*Paprašiau prieglobsčio ES. Kuri šalis nagrinės mano prašymą?*“⁽¹²⁾, kuris yra bendras visoms valstybėms narėms, turėtų būti pateikiamas prašytojams ta kalba, kurią jie supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti.
- **Prašytojų statusą patvirtinantis dokumentas.** Turėtumėte informuoti prašytojus apie po registracijos išduotam dokumentui taikomas taisykles, įskaitant jo galiojimo laikotarpį ir pasibaigusių arba prarastų dokumentų atnaujinimo procedūras.

⁽¹²⁾ [2014 m. sausio 30 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas \(ES\) Nr. 118/2014](#), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1560/2003, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus, taikymo taisykles, X priedo A dalis, OL L 39, 2014 2 8, p. 1–43.

- **Kaip ir kur pateikti prašymą, jei registracija ir pateikimas atliekami atskirai.** Prašytojams turėtumėte pateikti rašytinę informaciją apie tai, kaip ir kur pateikti prašymus, taip pat informaciją apie prašymo nepateikimo pasekmes. Rašytinę informaciją papildo žodiniai paaiškinimai, kuriais, prireikus, siekiama užtikrinti, kad prašytojai suprastų informaciją.
- **Kai yra vaiku, vaiko teisė išreikšti tarptautinės apsaugos prašymą.** Jei taikoma, turėtumėte informuoti prašytojus, kad vaikas turi teisę išreikšti prašymą arba savo paties vardu, jei jis veiksnius pagal nacionalinės teisės procedūras, arba per savo tėvus, kitus šeimos narius, už jį atsakingą suaugusįjį arba per atstovą.
- **Jei taikoma, išlaikomam suaugusiam asmeniui pateikiama informacija.** Kai prašymas buvo pateiktas išlaikomo veiksnus suaugusio asmens vardu, turėtumėte konfidencialioje aplinkoje informuoti išlaikomą suaugusį asmenį apie prašymo pateikimo jo vardu pasekmes ir jo teisę išreikšti atskirą prašymą prieš pateikiant prašymą arba prieš asmeninį pokalbį. Taip pat turite paprašyti rašytinio išlaikomo suaugusio asmens sutikimo pateikti prašymą, kuris išreikštas jo vardu, paklausti, ar jis nenori pats išreikšti prašymo.

(ii) Informacija apie prašytojų teises ir pareigas procedūros metu

Registracijos etape turėtumėte informuoti prašytojus apie teises ir pareigas, atsirandančias išreiškus arba pateikus tarptautinės apsaugos prašymą.

Pareigos

- Pareiga bendradarbiauti su institucijomis (PPD 13 straipsnio 1 dalis). Tai, svarbiausia, apima pareigą kuo greičiau suteikti informaciją, pagrindžiančią tarptautinės apsaugos prašymą, arba vėliausiai asmeninio pokalbio metu, atsižvelgiant į nacionalinę praktiką. Tai taip pat gali apimti pareigą atsakyti į prašymus pateikti informaciją, kaip nustatyta nacionalinės teisės aktuose.
- Pareiga nedelsiant arba nurodytu laiku asmeniškai atvykti į kompetentingas institucijas (PPD 13 straipsnio 2 dalies a punktas).
- Pareiga pateikti prašytojo turimus dokumentus, svarbius prašymo nagrinėjimui, pavyzdžiui, pasą (PPD 13 straipsnio 2 dalies b punktas).
- Pareiga laikytis nacionalinės teisės aktuose nustatytų prašymą pagrindžiančios informacijos pateikimo terminų (PD 4 straipsnio 1 dalis).
- Pareiga pranešti institucijoms prašytojo gyvenamosios vietos adresą ir apie jo pasikeitimą (PPD 13 straipsnio 2 dalies c punktas). Atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus ir prašytojo situaciją, gali būti taikoma pareiga pranešti kompetentingoms institucijoms apie gyvenamosios vietos adreso arba kontaktinių duomenų pasikeitimą. Prašytojui gali būti taikomos kitos pareigos, pvz., pareiga reguliariai prisistatyti arba gyventi institucijų nurodytoje vietoje.

- Prašytojų nuo 14 metų amžiaus pareiga leisti kuo greičiau paimti savo pirštų atspaudus ir juos perduoti į Europos pirštų atspaudų duomenų bazę prieglobsčio srityje (EURODAC) per 72 valandas nuo tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo (EURODAC reglamento 9 straipsnio 1 dalis ⁽¹³⁾).

Teisės

- Teisė likti valstybėje narėje prašymo nagrinėjimo metu (PPD 9 straipsnis).
- Teisė į materialines priėmimo sąlygas, kurios užtikrina tinkamą gyvenimo lygį ⁽¹⁴⁾ (PSD 17 straipsnis). Prašytojai taip pat turi teisę būti informuojami apie procesines garantijas, kurias jie turi teisę gauti.
- Teisė gauti vertimo žodžiu paslaugas (PPD 12 straipsnio 1 dalies b punktas). Prašytojai informuojami apie savo teisę nemokamai gauti vertimo žodžiu paslaugas, kai būtina, kad jie galėtų pateikti savo argumentus kompetentingoms institucijoms, siekiant užtikrinti procedūras ta kalba, kurią, kaip pagrįstai manoma, prašytojas turėtų suprasti.
- Teisė į teisinę pagalbą ir atstovavimą prieglobsčio procedūroje (PPD 22 straipsnis). Prašytojams pranešama apie galimybę gauti teisinę pagalbą ir būti atstovaujamiems. Ši informacija apima sąlygas, kuriomis teikiama teisinė pagalba ir atstovavimas, veiksmus, kurių reikia imtis prašymui išreikšti, ir prašymų nagrinėjimo taisykles.
- Teisė bendrauti su UNHCR arba bet kokia kita organizacija, teikiančia teisinius patarimus tarptautinės apsaugos prašytojams ar kitas konsultacijas (PPD 12 straipsnio 1 dalies c punktas).
- Teisė į tinkamą paramą, kai reikia specialių procesinių garantijų, kad prašytojai konkrečiomis aplinkybėmis galėtų naudotis savo teisėmis ir vykdyti savo pareigas (PPD 24 straipsnis).
- Teisė į tinkamą paramą esant specialiems priėmimo poreikiams dėl ypatingos pažeidžiamų asmenų padėties (PSD 21 straipsnis).
- Garantijos sulaikymo atveju (PSD 9 straipsnio 4 dalis). Sulaikytam prašytojui raštu pranešama apie sulaikymo priežastis ir nacionalinėje teisėje nustatytą įsakymo sulaikyti apskundimo tvarką. Prašytojas taip pat informuojamas apie galimybę prašyti skirti nemokamą teisinę pagalbą ir atstovavimą.

(iii) Informacija apie galimas pareigų nesilaikymo ir nebendradarbiavimo su institucijomis pasekmes

Kadangi pareigų nesilaikymas gali turėti įtakos nagrinėjimo procedūrai ir priėmimo sąlygoms, svarbu, kad prašytojas būtų informuojamas apie galimas nebendradarbiavimo su institucijomis pasekmes, ypač apie toliau nurodytus aspektus.

⁽¹³⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) Nr. 603/2013](#) dėl sistemos EURODAC pirštų atspaudams lyginti sukūrimo siekiant veiksmingai taikyti Reglamentą (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, ir dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų bei Europolo teisėsaugos tikslais teikiamų prašymų palyginti duomenis su sistemos EURODAC duomenimis ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1077/2011, kuriuo įsteigiama Europos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra (nauja redakcija), OL L 180, 2013 6 29, p. 1–30.

⁽¹⁴⁾ Daugiau informacijos apie priėmimo sąlygas rasite 2016 m. rugsėjo mėn. [EASO gairėse dėl priėmimo sąlygų: veiklos standartai ir rodikliai](#).

- Nagrinėjimo procedūra gali būti nutraukta (PPD 28 straipsnis). Turėtumėte informuoti prašytojus, kad jei jie neatsako į prašymus pateikti informaciją, būtiną prašymui, neatvyksta į asmeninį pokalbį ar kitaip slapstosi vengdami prieglobsčio procedūros, nagrinėjimo procedūros gali būti nutrauktos.
- Prašytojui nepateikus informacijos tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti, tai gali turėti įtakos atitinkamų prašymo suteikti prieglobstį elementų vertinimui (PD 4 straipsnio 1 dalis). Jūs turėtumėte informuoti prašytojus, kad jų pareiga yra pagrįsti tarptautinės apsaugos prašymą. Prašytojų pareiškimai nebūtinai privalo būti pagrįsti rašytiniais arba kitokiais įrodymais, jei jie iš tikrųjų stengėsi pagrįsti prašymą ir pateikti visą savo turimą atitinkamą informaciją bendradarbiaudami su sprendžiančiąja institucija.
- Laikantis nacionalinės teisės aktų, prieglobsčio procedūra gali būti paspartinta, kai pateikiama klaidinga informacija ar netikri prašytojų tapatybės arba pilietybės dokumentai, arba nepateikdama informacija ar dokumentai apie prašytojų tapatybę ir (arba) pilietybę, siekiant suklaidinti institucijas (PPD 31 straipsnio 8 dalies c punktas). Jei prašytojai atsisako leisti paimti savo pirštų atspaudus, laikantis nacionalinės teisės aktų, to pasekmė gali būti prieglobsčio procedūros paspartinimas (PPD 31 straipsnio 8 dalies i punktas).
- Prašytojai gali būti sulaikyti siekiant nustatyti jų tapatybę ar pilietybę arba nustatyti su prašymu susijusią informaciją, kurios nebūtų galima gauti, jei jie nebūtų sulaikyti, ypač kai yra pasislėpimo pavojus (PSD 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktai).
- Materialinės priėmimo sąlygos gali būti apribotos arba, išimtiniais atvejais, panaikintos, jei prašytojas palieka gyvenamąją vietą arba nevykdo reikalavimo prisistatyti arba nepaiso prašymų suteikti informacijos ar atvykti asmeninio pokalbio (PSD 20 straipsnio 1 dalies a ir b punktai).

(iv) Informacija apie taikytiną nagrinėjimo procedūros trukmę

Prašytojas turėtų būti informuojamas apie nagrinėjimo procedūros trukmę. Pagal PPD 31 straipsnį nagrinėjimas turi būti baigtas kuo greičiau per 6 mėnesius nuo prašymo pateikimo. Tam tikromis aplinkybėmis terminas gali būti pratęstas (pvz., tais atvejais, kai vienu metu pateikiama daug prašymų arba ypač sudėtingu atveju), tačiau tokiu atveju prašytojui turi būti pranešama apie vėlavimą.

(v) Prašytojams prieinamos priemonės, siekiant įvykdyti pareigą suteikti informaciją, pagrindžiančią jų tarptautinės apsaugos prašymą

Prašytojai turėtų būti informuojami, kad bus organizuojamas asmeninis pokalbis, kurio metu jie galės suteikti informaciją, kurios reikia prašymui pagrįsti (t. y. nurodyti, kodėl jie pabėgo iš kilmės šalies ir kodėl negali grįžti).

Prašytojas taip pat gali pateikti prašymą pagrindžiančius rašytinius ir kitus įrodymus. Prašytojui suteikiama informacija apie priemones, kuriomis galima pateikti šiuos įrodymus, ir apie laiką, kada įrodymai gali būti pateikti pagal šalyje taikomą praktiką. Jei, remiantis nacionalinės teisės aktais, tikimasi, kad prašytojas pateiks visus įrodymus kuo greičiau po to, kai išreikš prašymą, ši informacija turėtų būti pateikta prašytojui proceso pradžioje.

(vi) Pasekmės, kylančios tiesiogiai ar netiesiogiai atsiėmus prašymą

Prašytojai turi būti informuoti apie tai, kad jiems atsiėmus savo tarptautinės apsaugos prašymą, nagrinėjimo procedūra bus nutraukta (PPD 27 straipsnis apie procedūrą tiesiogiai atsiėmus prašymą). Procedūros nutraukimas taip pat nutraukia galimybę naudotis prieglobsčio prašytojams suteikiamomis teisėmis, įskaitant teisę likti valstybėje narėje, nebent yra kitas buvimo šalyje pagrindas.

Taip pat turėtumėte informuoti prašytojus, kad jei jie suteikia institucijoms pagrįstą priežastį manyti, kad jie atsisakė savo prašymo, nagrinėjimo procedūra gali būti nutraukta arba prašymas gali būti atmestas (PPD 28 straipsnis apie procedūrą netiesiogiai atsiėmus prašymą). Pagrįstos priežastys, leidžiančios manyti, kad taip ir yra, apima atvejus, kai prašytojai neatsako į prašymus pateikti informaciją, kuri yra būtina prašymui, neatvyksta į asmeninį pokalbį arba slapstosi, arba be leidimo ir nesusisiekę su institucijomis išvyksta iš vietos, kurioje gyveno arba kurioje buvo laikomi. Atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus, nagrinėjimo procedūra gali būti atnaujinta per tam tikrą laikotarpį, jei prašytojas vėl prisistato institucijoms.

D. Kaip turėtų būti teikiama informacija?

Informacija turėtų būti teikiama tiek asmeniškai, tiek pateikiant bendrą informaciją tose vietose, kur prašytojai ir kiti suinteresuotieji subjektai gali lengvai su ja susipažinti.

Informacijos teikimas prašytojams asmeniškai

Informacija turi būti aiškiai pateikta raštu, neįtraukiant per daug detalių. Standartinė informacinė medžiaga (pvz., lankstinukai) turėtų būti pateikiama keliomis aktualiomis kalbomis.

Rašytinė informacija turi būti papildoma žodiniais paaiškinimais. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į įvairių prašytojų raštingumo lygį ir leidžia pritaikyti informaciją prie konkrečių prašytojo aplinkybių.

Informacija turi būti pateikta kalba, kurią prašytojas supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, kuri gali būti kita kalba, nei prašytojo gimtoji kalba.

Informacija turi būti pritaikoma pagal prašytojo amžių ir (arba) supratimo lygį, atsižvelgiant į prašytojo specialius poreikius ir asmenines aplinkybes.

Svarbu užtikrinti, kad prašytojas suprastų visą pateiktą informaciją. Jei kyla abejonių, geriausia prašyti, kad prašytojai pakartotų arba savo žodžiais apibendrintų pateiktą informaciją.

Pravartu suteikti prašytojams skirtingas priemones, leidžiančias patikrinti jų tarptautinės apsaugos prašymo statusą, įskaitant naudojantis interneto platformomis.

Informacijos sklaida

Informacija apie standartines registracijos procedūras turėtų būti prieinama visą laiką, atsižvelgiant į pagrindines kalbas ir skirtingą prašytojų raštingumo bei išsilavinimo lygį.

Sklaidos metodai gali apimti įvairių rūšių informacijos teikimo priemones, pvz., plakatus su iliustracijomis, informacinius lankstinukus, vaizdo įrašus, mobiliąsias programėles ir specialias interneto svetaines.

Naudojantis interneto svetainėmis ir mobiliosiomis programėlėmis, informacija tampa labiau prieinama prašytojams, nes jie gali ją tiesiogiai pasiekti savo telefonuose, be to informacija taip pat gali būti tiesiogiai atnaujinama per skaitmenines medijas.

E. Kas teikia informaciją?

Atsakomybė užtikrinti garantuotą informacijos teikimą ir jos teikimo koordinavimą tenka institucijoms (PPD 12 straipsnis). Svarbu suprasti, kad nesate vienintelis, kuris teikia informaciją prašytojui, nes yra kitų institucijų ir organizacijų, dirbančių prieglobsčio srityje, kurios gali teikti informaciją kartu su jumis. Atsižvelgiant į nacionalinę sistemą, informaciją gali teikti už prašymų registraciją ir pateikimą atsakingos institucijos, sprendžiančioji institucija, priėmimo institucijos, teisės patarėjai ir pilietinės visuomenės organizacijos. Kai kuriose šalyse pilietinės visuomenės organizacijos oficialiai bendradarbiauja su valdžios institucijomis teikdamos informaciją. Todėl būtina koordinuoti veiksmus siekiant užtikrinti, kad prašytojui teikiama informacija būtų nuosekli.

F. Atsakymai į prašytojų klausimus

Po informacijos pateikimo prašytojams turėtų būti leidžiama užduoti klausimus apie registraciją ir apskritai apie tarptautinę apsaugą bei prieglobsčio procedūrą.

Tai ypač svarbu, nes tai leidžia išsklaidyti bet kokias prašytojų turimas abejones ir suteikia galimybę paneigti bet kokius gandus ar neteisingą informaciją, kurią prašytojas galėjo išgirsti ar gauti. Pateikiant atsakymus, svarbu pateikti tik tą informaciją, dėl kurios esate tikri, ir nukreipti prašytoją kitiems kolegoms ir (arba) institucijoms esant klausimams, į kuriuos nesate tikri, kaip atsakyti.

Įsidėmėtini faktai

- Teisė į informaciją yra viena iš pagrindinių garantijų tarptautinės apsaugos prašytojams, kuri yra būtina siekiant užtikrinti sąžiningą ir veiksmingą prieglobsčio procedūrą.
- Informacija prašytojams turėtų būti pateikiama laiku, kad jie galėtų pasinaudoti savo teisėmis ir įvykdyti savo pareigas; informacija gali būti teikiama tiek asmeniškai, tiek naudojant standartinę informacinę medžiagą, kurią prašytojai visada gali gauti.
- Pateikiama informacija turi būti bent jau apie tai, kas yra tarptautinė apsauga, apie procedūrą, kurios reikia laikytis registracijos metu ir nagrinėjimo metu, apie prašytojų teises ir pareigas bei apie nagrinėjimo procedūros trukmę.
- Informacija turi būti pritaikoma pagal prašytojo amžių ir (arba) supratimo lygį, atsižvelgiant į prašytojo asmenines aplinkybes.
- Informacija turi būti prieinama prašytojams, platinant ją įvairiais kanalais, įvairiu formatu ir įvairiomis kalbomis.

IV. Registracijos duomenų rinkimas

A. Registracijos pareigūno vaidmuo

Jūsų vaidmuo yra **rinkti ir fiksuoti tikslus ir patikimus duomenis**. Šis pagrindinis vaidmuo apima pareigą padėti prašytojui paaiškinti bet kokius neatitikimus ar neaiškius pareiškimus. Turėtumėte būti iniciatyvūs ir padėti prašytojams, kad jie galėtų pateikti aiškius, išsamius ir tikslus duomenis. Tačiau **jvertinti** prašytojo pateiktų duomenų **patikimumą** nėra jūsų atsakomybė. Patikimumo vertinimą kompetentinga institucija arba padalinys atlieka vėlesniame etape – paprastai nagrinėjimo etape. Kai kurios nacionalinės institucijos įsteigė specializuotus padalinius tikrinti konkrečių duomenų patikimumą ar tikrumą, pavyzdžiui, amžiui nustatyti arba tapatybės dokumentams tikrinti.

Net jei prašytojo pateikti duomenys atrodo mažai tikėtini, vis tiek turėtumėte fiksuoti tokius duomenis, kokie pateikiami. Tačiau turite objektyviai ir remdamiesi faktais pažymėti tokį (-ius) pastebėjimą (-us) ir (arba) perduoti savo abejones kompetentingam padaliniui ar institucijai. Pavyzdžiui, jei prašytojas atrodo suaugęs, bet teigia, kad yra nelydimas vaikas, pirmiausia turėtumėte patikrinti, ar yra kokių nors nesusipratimų ar neaiškumų su prašytoju dėl jo amžiaus. Jei prašytojas vis tiek teigia, kad nėra suaugęs, turėtumėte fiksuoti prašytojo deklaruojamą amžių. Tačiau taip pat turėtumėte pažymėti šią abejoną ir (arba) perduoti bylą padaliniui, atsakingam už nelydimus nepilnamečius. Žymint bet kokias abejones, tai turėtų būti daroma neutraliai ir objektyviai, užrašant tai, ką pastebėjote. Pavyzdžiui, užuot sakę, kad prašytojas jums atrodo gana „suaugęs“ arba subrendęs, aprašykite pastebėjimus, dėl kurių susidarėte tokį įspūdį, pavyzdžiui, kad prašytojo atsakymai į klausimus, kuriuos buvo jam užduoti registracijos pokalbio metu, pasižymėjo subtilybėmis ir buvo sutelkti į kiekvieno klausimo esmę. Atsižvelgiant į nacionalinę sistemą, ar prašytojų deklaruojamas amžius yra įtikimas, vertins už nelydimus vaikus atsakingas padalinys arba (specializuoti) atsakingi pareigūnai.

Tos pačios rekomendacijos taikomos, jei prašytojas pateikia dokumentus, kurie atrodo padirbti. Turėtumėte registruoti šiuos dokumentus ir užduoti klausimus, susijusius su dokumentais, kaip nustatyta nacionalinėje registracijos procedūroje, pavyzdžiui, paklauskite, kada ir kaip prašytojas gavo dokumentus. Taip pat turėtumėte pažymėti savo pastebėjimus dėl dokumento ir galbūt perduoti dokumentus institucijai ar padaliniui, atsakingam už dokumentų tikrumo patikrinimą.

Tikslumas ir veiksmingumas labai svarbūs registracijos procedūroje. Surinkti duomenys turi būti teisingi ir patikimi, kad asmeniniame pokalbyje dalyvaujantis atsakingas pareigūnas galėtų remtis registracijos etape surinktais pagrindiniais asmens duomenimis ir jam nereikėtų užduoti tų pačių klausimų. Teisingi ir patikimi registracijos duomenys taip pat svarbūs nuo pat pradžių nukreipiant prašymą teisingai nagrinėjimo procedūrai (pagal Dublino sistemą, paspartintoms ir pirmenybinėms procedūroms, nukreipiant dėl asmenų pažeidžiamumo ir kt.). Skuba registracijos procedūros metu vėlesniame etape gali duoti priešingus rezultatus. Tikslumo užtikrinimas reiškia, kad reikia neskubant patikrinti teisingą vardų ir pavardžių rašybą, užrašyti tai, ką prašytojas sako, o ne tai, ką, jūsų manymu, prašytojas norėjo pasakyti, pažymėti datas prašytojo naudojamame kalendoriuje, šalia nurodant datą pagal Grigaliaus (vakarietišką) kalendorių, patikrinti, ar informacija išsami ir ar teisingai supratote prašytojo pareiškimus.

Registracijos procesas gali būti vykdomas veiksmingai, iš anksto informuojant prašytojus apie tai, ko iš jų tikimasi registracijos metu ir ko ne, bei taikant gerai organizuotą duomenų rinkimo procesą.

B. Duomenų rinkimo tikslas

Registracijos metu duomenys renkami skirtingais tikslais. Atsižvelgiant į nacionalinę sistemą, surinktus duomenis galima naudoti dėl šių priežasčių:

- padėti nustatyti arba patikrinti prašytojo tapatybę ir pilietybę, užfiksuojant asmens duomenis, biometrinius duomenis ir su asmens tapatybės dokumentais susijusią informaciją;
- padėti prieglobsčio institucijai pasirengti asmeniniam pokalbiui – kad ji būtų kaip galima geriau pasirengusi asmeniniam pokalbiui, labai svarbu turėti patikimus asmens duomenis ir pateikti gerą prašytojo profilio, bendrosios informacijos apie jį ir jo šeimos ryšių apžvalgą, o tai taip pat leis priskirti bylą tinkamiausiam atsakingam pareigūnui, nes kai kurie pareigūnai gali būti specialiai parengti arba specializuoti nagrinėti konkrečių tipų prašymus;
- informuoti prieglobsčio instituciją apie prašymo suteikti prieglobstį tipą, o tai leis nukreipti prašymą atitinkamai procedūrai jau prieglobsčio suteikimo procedūros pradžioje, pavyzdžiui, įprastinei, pirmenybinei, paspartintai arba priimtino procedūrai;
- laiku nustatyti galimas Dublino bylas, o tai leis jas greitai perduoti Dublino skyriui, siekiant nustatyti už prašymo nagrinėjimą atsakingą šalį;
- nustatyti prašytojus, kuriems reikia specialių procesinių garantijų, ir, esant reikalui, nukreipti juos į specializuotus padalinius ir (arba) organizacijas – nustačius specialių procesinių garantijų poreikius, registracijos pareigūnas turi į juos atsižvelgti pasirinkdamas registracijos proceso vykdymo būdą;
- atsižvelgiant į nacionalinę sistemą, nustatyti specialių priėmimo poreikių turinčius prašytojus, o tai leis juos lengviau nukreipti vertinimui, kurio metu nustatoma konkreti parama, kurios gali reikėti prašytojui dėl priėmimo.

C. Registracijos pokalbis

Siekiant surinkti patikimus duomenis iš prašytojo procedūros pradžioje, organizuojamas registracijos pokalbis. Kadangi galite būti pirmasis prieglobsčio suteikimo procedūrai atstovaujantis asmuo, su kuriuo susiduria prašytojas, svarbu į pokalbį žiūrėti neutraliai, kad būtų paskatintas bendradarbiavimas, sukurta pasitikėjimo atmosfera ir pateikta teisinga informacija.

Pokalbio pradžioje turite prašytojui paaiškinti pokalbio tikslą ir kontekstą. Rekomenduojama prašytojui suteikti informaciją apie prieglobsčio procedūrą dar prieš pokalbį. Pokalbio pradžioje šią informaciją būtų galima papildyti aiškiais žodiniiais paaiškinimais, per daug nesigilinant į detales. Turėtumėte visada įsitikinti, ar prašytojai suprato pateiktą informaciją, ir leisti jiems užduoti kitus su prieglobsčio procedūra susijusius klausimus. Jei reikia vertimo žodžiu, turėtumėte užtikrinti, kad vertėjas žodžiu ir prašytojas supranta vienas kitą. Nepamirškite paraginti prašytoją pasakyti, jei jis nesupranta jūsų užduoto klausimo arba nežino atsakymo.

Kadangi registracijos pokalbis sudaro asmeninio pokalbio pagrindą, svarbu surinkti patikimus duomenis, kad tų pačių klausimų nereikėtų kartoti pradedant asmeninį pokalbį. Nepamirškite užrašyti, ką sako prašytojas, net jei tai gali atrodyti nenuoseklu arba mažai tikėtina, prašykite paaiškinimo, jei tai, ką prašytojas sako, jums atrodo neaišku, užduokite kuo paprastesnius klausimus, pasiūlykite prašytojui galimybę pateikti pastabas dėl pokalbio ataskaitos ir užtikrinkite, kad visi vertėjai žodžiu suprastų savo pareigas ir vaidmenį pokalbio metu. Taip pat galite įrašyti prašytojo žodinius pareiškimus, jeigu prieš pokalbį jis buvo apie tai informuotas (PPD 13 straipsnio 2 dalies f punktas). Reguliarus registracijos ir

sprendžiančiųjų institucijų bendravimas yra geroji patirtis, nes ji leidžia keistis grįžtama informacija apie tai, kaip registracijos procesas galėtų prisidėti prie asmeninio pokalbio.

Visos ES+ šalys registracijos etape iš prašytojų renka pagrindinius asmens duomenis. Šie pagrindiniai duomenys apima prašytojo vardą, pavardę, gimimo datą ir vietą, pilietybę, informaciją apie asmens tapatybės dokumentus, lytį, šeiminių padėčių ir kontaktinius duomenis, taip pat duomenis apie etninę kilmę, religiją, sveikatą, išsilavinimą ir profesiją. Taip pat paprastai renkami duomenys apie kiekvieno prašytojo kilmės vietą, kelionės į ES+ šalį maršrutą ir atvykimo į ją būdus. Šiame etape pravartu taip pat yra užrašyti visas šalis, kuriose prašytojas anksčiau buvo ar gyveno. Registracijos etape tai pat dažnai fiksuojami duomenys apie šeimos sudėtį ir prašymas suteikti prieglobstį.

Registracijos ir (arba) pateikimo etape renkamos informacijos apimtis skirtingose ES+ šalyse gali labai skirtis. Apskritai, nacionalinės sistemos, kurios savo prieglobsčio procedūroje taiko nukreipimo ir rūšiavimo sistemas, registracijos metu renka daugiau duomenų nei tos šalys, kuriose tokių sistemų nėra. Taip yra dėl to, kad šie duomenys reikalingi siekiant nustatyti, kuriai pirmosios instancijos procedūrai nukreipti prašymą, pavyzdžiui, įprastinei, pirmenybinei, paspartintai, pasienio, priimtumo procedūrai ar procedūrai pagal Dublino sistemą.

Geroji patirtis

Užbaigus duomenų rinkimą ir užbaigus pildyti registracijos ir (arba) pateikimo formą, prašytojas, padedant vertėjui, patikrina duomenis ir juos patvirtina. Tai daroma tam, kad būtų galima atlikti bet kokius pataisymus ar papildymus ir išsiaiškinti bet kokius neatitikimus.

Tai užtikrina, kad registracijos proceso rezultatai būtų patikimi. Tai leidžia išvengti nereikalingų nesusipratimų ir painios vėlesniame prieglobsčio suteikimo procedūros etape, pagerinti pasirengimo asmeniniam pokalbiui veiksmingumą ir sumažinti poreikį kartoti pagrindinius registracijos klausimus asmeninio pokalbio metu.

Patvirtinus pateiktus duomenis, prašytojas turi pasirašyti registracijos ir (arba) pateikimo formą, kuri po to turėtų būti įkelta į prašytojo bylą ir saugoma fiziniame bylos aplanke, kartu su visais kitais procedūros metu pateiktais atitinkamais dokumentais, atsižvelgiant į nacionalinę sistemą.

Reikia pažymėti, kad, atsižvelgiant į nacionalinę praktiką, kiekvienam šeimos nariui, įskaitant vaikus, reikalinga atskira registracijos ir (arba) pateikimo forma, net jei prašymas teikiamas dėl visos šeimos.

Pokalbio pabaigoje turėtumėte pateikti informaciją apie kitus žingsnius ir galimą nagrinėjimo procedūros trukmę. Taip pat turėtumėte pateikti informaciją apie tai, kaip su prašytoju bus susisiekiama dėl asmeninio pokalbio ir, jei įmanoma, apie numatomą asmeninio pokalbio laiką.

Geroji patirtis

Norvegijos imigracijos direktorato sukurta registravimosi sistema yra geroji patirtis, papildanti registracijos pokalbį ir suteikianti tarptautinės apsaugos prašytojams galimybę iš anksto užregistruoti savo asmens duomenis nacionalinėje duomenų bazėje kontroliuojamoje aplinkoje. Ši priemonė sukurta siekiant spręsti galimą didelio tarptautinės apsaugos prašymų kiekio vienu metu problemą, padedant institucijoms masiškai registruoti atvykstančius žmones, neužimant daug vertėjų žodžiu ir kitų žmogiškųjų išteklių. Tai padeda išvengti tipinės perkrovos problemos pradiname prieglobsčio procedūros etape.

Šios priemonės pagrindas yra programinė įranga, kuri veikia kompiuteriuose, planšetiniuose kompiuteriuose ir galbūt ateityje veiks ir mobiliuosiuose telefonuose. Prašytojai vadovaujasi ekrane pateikiamomis gairėmis, kuriose paaiškinamos jų teisės ir pareigos, susijusios su registracijos procesu; gairės pateikiamos 16 kalbų, kurios apima 90 % į Norvegiją atvykstančių prašytojų gimtųjų kalbų. Pirma, prašytojai įrašo savo asmens duomenis, kelionės maršrutą ir šeimos informaciją naudodamiesi virtualia klaviatūra, pritaikyta pagal naudojamą kalbą. Naudodamiesi programine įranga, prašytojai taip pat nusifotografuoja. Galiausiai prieš pateikdami registracijos formą elektroniniu būdu prašytojai peržiūri savo pateiktus duomenis, po ko automatiškai sugeneruojamas unikalus bylos numeris. Užpildę registravimosi formą, prašytojai toliau patvirtina savo asmens tapatybę asmeniškai pateikdami savo asmens tapatybės dokumentus ir pirštų atspaudus institucijoms.

Registravimosi sistema gali būti naudojama bylų profiliavimui, kad prieglobsčio suteikimo proceso pradžioje prašymai būtų veiksmingai nukreipiami tiesiogiai tinkamoms nagrinėjimo procedūroms. Šis variantas gali būti taikomas įvairiu mastu, o tai reiškia, kad jis gali veikti kaip priemonė nenumatytais atvejais, siekiant užtikrinti, kad prašymas suteikti prieglobstį būtų pateiktas per teisės aktuose nustatytus terminus, sutaupant daug žmogiškųjų išteklių. Savarankiškas registravimosi taip pat laikomas galimybe paskatinti prašytojus aktyviau prisidėti prie savo kreipimosi proceso.

[1 priede „Registracijos laukai“](#) pateikiama išsami duomenų, kurie gali būti renkami registracijos ir (arba) pateikimo etape, apžvalga.

Susijusi EASO priemonė

[EASO praktinėse gairėse. Asmeninis pokalbis](#) pristatomas sistemingas pokalbio metodas, kuris tam tikru mastu taip pat gali būti naudingas ir registracijos pokalbių atveju. Toliau nurodyti skirsniai laikomi ypač svarbiais registracijos etapui.

- 2 skirsnyje „Pokalbio pradžia“ pateikiami būdai pokalbiui pradėti taip, kad būtų sukurta pasitikėjimo atmosfera, prašytojas būtų tinkamas pasveikintas ir jam būtų pateikta informacija.
- 3 skirsnyje „Pokalbis“ pateikiami būdai valdyti pokalbio eigą ir savo paties požiūrį, kad būtų paskatintas bendradarbiavimas; jame taip pat pateikiama patarimų, kaip taikyti skirtingo tipų klausimus pokalbio metu ir rasti galimybių išsiaiškinti neatitikimus.
- 5 skirsnyje „Pokalbio pabaiga“ siūlomi būdai, kaip užbaigti pokalbį, pateikti informaciją apie kitus nagrinėjimo procedūros etapus ir leisti prašytojui pateikti pastabų apie pokalbio atskaitą.

Gairių vertimus galima rasti [EASO tinklalapyje](#).

Prašytojų turimi dokumentai

Turėtumėte paraginti prašytojus pateikti institucijoms visus jų turimus dokumentus, siekiant nustatyti arba patikrinti jų asmens tapatybę ir pilietybę, nustatyti jų asmenines aplinkybes ir bendrąją informaciją apie juos bei pagrįsti tarptautinės apsaugos prašymą⁽¹⁵⁾. Tarp tokių dokumentų yra asmens tapatybės ir kelionės dokumentai (t. y. asmens tapatybės kortelė ir (arba) pasas), šeimos dokumentai (pvz., šeimos knygelė, gimimo liudijimai, mirties liudijimai ir (arba) santuokos liudijimai), dokumentai, susiję su gyvenamąja vieta ir kelionės maršrutais, ir bet kokie rašytiniai įrodymai, galintys pagrįsti prašymą suteikti prieglobstį (pvz., politinės ar pilietinės visuomenės organizacijos, kurioje prašytojas teigia dalyvavęs, narystės kortelė arba arešto orderis).

Prašytojų prašoma perduoti savo dokumentų originalus, nes jie padeda įrodyti asmens tapatybę arba suteikia bendrąją informaciją, ir gali būti svaresni įrodymai prašymui suteikti prieglobstį pagrįsti nei kopijos. Jei pareiškėjas neturi dokumentų originalų, bet turi jų kopijas, turėtumėte paklausti apie priežastį, kodėl nėra originalų, ir kaip prašytojas gavo jų kopijas.

Turėtumėte atkreipti dėmesį į dokumentus, kurių prašytojas nepateikė, ypač kelionės ir asmens tapatybės dokumentus. Turėtumėte paprašyti paaiškinimo, kodėl nėra dokumentų, ir paklausti, ar prašytojas kada nors turėjo kokius nors asmens tapatybės dokumentus. Jei prašytojas turi asmens tapatybės dokumentus, turėtumėte sužinoti, kur tie dokumentai yra ir ar būtų įmanoma juos pristatyti prieglobsčio institucijoms. Jei prašytojas neturi jokių asmens tapatybės dokumentų, turėtumėte išsiaiškinti priežastis, kodėl ir kaip prašytojas be tokių dokumentų sugebėjo išvykti iš savo kilmės šalies ir atvykti į jūsų ES+ šalį.

Turėtumėte paskatinti prašytoją gauti trūkstamus dokumentus, jei tai įmanoma tokiomis aplinkybėmis. Tačiau turėtumėte labai aiškiai pasakyti, kad nėra tikimasi, jog prašytojai rizikuotų patys arba sukeltų riziką kuriam nors kitam asmeniui bandydami gauti dokumentus, įskaitant kreipiantis į kilmės šalies valdžios institucijas, jei tai keltų pavojų.

Geroji patirtis

Siekdama paskatinti prašytojus pateikti asmens tapatybės dokumentus, Švedijos migracijos tarnyba įvedė „asmens tapatybės nustatymo užduotis“ tiems prašytojams, kurie per prašymo pateikimo procesą nesugeba įrodyti savo asmens tapatybės. Užduotys kiekvienam prašytojui yra specifinės ir numato, ką prašytojai turi padaryti, kad gautų papildomų dokumentų, kurie gali pagrįsti arba padėti išsiaiškinti prašytojų tapatybę arba kilmės šalį. Jei prašytojas užduoties neįvykdo, jis gali prarasti tam tikrą finansinę naudą. Užduotys taikomos tik prieglobsčio procedūros kontekste ir bet koks sprendimas sumažinti finansinę naudą gali būti apskųstas administraciniame teisme.

Visi dokumentai turėtų būti tinkamai užregistruoti, padarant kiekvieno dokumento kopijas ir pasižymint visą techninę informaciją, įskaitant pateikimo datą, dokumento pavadinimą, dokumento tipą ir tai, ar dokumentas yra originalas ar kopija. Kiti tipiniai dokumento elementai, kurie turėtų būti užfiksuojami, yra išdavimo data, išduodančioji institucija arba autorius ir pagrindinė tema.

⁽¹⁵⁾ Pagal PPD 13 straipsnio 2 dalies b punktą prašytojas turi pareigą perduoti savo turimus dokumentus, kurių reikia prašymo nagrinėjimui, pavyzdžiui, pasą. Pagal PD 4 straipsnio 1 dalies 2 punktą, valstybės narės taip pat gali numatyti prašytojo pareigą kuo greičiau pateikti šiuos dokumentus prieglobsčio procedūros metu.

Prašytojai dažnai pateikia skenuotus arba skaitmeninius dokumentus, kurie jiems buvo atsiųsti el. paštu. Į skenuotus ir skaitmeninius dokumentus turėtų būti žiūrima taip pat, kaip į dokumentų kopijas.

Jei prašytojas nori pateikti daug dokumentų, rekomenduojama, kad jūs kartu su prašytoju juos peržiūrėtumėte, kad kartu nustatytumėte, kurie dokumentai yra susiję su prieglobsčio procedūra. Pagrindinis klausimas, kurį reikia užduoti prašytojui, yra, ką jis ketina įrodyti konkrečiu savo pateikiamu dokumentu.

Svarbius dokumentus užsienio kalba reikės išversti. Rekomenduojama pasirūpinti bent svarbiausių dokumentų vertimais, įskaitant asmens tapatybės dokumentus ir svarbiausias dokumentų dalis, atsižvelgiant į tai, ką prašytojas ketina įrodyti tokiais dokumentais. Apskritai sprendžiančioji institucija yra suinteresuota, kad dokumentai būtų išversti kuo didesne apimtimi, nes bet kuri dokumento dalis gali pasirodyti esanti svarbi prašymo nuoseklumui ir pagrįstumui patikrinti.

Apskritai, geriausia užtikrinti, kad sprendžiančioji institucija išverstų (svarbius) dokumentus (ir arba) svarbias dokumentų dalis) prieš asmeninį pokalbį. Tai sudarys sąlygas atsakingam pareigūnui geriau pasirengti pokalbiui ir parengti visus klausimus, kuriuos jis pokalbio metu turėtų užduoti prašytojui apie visus galimus pareiškimų ir dokumentų neatitikimus.

Daugiau informacijos apie tai, kaip galima patikrinti dokumento tikrumą ir kaip tai galima susieti su registracijos procesu, pateikiama papildomuose paaiškinimuose [VIII skyriaus C skirsnyje „Dokumentų tikrinimas“](#).

D. Biometriniai duomenys

Registracijos ir (arba) pateikimo etape renkami biometriniai duomenys apima nuotraukas ir pirštų atspaudus. Atsižvelgiant į nacionalinę sistemą, gali būti renkami ir papildomų tipų biometriniai duomenys, pvz., nuskaitoma rainelė arba įrašomas balsas. Prašytojo balsas dažnai įrašomas, siekiant nustatyti dialektą ir (arba) socializacijos regioną, o ne siekiant nustatyti prašytojo tapatybę *per se*.

Atsižvelgiant į pirštų atspaudų ėmimo ir registravimo techninį pobūdį, daugelyje ES+ šalių jį vykdo specializuoti padaliniai ar institucijos.

Pirštų atspaudai naudojami sistemos EURODAC kontekste. Pirštų atspaudai įtraukiami į sistemos EURODAC centrinę duomenų bazę, siekiant nustatyti, ar prašytojas anksčiau yra kreipęsis dėl prieglobsčio arba buvo sulaikytas kitoje ES+ šalyje dėl neteisėto išorės sienos kirtimo.

Daugiau informacijos apie pirštų atspaudų rinkimą ir sistemą EURODAC žr. [VIII skyriaus A skirsni EURODAC](#).

Pirštų atspaudai taip pat gali būti lyginami su turimais Vizų informacinės sistemos (VIS) duomenų bazėje. VIS yra sistema, skirta priimti sprendimus, susijusius su prašymais dėl trumpalaikių vizų apsilankymo Šengeno erdvėje arba jos kirtimo tikslais. Sistemoje yra informacija apie prašymus išduoti trumpalaikes vizas keliaujant į Šengeno šalis. Nacionalinės prieglobsčio institucijos gali pasinaudoti šia duomenų baze, kad nustatytų už prašymo nagrinėjimą atsakingą ES+ šalį.

Daugiau informacijos apie pirštų atspaudų rinkimą ir VIS žr. [VIII skyriaus B skirsni „Vizų informacinė sistema“](#).

Geroji patirtis

Siekiant užkirsti kelią sukčiavimui, taip pat užtikrinti, kad prašytojo veido nuotrauka nebūtų pasenusi ir būtų geros kokybės, nuotrauką gali padaryti pati registracijos institucija, o ne prašyti prašytojo pateikti savo nuotrauką.

Kadangi visos biometrinės sistemos turi savo trūkumų, gera strategija gali būti taikyti kelių modelių metodą, renkant skirtingus biometrinius duomenis.

E. Asmens duomenų registravimas

Nors labai svarbu, kad registracijos metu surinkta informacija būtų teisinga ir patikima, prieglobsčio procedūros metu kyla nemažai kliūčių, dėl kurių surinkti duomenys gali būti neišsamūs ar netikslūs. Tai galėtų būti kalbos barjeras, kultūrinės normos ir (arba) prašytojo amžius.

Jūsų vaidmuo bus padėti prašytojui paaiškinti savo pareiškimus ir užtikrinti, kad pateikti duomenys būtų išsamūs ir tikslūs.

Šiame skirsnyje pateikiamos rekomendacijos, gerosios patirties pavyzdžiai ir patarimai praktiniais klausimais, su kuriais galite susidurti rinkdami informaciją iš prašytojo ir ją fiksuodami. Be šių bendrųjų patarimų, taip pat labai rekomenduojama, kad institucijos pateiktų nacionalines gaires, kuriomis būtų užtikrintas asmeninės informacijos fiksavimo nuoseklumas ir atsižvelgiama į konkrečią kilmės šalies praktiką.

Prašytojo vardas, pavardė

Jei prašytojas pateikia pasą arba susijusį asmens tapatybės dokumentą, įrašykite prašytojo vardą ir pavardę taip, kaip nurodyta dokumente. Nesant paso ir atsižvelgiant į kilmės šalį, tarp kitų prašytojo vardo ir pavardės sudėties ir rašybos šaltinių galėtų būti nacionaliniai tapatybės dokumentai ir gimimo liudijimai. Jei prašytojas neturi jokių asmens tapatybės dokumentų, įrašykite vardą ir pavardę taip, kaip juos nurodo prašytojas.

Rekomenduojama, kad nacionalinės administracijos pateiktų konkrečiai kilmės šaliai skirtas rekomendacijas, kaip užregistruoti prašytojo vardą ir pavardę, kad būtų užtikrintas vardo ir pavardės sudėties ir rašybos nuoseklumas. Gairėse pagal kilmės šalį gali būti nurodyta skirtingų rūšių asmens tapatybės dokumentų hierarchija. Tipinė vardo ir pavardės sudėtis ir rašyba skirtingose kilmės šalyse skiriasi. Keliose Vidurinės Azijos, Artimųjų Rytų ir Afrikos šalyse vardą ir pavardę paprastai sudaro gimimo metu suteikiamas vardas ir pavardė, susidedanti iš, pirma, tėvo vardo ir, antra, senelio vardo. Kai vardus ir pavardes paprastai sudaro keletas dalių, instrukcijose gali būti nurodyta, kuri dalis registracijos formoje laikytina vardu, o kuri – pavarde.

Prašytojas turi daugiau nei vieną vardą, pavardę

Prašytojai gali turėti daugiau nei vieną vardą, pavardę dėl kelių priežasčių. Kai kuriose šalyse pase ar kitame asmens tapatybės dokumente įrašytas vardas ir pavardė gali skirtis nuo tradiciškai naudojamo vardo, pavardės. Pavyzdžiui, tėvo vardas ir senelio vardas tradiciškai naudojami kaip pavardė, tuo tarpu pase pavardės vietoje įrašomas genties pavadinimas. Tokiu atveju prašytojas gali turėti dvi pavardes: vieną, kuri naudojama kasdienėse situacijose, ir kitą, skirtą oficialiems tikslams.

Prašytojai gali būti identifikuojami pagal skirtingus vardus ir pavardes oficialiose duomenų bazėse ir registruose arba gali patys pateikti skirtingus vardus ir pavardes, kuriais jie yra žinomi savo kilmės šalyje. Gali būti, kad prašytojas tyčia pasinaudojo ne savo vardu ir pavarde arba neteisėtai pasinaudojo kito asmens tapatybe. Tokiais atvejais papildomi vardai ir pavardės turėtų būti fiksuojami kaip kiti vardai, pavardės.

Analogiškai, vardo ir pavardės variantai, pagal tai, kaip jie rašomi, perkeliama arba įrašomi į skirtingus asmens tapatybės dokumentus, turėtų būti fiksuojami kaip kiti vardai ir pavardės, kad vėliau būtų galima rasti asmenį duomenų bazėje, kai turimas tik vienas asmens tapatybės dokumentas. Taip pat reikia išklausti prašytojo nuomonę apie galimas tokių neatitikimų priežastis, po ko registracijos formoje turėtumėte įrašyti prašytojo pateiktus paaiškinimus ir sprendžiančiai institucijai nurodyti bet kokius neatitikimus.

Transliteracija. Prašytojas vardas ir pavardė užrašyti kita nei lotyniška abėcėle

Transliteracija yra vardo ir pavardės rašymo kitokia abėcėle nei ta, kuria naudojantis jie buvo iš pradžių parašyti, procesas. Transliteracija naudojama, kai prašytojo vardas, pavardė užrašyti tokia abėcėle, kaip arabų, kirilica arba amharų abėcėlė. Kadangi nėra standartizuotų visoms kalboms taikomų būdų transliteruoti žodžius į lotynų abėcėlę, kai kurios raidės, simboliai ar fonetiniai garsai gali įgyti įvairias formas, priklausomai nuo kalbos, kuri naudojama transliteruojant žodį. Pavyzdžiui, fonetinis garsas /u/ būtų transliteruojamas į „ou“ prancūzų kalboje, „oo“ anglų kalboje ir „u“ vokiečių kalboje.

Geras transliteracijos taikymo pavyzdys galėtų susidėti iš toliau pateiktų žingsnių.

1. Įrašykite transliteruotą vardą ir pavardę, kaip jie įrašyti prašytojo pase.
2. Jei prašytojas neturi paso, įrašykite transliteruotą vardą ir pavardę, kaip jie įrašyti kituose oficialiuose dokumentuose.
3. Jei prašytojas neturi jokių oficialių dokumentų, kuriuose jo vardas ir pavardė būtų lotyniškais rašmenimis, žr. galiojančias nacionalines transliteracijos gaires.
4. Jei nėra oficialių transliteracijos gairių ir tik jei prašytojas pakankamai gerai moka rašyti kokia nors kalba, kurioje vartojami lotyniški rašmenys, paprašykite prašytojo pateikti savo vardo ir pavardės transliteraciją.
5. Jei prašytojas negali pateikti savo vardo ir pavardės transliteracijos, pasinaudokite vertėjo žodžiu paslaugomis. Bet kuriuo atveju, kaip atskaitos tašką, užfiksuokite, kaip vardas ir pavardė rašomi originalo kalba.

Geroji patirtis

Vokietijos federacinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba naudoja vertimo įrankį transliteruoti arabų abėcėlės rašmenimis užrašytus vardus ir pavardes į lotyniškus rašmenimis. Prašytojai naudoja arabų klaviatūrą, kad įvestų savo vardą ir pavardę į įrankį ir sistema transliteruoja tokį vardą ir pavardę į lotyniškus rašmenis. Šis įrankis naudojamas ankstyvuosiuose prieglobsčio procedūros etapuose, įskaitant tarptautinės apsaugos prašymo registracijos metu, kai prašytojo vardas ir pavardė įrašomi į asmens bylą. Šiame įrankyje taip pat yra papildomos funkcijos, kurios padeda tikrinti prašytojo kilmę.

Prašytojo gimimo data ir vieta

Siekiant užtikrinti duomenų apie gimimo vietą registravimo nuoseklumą, pravartu sistemingai registruoti vietą tuo pačiu lygmeniu (kaimas, savivaldybė, rajono dalis ir t. t.) ir, be to, nustatyti provinciją, regioną arba guberniją, kuriai priklauso gimimo vieta. Būtų galima įvesti nuoseklią vietovių rašybą pateikiant konkrečios kilmės šalies regionų, provincijų, gubernijų ir (arba) pagrindinių vietovių sąrašus.

Prašytojas nežino savo gimimo datos

Jei prašytojas teigia, kad nežino savo gimimo datos, turite iširti, ką prašytojas žino apie savo gimimo datą, įskaitant metus, metų laiką ir (arba) mėnesį, kai gimė.

Vaikų arba prašytojų, kurie netrukus sulauks pilnametystės, atveju svarbu, kad registruojant visą gimimo datą visada būtų nurodoma paskutinė galima laikotarpio, per kurį, kaip galima pagrįstai manyti, prašytojas gimė, diena. Pavyzdžiui, jei prašytojas žino savo gimimo mėnesį, paskutinė to mėnesio diena pažymima kaip numanoma gimimo data. Jei prašytojas žino savo gimimo metų laiką arba sezoną, pažymima paskutinė šio metinio ketvirčio diena. Jei prašytojas žino tik metus, kuriais gimė, pažymima paskutinė šių metų diena. Paskutinė galima laikotarpio diena pasirinkta todėl, kad vaikas nebūtų laikomas suaugusiu, kol vis dar gali būti vaikas.

Kai kuriose ES+ šalyse, kai tiksliai gimimo data nežinoma, nustatoma numanoma gimimo data, nurodant mėnesį ir dieną, nes tai padeda spręsti esminius klausimus su institucijomis ir paslaugų teikėjais. Turėtų būti taikomi atitinkami saugikliai, nurodant, kad suteikta gimimo data yra tik apytikslė data, siekiant užtikrinti, kad dėl to nebūtų sukurta klaidinga tapatybė. Prašytojų pateiktuose dokumentuose gali būti duomenų, galinčių padėti įvertinti jų amžių arba gimimo datą. Gimimo data arba metai, arba amžiaus intervalas gali būti vertinami ir pokalbio metu, remiantis laiko atskaitos taškais (pvz., prašytojų gali būti klausama, ar jie turi prisiminimų apie tam tikrus svarbius jų šalyje vykusius įvykius). Turėtumėte siekti bendro sutarimo su prašytoju. Įsitinkite, kad prašytojas supranta, kokia data galiausiai nurodoma kaip numanoma gimimo data, ir paaiškinkite, kad ateityje tai bus galima ištaisyti, kai prašytojas vėliau galės pateikti savo kilmės šalies išduotus asmens tapatybės dokumentus. Kai sukuriama numanoma gimimo data, registracijos formoje ir (arba) duomenų bazėje turite aiškiai pažymėti, kad ši data yra apytikslė, ir nurodyti, kaip ši data buvo nustatyta.

Apskritai, pageidautina nežymėti prašytojo gimimo datos kaip „nežinomos“, nes svarbu nurodyti amžiaus grupę, kuriai priklauso prašytojas, pvz., ar tai vaikas, paauglys, jaunas suaugusysis, suaugusysis ar vyresnio amžiaus žmogus.

Prašytojo šalyje naudojamas kitas kalendorius gimimo datai nurodyti

Kai kuriose šalyse naudojami kiti kalendoriai nei Grigaliaus, pavyzdžiui, Afganistane ir Irane naudojamas persų kalendorius, Etiopijoje ir Eritrėjoje naudojamas etiopų kalendorius, o Nepale ir keliose Indijos valstijose naudojamas Vikram samvat kalendorius. Islamo ir hebrajų kalendoriai naudojami religiniais tikslais, tuo tarpu arabų šalys ir Izraelis naudoja Grigaliaus kalendorių civiliniais tikslais. Pagal kinų kalendorių irgi nustatomos svarbių švenčių datos, kai tuo tarpu Kinijos civilinė administracija remiasi Grigaliaus kalendoriumi.

Rekomenduojama, kad prašytumėte prašytojo nurodyti gimimo datą pagal jo kilmės šalyje naudojamą kalendorių. Registracijos formoje gimimo datą įrašykite tiek pagal kilmės šalyje naudojamą kalendorių, tiek pagal Grigaliaus kalendorių. Tai taip pat taikoma kitoms registracijos proceso metu naudojamoms datoms, pavyzdžiui, išvykimo iš kilmės šalies datai.

Jei prašytojo tiksli gimimo data nežinoma, numanoma gimimo data taip pat nustatoma naudojant kilmės šalyje naudojamą kalendorių, pavyzdžiui, naudojant šiame kalendoriuje nurodytus mėnesius, sezonus ir metus.

Internete yra nemažai gerų kalendorinių datų konvertavimo įrankių, pavyzdžiui:

- [persų kalendoriaus konvertavimo įrankis](#),
- [etiopų kalendoriaus konvertavimo įrankis](#),
- [nepalų kalendoriaus konvertavimo įrankis](#).

Prašytojas nurodo gimimo vietą, kurią sunku nustatyti kilmės šalyje

Jei prašytojas teigia, kad gimė vietoje, kurią sunku nustatyti arba rasti kilmės šalyje, turite toliau nagrinėti šį klausimą, pavyzdžiui, užduodami klausimus apie šalies dalį, provinciją ir (arba) guberniją, miestus, savivaldybes ir gerai žinomas vietas, esančias netoli gimimo vietos.

Pravartu registruojant gyvenamąją vietą kilmės šalyje papildomai naudotis internetiniu žemėlapiu (kurio tinkamumą patikrino kilmės šalies informacinis padalinys), kad registracijos metu gimimo vieta būtų nustatyta žemėlapyje. Kartais dažniausiai naudojami žemėlapiai, pvz., „Google Maps“, nerodo konkrečių vietovių keliose tipinėse kilmės šalyse.

Toliau pateikiami geri specializuotų internetinių žemėlapių pavyzdžiai.

- „[OpenStreetMap](#)“ yra interaktyvus atviro kodo žemėlapis.
- „[WeGo](#)“ yra palydovinis įsivaizduojamos teritorijos žemėlapis.
- Aprūpinimo maistu saugumo ir mitybos analizės padalinys ([FSNAU](#)) teikia Somaliui būdingus administracinius žemėlapius.

Prašytojas nežino nei savo gimimo vietos, nei šalies

Jei prašytojas žino savo gimimo šalį, bet ne tikslią gimimo vietą, galite bandyti gauti papildomos informacijos užduodami klausimus, pirma, apie stambesnes geografines vietas, tada pereidami prie smulkesnių, tuo pačiu klausinėdami, iš kur prašytojas sužinojo šią informaciją.

Gimimo šalis apibrėžiama kaip šalis, kurioje buvo motinos gyvenamoji vieta gimimo metu, arba, jei tai nežinoma, šalis, kurioje įvyko gimimas (Migracijos statistikos reglamento 2 straipsnio 1 dalies e punktas)¹⁶. Taigi, prašytojų gali būti klausiama, kur jų motina gyveno skirtingais gyvenimo etapais, jei gimimo vieta lieka nežinoma ar neaiški.

Jei dėl gimimo vietos lieka neaiškumų, pravartu ištirti, iš kur kilę prašytojo tėvai ir kiti šeimos nariai ir kur jie šiuo metu gyvena. Tai leis jums susidaryti išsamesnį vaizdą apie šeimos kilmę ir dabartinę situaciją, pavyzdžiui, susijusią su galima priverstinės migracijos istorija.

Jei gimimo šalis nežinoma, fiksuokite „nežinoma“. Turėtumėte rinkti duomenis apie priežastis, dėl kurių prašytojas nežino savo gimimo šalies, ir fiksuoti jo pastabas registracijos formoje / duomenų bazėje.

Šeimos sudėtis

Šeimos sudėtis niekada neturėtų būti laikoma savaime suprantamu dalyku. Kiekvieną iš santykių reikia patikrinti. Pavyzdžiui, jei pora prisistato turinti vieną ar daugiau vaikų, turėtų būti atskirai patikrinta, ar vyras ir moteris yra kiekvieno vaiko biologinis tėvas ir motina.

Prašytojas praktikuoja poligamiją

Kai kuriose visuomenėse asmuo gali būti teisėtai susituokęs su daugiau nei vienu asmeniu tuo pačiu metu, kai tuo tarpu pagal ES+ šalių nacionalinės teisės aktus tuo pačiu metu galima būti susituokus tik su vienu asmeniu. Poligamija arba santuoka su daugiau nei vienu asmeniu tuo pačiu metu keliose ES+ šalyse taip pat laikoma nusikaltimu, o tai nepalieka galimybės pripažinti daugiau nei vieną sutuoktinį kaip teisėtai susituokusius partnerius. Taigi, poligamijos atvejais teisiškai susituokusiu partneriu gali būti laikomas tik vienas sutuoktinis.

ES+ šalys turi skirtingą praktiką, pagal kurią nustatoma, kas pagal nacionalinę teisę būtų laikomas teisėtu partneriu poligaminėse santuokose. Kai kuriose ES+ šalyse manoma, kad pirmasis susituokęs partneris yra teisėtas partneris, tuo tarpu kitose manoma, kad teisėtas partneris yra tas, kuris pirmasis atvyko į šalį.

Priklausomai nuo šalyje taikomo teisėtai susituokusio sutuoktinio apibrėžimo, registracijos formoje kaip teisėtą partnerį galite fiksuoti arba tą sutuoktinį, kuris pirmasis susituokė su prašytoju, arba tą sutuoktinį, kuris pirmasis atvyko į šalį. Jei tuo pačiu metu į šalį atvyko daugiau nei vienas sutuoktinis, bet kuris sutuoktinis, kuris nelaikytinas teisiškai susituokusiu partneriu, turėtų išreikšti atskirą tarptautinės apsaugos prašymą. Sutuoktiniai, išskyrus teisiškai susituokusį partnerį, taip pat fiksuojami specifinėje registracijos formos skiltyje, nurodant jų asmens duomenis ir santuokos datą.

Prašytojas pareiškia, kad yra susituokęs arba išsiskyręs, bet santuokos ar skyrybų nepatvirtino jokia institucija

Daug santuokų vyksta pagal tradicinius papročius arba religinę praktiką, dalyvaujant pagal tradicinius papročius veikiančiam ar religiniam vadui, bet ne visada yra teisiškai patvirtinamos valstybės. Kitos poros

⁽¹⁶⁾ 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(EB\) Nr. 862/2007](#) dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos ir panaikinant Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 311/76 dėl statistinių duomenų rinkimo apie darbuotojus užsieniečius, OL L 199, 2007 7 31, ir jį iš dalies pakeičiantis 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES\) 2020/851](#), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 862/2007 dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos, OL L 198, 2020 6 22.

gali gyventi kartu be teisinės santuokos, pagal tradicinius papročius sudarytos arba religinės santuokos. Kai kuriose šalyse pastaroji sugyvenimo forma gali būti teisiškai patvirtinta.

Tai, ar santuoka ar skyrybos yra teisiškai patvirtintos, ar ne, priklauso nuo šalies, kurioje prašytojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, teisės aktų arba, jei prašytojas neturi nuolatinės gyvenamosios vietos, nuo šalies, kurioje prašytojas turi gyvenamąją vietą, teisės aktų. Todėl su šeimine padėtimi susijusios teisės, kurias anksčiau įgijo prašytojas, turi būti gerbiamos, jei tokios teisės pripažįstamos ir jos atitinka priimančiosios šalies teisės aktuose numatytus formalumus (Pabėgėlių konvencijos 12 straipsnis ⁽¹⁷⁾).

Galite fiksuoti prašytojo pareiškimus dėl jo santuokos arba skyrybų, įskaitant tai, kad santuokos ar skyrybų nepatvirtino jokia institucija. Taip pat galite paklausti, ką prašytojas turi galvoje sakydamas, kad yra susituokęs ar išsiskyręs, ir dėl kokios priežasties jokia institucija to nepatvirtino.

Suaugęs prašytojas turi globojamą arba įvaikintą vaiką be jokio sprendimo pagal teisės aktus arba papročius priimto sprendimo

Siekiant užtikrinti, kad santykiai atitiktų vaiko interesus, svarbu patikrinti vaiko ir suaugusiojo (-ių) ryšius. Turėtumėte paklausti prašytojo, koku pagrindu vaikas buvo įvaikintas arba paimtas globoti ir kokioje situacijoje jis ėmė rūpintis vaiku. Taip pat turėtumėte registracijos formoje fiksuoti, kas lydi vaiką, pvz., šeima su keliais vaikais, pora, vienišas tėvas, vieniša motina ar vyresnio amžiaus asmuo, taip pat vaiko ir lydinčio (-ių) suaugusiojo (-ių) lytį.

Jei vaikas įvaikintas ir (arba) imtasi jį globoti pagal papročius arba neoficialiu sprendimu, turėtumėte vaiką nukreipti į už globėjo paskyrimą atsakingas institucijas. Taip pat vaiką turėtumėte nukreipti į vaiko teisių apsaugos institucijas, atsakingas už vaiko interesų vertinimą. Taip siekiama nustatyti lydinčio (-ių) suaugusiojo (-ių), kaip potencialaus (-ių) vaiko globėjo (-ų) tinkamumą ir norą juo (jais) būti, taip pat vaiko gerovę būnant kartu su lydinčiu (-iais) suaugusiuoju (-iais).

Jei nėra jokių smurto ar nepriežiūros požymių, vaikas neturi būti atskirtas nuo lydinčio (-ių) suaugusiojo (-ių), kol atliekamas vaiko interesų vertinimas ir priimamas sprendimas.

Turėtumėte registruoti vaiką atskirai nuo lydinčio (-ių) suaugusiojo (-ių), tačiau lydinčio (-ių) suaugusiojo (-ių) ir vaikų bylos turėtų būti susietos. Priklausomai nuo jūsų nacionalinės praktikos, apsvastykite galimybę atlikti registracijos pokalbį dalyvaujant paskirtam profesionaliam globėjui.

Jei vaikas ir lydinčios (-ys) suaugusios (-ieji) nurodo, kad reikėtų arba norėtų, kad būtų rasta vaiko šeima, galite atitinkamai nukreipti vaiką siekiant rasti jo šeimą.

Pilietybė

Pilietybė reiškia asmens ir jo valstybės ypatingą teisinį ryšį, kuris atsiranda gimus ar dėl natūralizacijos, nesvarbu, ar tai įvyksta dėl pareiškimo, pasirinkimo, santuokos, ar pasinaudojus kitomis nacionalinėje teisėje numatytais priemonėmis (Migracijos statistikos reglamento 2 straipsnio 1 dalies d punktas). Pilietybė yra svarbi tarptautinės apsaugos sąvoka, nes būtent į šalį ar šalis, kurios (-ių) piliečiu asmuo yra, nukreipiamas tarptautinės apsaugos poreikio vertinimas. Jei prašytojas yra asmuo be pilietybės,

⁽¹⁷⁾ () JT Generalinė Asamblėja, [Konvencija dėl pabėgėlių statuso](#), Sutarčių serija, Jungtinės Tautos, 1951 m., 189 tomas, p. 137.

vertinimas atliekamas atsižvelgiant į ankstesnės įprastinės gyvenamosios vietos šalį. Daug prašytojų neturi dokumentų, įrodančių jų pilietybę, todėl jums reikės nustatyti pilietybę kitais būdais.

Nacionalinės gairės, kada pilietybė gali būti laikoma „nustatyta“ (nepaisant to, kad nėra rašytinių įrodymų), gali skirtis, taip pat ir prašytojo pilietybei nustatyti taikomi metodai. Metodai apima pokalbį pilietybės klausimu, dokumento tikrumo patikrinimą, prašytojo bendrosios informacijos patikrinimą arba vartojamos kalbos įvertinimą. Tai dažnai atlieka specializuoti darbuotojai ar padaliniai arba už asmeninį pokalbį atsakingi pareigūnai. Registracijos pareigūno užduotis – pateikti patikimus prašytojo pilietybės požymius ir nurodyti visus neaiškumus ir (arba) galimus bepilietybę rodančius požymius.

Prašytojas turi arba gali turėti kelias pilietybes

Prašytojas gali turėti kelias pilietybes ir visos nurodytos pilietybės turėtų būti užfiksuotos. Pravartu sistemingai klausti visų prašytojų, ar jie turi daugiau nei vieną pilietybę, nes prašytojai gali savo iniciatyva šios informacijos ir nepateikti. Rekomenduojama nustatyti nacionalinį protokolą tiems atvejams, kai prašytojas turi daugiau nei vieną pilietybę, siekiant nustatyti, pagal kokią pilietybę prašytojas bus traukiamas į sąrašus statistikos tikslais. Jei tokių taisyklių nėra, rekomenduojama, kad vėliausia įgyta pilietybė būtų įrašoma kaip „pagrindinė“ pilietybė statistikos tikslais. Informacija apie kitas pilietybes taip pat turėtų būti įtraukta į prašytojo bylą.

Prašytojas nežino arba nėra tikras dėl savo pilietybės

Prašytojai gali būti netikri dėl savo pilietybės. Jei nėra asmens tapatybės dokumentų, kuriuose nurodoma prašytojo pilietybė, turėtumėte užduoti klausimus, siekdami nustatyti prašytojo nurodomą pilietybę, arba turėtumėte tirti bet kokius galimus bepilietybės požymius. Šių klausimų tikslas yra ne įvertinti nurodomos pilietybės įtikimumą, bet **nustatyti, ar esama abejonių, kurios turėtų būti nurodytos sprendžiančiajai institucijai.**

Jei prašytojo atsakymai neišsklaido abejonių, turėtumėte pažymėti savo pastebėjimus atitinkamai institucijai.

Registracijos formoje turėtumėte įrašyti prašytojo pilietybę kaip „nurodytą / numanomą pilietybę“, jei pilietybė lieka neaiški. Jei prašytojas teigia, kad yra asmuo be pilietybės, bet neturi jokių oficialių dokumentų, taip pat turėtumėte įrašyti šią informaciją kaip „nurodytą / numanomą bepilietybę“. Jei prašytojas turi dokumentus, kuriais patvirtinama, kad jis yra asmuo be pilietybės, pilietybės vietoje turėtumėte įrašyti „asmuo be pilietybės“.

Kad prašymai nebūtų perduodami neteisingai procedūrai ir kad būtų galima tinkamai pasirengti asmeniniam pokalbiui, svarbu anksti prieglobsčio procedūros metu nustatyti su pilietybe susijusius neaiškumus ir su bepilietybe susijusius požymius bei sistemingai juos fiksuoti registracijos etape. Rekomenduojama, kad visos pilietybės, užfiksuotos bet kuriame prieglobsčio procedūros etape, būtų saugomos prašytojo bylos versijų istorijoje.

Būdai, kaip prašytojas gali pakeisti anksčiau pateiktus duomenis

Daugelyje ES+ šalių asmens duomenys gali būti tam tikromis sąlygomis keičiami užbaigus prašymo pateikimo procesą. Kai kuriose šalyse reikalaujama, kad prašytojas pateiktų asmens dokumento originalą,

kad asmens duomenys būtų pakeisti, o kitose leidžiama juos keisti kitomis sąlygomis, įskaitant paties prašytojo pateiktą pranešimą.

Rekomenduojama, kad nacionalinės šalių administracijos pateiktų gaires dėl sąlygų, kuriomis prašytojas gali pakeisti prašymo pateikimo etape pateiktus duomenis.

Rekomenduojama skirti esminius asmens duomenų pakeitimus ir smulkius redagavimus, kurių prireikė dėl žmonių padarytų klaidų. Žmonių padarytų klaidų registracijos etape pavyzdžiai yra rašybos klaidos, gimimo datos, kurios buvo faktiškai nurodytos kaip kalendorinė data pagal kitą nei Grigaliaus kalendorių, ir gimimo vietas, kurios turi tą patį pavadinimą, bet yra kitame kilmės šalies administraciniame rajone. Pravartu, kai visi padaryti asmens duomenų pakeitimai yra prieinami duomenų bazėje, įskaitant informaciją, kada tie pakeitimai buvo padaryti, kas juo padarė ir koku pagrindu.

Asmens duomenys, kurie gali būti laikomi iš esmės kitokiais nei tie, kuriuos nurodė prašytojas, kurie yra išorinėse duomenų bazėse ir kituose patikimuose šaltiniuose, gali būti fiksuojami kaip *alias* informacija. *Alias* informacija apima vardus ir pavardes, taip pat kitus asmens duomenis, kuriais prašytojas žinomas, įskaitant mergautines pavardes arba neoficialioms funkcijoms atlikti naudojamus vardus ir pavardes. Pravartu, kai duomenų bazėje yra specialus laukelis *alias* informacijai, kad paieškos sistema galėtų vienu metu ieškoti dabartinių vardų ir pavardžių, kitų vardų ir pavardžių, taip pat vardų ir pavardžių istorijos.

F. Bepilietybė

Kas yra bepilietybė ir kodėl tai svarbu?

Pagal 1954 m. Konvenciją dėl asmenų be pilietybės statuso, asmuo be pilietybės reiškia asmenį, kurio jokia valstybė pagal savo galiojančius įstatymus nelaiko piliečiu⁽¹⁸⁾. Ši apibrėžtis galioja visoms susitariančioms šalims, o sąvoka „pagal savo galiojančius įstatymus“ turėtų būti aiškinama plačiai ir neapsiriboti vien tik teisės aktais, bet turėtų apimti ministrų dekretus, reglamentus, įsakymus, teismų praktiką ir, kur tinkama, atitinkamoje valstybėje galiojančią praktiką⁽¹⁹⁾.

Bepilietybės klausimas gvildenamas įvairiuose kontekstuose, su migracija susijusiose ir nesusijusiose situacijose; bepilietybę gali lemti keli veiksniai. Tai gali būti pilietybės teisės aktuose ir praktikoje vyraujanti diskriminacija (pavyzdžiui dėl rasės, religijos ar lyties), pilietybės teisės aktų spragos, valstybių teisių perėmimas ar situacija, kai užsienyje dirbantys asmenys ir (arba) jų vaikai praranda savo pilietybę negavę įprastinės gyvenamosios vietos šalies pilietybės.

Teisė į pilietybę yra pagrindinė žmogaus teisė. Neturėdami pilietybės, asmenys be pilietybės taip pat dažnai susiduria su kitomis diskriminacijos formomis ir žmogaus teisių pažeidimais, o tai gali tapti tiek priverstinės migracijos priežastimi, tiek jos pasekme. Nors dauguma asmenų be pilietybės pasilieka savo gimimo / įprastinės gyvenamosios vietos šalyje, kai kurie palieka šią šalį ir prašo apsaugos kitose.

⁽¹⁸⁾ [Konvencija dėl asmenų be pilietybės statuso](#), Jungtinių Tautų Sutarčių serija, 360 tomas, p. 117, 1954 m. rugsėjo 28 d. (1951 m. Konvencija dėl pabėgėlių statuso); Protokolas dėl pabėgėlių statuso, Jungtinių Tautų Sutarčių serija Nr. 267, 606 tomas, 1967 m. sausio 31 d. (įsigaliojo: 1967 m. spalio 4 d.), ES teisės aktuose dėl prieglobsčio vadinamas „Ženevos konvencija“.

⁽¹⁹⁾ UNHCR, [1-oji gairė dėl bepilietybės: „asmens be pilietybės“ apibrėžtis nustatyta 1954 m. Konvencijos dėl asmenų be pilietybės statuso 1 straipsnio 1 dalyje](#), HCR/GS/12/01, 2012 m., 15 pastraipa.

Pastaruoju atveju asmuo be pilietybės gali gauti tarptautinės apsaugos statusą kaip pabėgėlis arba papildomos apsaugos gavėjas pagal PD.

Jei asmuo be pilietybės pripažįstamas asmeniu, kuriam reikia tarptautinės apsaugos, svarbu išspręsti asmens bepilietybės klausimą. Gali taip atsitikti, kad asmeniui negavus pilietybės nustoja galioti pabėgėlio statusas arba papildoma apsauga. Tokiais atvejais asmeniui vis tiek reikės tarptautinės apsaugos kaip asmeniui be pilietybės. Be to, tarptautinės apsaugos gavėjų atveju, bepilietybė gali turėti pasekmių jiems patiems ir jų vaikams. Pavyzdžiui, gavėjų, kurie yra asmenys be pilietybės, vaikai, būtent tie, kurie gimė priimančioje šalyje ir negavo jokios kitos pilietybės, pagal tarptautinę teisę (ir daugelio ES+ erdvės šalių pilietybės teisės aktus) įgyja teisę į šalies, kurioje gimė, pilietybę⁽²⁰⁾.

Bepilietybės požymiai

Ne visada paprasta nustatyti bepilietybę. Asmenys be pilietybės retai gali įrodyti neturintys pilietybės, gali nebūti tikri, kad neturi pilietybės, ar gali nežinoti, kad grįžę rizikuoja tapti asmenimis be pilietybės. Asmenys, patiriantys bepilietybės riziką, priklausomai nuo situacijos kilmės šalyje, gali būti asmenys, gyvenantys pasienio regionuose, kai dėl nepakankamos piliečių registracijos gali būti neaišku, kurios šalies piliečiai jie yra, mažumų atstovai ir tie asmenys, kurie turi numanomų ar faktinių ryšių su kita šalimi, klajokliai ir asmenys, turintys sudėtingą priverstinės migracijos istoriją, kuriems gali būti sunku įrodyti kilmės šalies pilietybę dėl to, kad kelios palikuonių kartos gyvena užsienyje.

Europos šalyse dėl bepilietybės besikreipiantys asmenys dažniausiai priskirtini toliau nurodytoms kategorijoms:

- palestiniečiai iš Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos šalių;
- kurdai iš Sirijos ir Irako;
- asmenys be pilietybės iš Kuveito ir Irako;
- rohinjai iš Mianmaro;
- somaliečiai iš Etiopijos.

Be to, jei prašytojai registracijos metu nėra tikri dėl savo pilietybės, tai gali būti bepilietybės rizikos rodiklis.

Asmenų bepilietybės ir asmenų, susiduriančių su bepilietybės rizika, registracija

Nepaprastai svarbu kuo anksčiau nustatyti asmenis be pilietybės, kad jiems būtų galima nedelsiant suteikti apsaugą, taikytiną tais atvejais, kai asmenys neturi pilietybės. Vertinant asmenų tarptautinės apsaugos poreikį būtina nustatyti, ar asmenys neturi pilietybės.

Registruojant itin svarbu surinkti informaciją ir nustatyti galimus bepilietybės atvejus. Reikėtų surinkti informaciją apie visų prašytojų pilietybę, galimą pilietybės neturėjimą, gimimo vietą ir gimimo šalį. Jei prašytojai nėra tikri dėl savo pilietybės, tai reikėtų pažymėti ir užregistruoti šalį, kurioje yra ankstesnė

⁽²⁰⁾ UNHCR, [1961 m. Konvencija dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo](#), HCR/GS/12/01, 2012 m.; Europos Taryba, [Europos konvencija dėl pilietybės](#), Strasbūras, Europos Tarybos sutarčių serija Nr. 166, 1997 m.

įprastinė gyvenamoji vieta ⁽²¹⁾. Registruojant šeimas svarbu surinkti šiuos duomenis apie **kiekvieną šeimos narį**, įskaitant ir tėvus, ir vaikus. Ši informacija bus aktuali vėliau nustatant, ar kuri nors valstybė pagal savo galiojančius įstatymus laiko asmenį piliečiu. Tai pat svarbu surinkti informaciją apie kiekvieną šeimos narį, kadangi kai kurie vaikai gali neturėti pilietybės, nors jų tėvai ją turi. Pavyzdžiui, 25 pasaulio valstybėse, kuriose įstatymai diskriminuoja dėl lyties, moteris, priešingai nei vyras, negali perduoti savo pilietybės savo vaikams. Tai galėtų reikšti, kad vaikai neturi pilietybės, jei tėvas nepripažįsta vaiko ar yra nežinomas, miręs, nėra su savo šeima ar pats neturi pilietybės ⁽²²⁾.

Kai kuriais atvejais, kai asmenys teigia neturintys pilietybės, gali būti objektyvios tai patvirtinančios informacijos (pavyzdžiui, asmenys priklauso visus dokumentus turinčių asmenų be pilietybės mažumai, turi dokumentus, patvirtinančius jų bepilietybės statusą, ar turi įrodymų apie tai, kad jiems neleista turėti pilietybės ar jie yra ją praradę). Jei yra objektyvios informacijos, kuri patvirtina, kad prašytojas neturi pilietybės, tokio asmens pilietybės statusą reikia registruoti kaip **neturi pilietybės** (arba kaip **prašo suteikti pilietybę / numanoma, kad neturi pilietybės**, jei jūsų nacionaliniuose teisės aktuose numatyta formali procedūra, pagal kurią kita valdžios institucija ar teismas turi visų pirma įvertinti ir patvirtinti, kad prašytojas neturi pilietybės, arba jei prašytojas teigia neturintis pilietybės, bet nepateikia oficialių dokumentų). Turi būti pažymėta ir jų įprastinės gyvenamosios vietos šalis.

Kitais atvejais asmenys gali nežinoti, kad neturi pilietybės ar gali nebūti tikri dėl savo pilietybės statuso. Tokiais atvejais, asmens registracijos formoje būtina aiškiai nurodyti faktą, kad asmuo **gali neturėti pilietybės** ar **patiria bepilietybės riziką**, kaip „numanoma, kad asmuo neturi pilietybės“. Taip pat tam, kad būtų paprasčiau vykdyti tolesnius veiksmus ir perduoti prašytojo bylą specialiai bepilietybės nustatymo procedūrai, reikėtų užregistruoti šalį ar šalis, kurioje ar kuriose yra ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta. Registracijos etape neturėtų būti nustatomas asmens be pilietybės statusas. Bepilietybės statusui nustatyti reikia laiko, tai gali būti itin sudėtinga, gali prireikti konsultuotis su valdžios institucijomis šalyse, su kuriomis asmuo turi atitinkamų sąsajų. Bepilietybę turėtų nustatyti tik kompetentinga, už sprendimų priėmimą atsakinga valdžios institucija, tam tikru metu, po galutinio prašymo suteikti prieglobstį vertinimo.

Ankstesnės įprastinės gyvenamosios vietos šalis – šalis, kurioje teisėtai arba neteisėtai gyveno prašytojas. Paprastai ši šalis skiriasi nuo šalių, kurias prašytojai kirto tranzitu. Svarbu įvertinti ir buvimo toje šalyje trukmę, ir tai, prieš kiek laiko joje būta. Prašytojas gali nurodyti ir kelias šalis, kuriose yra ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta. Registracijos etape gali būti nelengva nustatyti įprastinės gyvenamosios vietos šalį, todėl rekomenduojama eilės tvarka, nuo paskutinės iki pirmosios, išvardyti visas šalis, kuriose būta (bet ne tas, kurios buvo kirstos tranzitu).

Siekiant nustatyti, ar asmuo **gali neturėti pilietybės** ar **patiria bepilietybės riziką**, registruojant galima užduoti papildomų klausimų, kurie padės nagrinėti prašymą, ypač, jei prašytojas nėra tikras dėl savo pilietybės.

⁽²¹⁾ Kai nurodoma, kad asmuo be pilietybės „įprastai gyvena“ ar yra „gyvenantis“, tai reiškia, kad asmuo nuolat ir stabiliai gyvena šalyje. „Įprastinė gyvenamoji vieta“ turėtų būti suprantama kaip stabili, faktinė gyvenamoji vieta. Tai taikoma leidimus nuolat gyventi šalyje turintiems asmenims be pilietybės ir taip pat neturintiems leidimo nuolat gyventi šalyje asmenims, kurie yra įsikūrę šalyje ir gyvena joje jau kelerius metus ir kurie tikisi joje gyventi toliau (žr. UNHCR, [Vadovas dėl asmenų be pilietybės apsaugos](#), Ženeva, 2014 m., 139 pastraipa).

⁽²²⁾ Šios valstybės yra: Bahamos, Bahreinas, Barbadosas, Brunėjus, Burundis, Esvatinis, Iranas, Irakas, Jordanija, Kiribatis, Kuveitas, Libanas, Liberija, Libija, Malaizija, Mauritanija, Nepalas, Omanas, Kataras, Saudo Arabija, Somalis, Sudanas, Sirija, Togas ir Jungtiniai Arabų Emyratai.

Toliau pateikiamas neišsamus klausimų ir prašymų sąrašas, kurie, be visų kitų reikalingų dokumentų, gali padėti atpažinti pilietybės neturinčius prašytojus, jei jie nėra tikri dėl savo pilietybės.

Pilietybės statusas

- Kokia, jūsų manymu, yra jūsų pilietybė?
- Ar anksčiau turėjote kokią nors ar kitą pilietybę?
- Kokia yra jūsų tėvų pilietybė?
- Paaiškinkite, kodėl nesate tikras dėl savo pilietybės.
- Ar kada nors turėjote asmens tapatybės dokumentus, tokius kaip pasas, tapatybės kortelė ar registracijos kortelė?
 - o Ar kada nors mėginote gauti kokios nors šalies asmens tapatybės dokumentą?
 - o Jei jums reikėtų valdžios institucijai pateikti jūsų tapatybę įrodantį dokumentą, kokio tipo dokumentą parodytumėte arba mėgintumėte gauti?

Gimimo vieta

- Kur gimėte?
- Ar jūsų gimimas buvo įregistruotas?
- Ar turite gimimo liudijimą?
- Kur gimė jūsų tėvai?

Ankstesnės įprastinės gyvenamosios vietos šalis

- Kuriose šalyse gyvenote prieš atvykdami į Europą?
 - o Kada gyvenote tose šalyse?
 - o Kodėl nusprendėte persikelti į tą šalį?
 - o Ar registravotės tos šalies valdžios institucijose?
 - o Ar turite leidimą gyventi toje šalyje?
 - o Kokiame būste gyvenote?
 - o Su kuo gyvenote toje šalyje?
 - o Koku būdu toje šalyje gavote pajamų?
 - o Ar jūs ar jūsų šeimos nariai toje šalyje lankė mokyklą?
 - o Jei sudarėte santuoką ar susilaukėte vaikų toje šalyje, ar turėjote galimybę toje šalyje įregistruoti santuoką ar gimimą?
 - o Ar toje šalyje vykdėte kokią nors kitą veiklą?

G. Bylų tvarkymas

Surinkus duomenis visa su prašymu susijusi informacija laiku perduodama sprendžiančiai institucijai tam, kad institucija galėtų pasinaudoti visa reikiama informacija. Sudaroma elektroninė ir (arba) fizinė byla, į kurią įtraukiami prašytojo asmens duomenys, prašytojo pateiktų dokumentų kopijos ir biometriniai duomenys. Į bylą gali būti įtrauktos ir jūsų pastabos, kurias reikėtų tinkamai pažymėti sprendžiančiai

institucijai ir kitoms institucijoms. Byloje taip pat turi būti informacija apie visus buvusius bylos perdavimo atvejus. Rekomenduojama taikyti bylų tvarkymo sistemą, pagal kurią visa informacija būtų teisingai susieta su byla.

Kiekvienam prašytojui priskiriamas individualus registracijos numeris, o kiekvienai bylai galima priskirti atskirą numerį. Tai atlikus prašymas susiejamas ir (arba) sujungiamas su kitomis panašiomis bylomis.

Individualus registracijos numeris

Ne vėliau nei šiuo etapu kiekvienam prašytojui turėtų būti suteiktas **individualus ir unikalus registracijos numeris**. Rekomenduojama, kad prašytojui priskyrus šį numerį, prašytojas jį naudotų vykdydamas visas kitas su tarptautine apsauga susijusias procedūras ar kreipdamasis dėl kitų leidimų gyventi šalyje. Taip sprendžiančioji institucija turės galimybę paprastai rasti ir pasinaudoti informacija, kuri galėtų būti svarbi tam tikram prašytojui, pavyzdžiui, informacija apie ankstesnius prašymus ar šeimos susijungimo procedūras.

Bylos

Be individualaus registracijos numerio, gerąja patirtimi laikoma, kai kiekvienam tarptautinės apsaugos prašymui priskiriamas **individualus bylos numeris**. Dažnai tas pats bylos numeris priskiriamas tos pačios (branduolinės) šeimos nariams, kurie kartu prašo prieglobsčio. Tai padės užtikrinti, kad jų prašymai bus vertinami kartu. Branduolinės šeimos narių prašymus patartina priskirti tai pačiai bylai, jei šie šeimos nariai atvyko vėliau, bet dar iki priimant sprendimą dėl jau šalyje buvusių narių prašymo.

Susijusios bylos

Kitiems šeimos nariams, pavyzdžiui suaugusiems vaikams ir seneliams, nepriskiriamas tas pats bylos numeris, nes jų bylos nagrinėjamos vertinant jų asmenines aplinkybes. Tačiau sprendžiančiajai institucijai svarbu atsižvelgti į šių prašytojų giminystės ryšius, bendrą socialinę padėtį ir galimas sąsajas, nurodytas prašymuose suteikti prieglobstį, ir taip tokias bylas susieti. Ruošiantis asmeniniam pokalbiui svarbu turėti visų susijusių bylų apžvalgą.

Gerąja patirtimi laikoma ir tai, kai susiejamos bylos, pasižyminčios ir kitais panašumais: pavyzdžiui, prašytojų, kurie kartu paliko savo kilmės šalį, siekdami išvengti tos pačios persekiojimo ar didelės žalos rizikos, bylos.

Verta atkreipti dėmesį į tai, kad bylų numeriai dažnai sudaromi taip, kad juose būtų užkoduotos užuominos apie prieglobsčio suteikimo procedūrą, pavyzdžiui, prašymo teikimo metai, prašymo pateikimo vieta, sąsajos tarp prašymų ar paskesnių prašymų atvejai.

Bylos perdavimo poreikis

Jei yra požymių, kad prašytojas priklauso pažeidžiamų asmenų grupei ar jam reikia specialių procesinių garantijų siekiant naudotis teisėmis ir laikytis įsipareigojimų, reikėtų visas pastabas dėl specialių procesinių ar priėmimo sąlygų reikalavimų vykdymo užregistruoti elektroninėje byloje. Taip pat, jei yra požymių, kad už prašymo nagrinėjimą turėtų būti atsakinga kita ES+ šalis, tai irgi turi būti paminėta byloje.

Daugiau informacijos apie galimus požymius dėl poreikio perduoti bylą rasite [V skyriuje „Nustatymas ir perdavimas“](#).

Statistinės informacijos rinkimas

Registracija ir prašymų pateikimas yra prieglobsčio suteikimo procedūros esminės dalys. Šie procesai prašytojui suteikia pirminę apsaugą ir galimybę pasinaudoti teisėmis ir lengvatomis. Tai taip pat reiškia, kad prieglobsčio administracija turi unikalų ir patikrinamą įrašą apie prašytoją ir pagrindinę informaciją, kuri reikalinga, visų pirma, tam kad prašymas būtų teisingai perduotas antrinei procedūrai vykdyti.

Be to, surinktus duomenis galima panaudoti statistiniais tikslais, siekiant apibūdinti prieglobsčio padėtį konkrečiu periodu ES+ šalių, nacionaliniu ar regionų lygmenimis. Remiantis šiais duomenimis galima tinkamai stebėti prieglobsčio padėtį, atsižvelgiant į:

- **demografiją**, būtent prašytojo kilmės šalį ir regioną, kalbą, biologinę lytį, amžių, lytį, pabėgimo modelius ir kelionės maršrutus, sveikatos problemas;
- **prašymus suteikti prieglobstį**, būtent prieglobsčio pobūdį ir specialias procesines garantijas ir (arba) pažeidžiamumą;
- **prašymo apdorojimo laiką**, būtent registracijos / prašymo pateikimo proceso pradžios datą, registracijos / prašymo pateikimo trukmę ir laiką iki asmeninio pokalbio;
- **procedūrų tipus**, įskaitant paskesnius prašymus, Dublino bylas ir pagreitintas procedūras;
- **tendencijas ar aspektus**, kurie gali nebūti tiesiogiai susiję su prieglobsčiu, pavyzdžiui, prekybos žmonėmis tinklų naudojamus metodus ar suklastotų dokumentų tipus.

Pagal surinktus registracijos duomenis sprendžiančioji institucija dar prašymo nagrinėjimo etapo pradžioje gali įvertinti būsimą bylų skaičių. Registracijos duomenys apima asmeninio pokalbio laukiančių prašytojų bylų skaičių pagal kilmės šalį, lytį, prašytojo profilį, prašymo tipą, kalbą, pažeidžiamumo tipą ir procedūros tipą. Tokie duomenys taip pat apima paskesnių prašymų ir bylų, kurioms taikomos pagreitintos procedūros, skaičių.

Be galimybės įvertinti būsimų bylų skaičių, registracijos duomenis taip pat galima naudoti statistiniais tikslais ir siekiant nustatyti registracijos tendencijas (pvz., pagal kilmės šalį, prašymo pobūdį ir tipą). Šios tendencijos taip pat gali būti susijusios su aspektais, kurie nėra tiesiogiai susiję su prieglobsčiu, pavyzdžiui, prekybos žmonėmis tinklų naudojamais metodais ar suklastotų dokumentų tipais.

Įsidėmėtini faktai

- Jūsų užduotis – iš prašytojų surinkti ir užfiksuoti tikslus ir patikimus duomenis padedant patikslinti visus neaiškius pareiškimus. Jūs neturite vertinti surinktų duomenų patikimumo.
- Duomenys renkami siekiant kelių tikslų, taip pat siekiant padėti patikrinti prašytojo tapatybę ir pilietybę, padėti prieglobstį suteikiančiai institucijai pasiruošti asmeniniam pokalbiui, nustatyti specialius procesinius ir (arba) priėmimo poreikius bei nustatyti galimas Dublino bylas.
- Naudojant dokumentinius įrodymus galima patikrinti prašytojų tapatybę ir pilietybę, nustatyti asmenines aplinkybes ir pagrįsti tarptautinės apsaugos prašymus. Todėl turėtumėte skatinti prašytojus pateikti visus jų turimus įrodymus.
- Dėl techninio biometrinių duomenų pobūdžio, tokius duomenis dažniausiai renka tinkamai kvalifikuotas personalas. Priklausomai nuo taikomos nacionalinės sistemos, gali reikėti patikrinti, ar biometriniai duomenys buvo surinkti, arba pasirūpinti, kad prašytojas būtų perduotas atitinkamoms institucijoms ir pateiktų tokius duomenis.
- Prašytojo asmeninius duomenis būtina tiksliai užregistruoti ir užtikrinti, kad būtų surinkti visi duomenys pagal atitinkamas temas, nurodytas jūsų nacionalinėje praktikoje ar gairėse.
- Surinkus visus duomenis parengiama byla, kuri apima visus su prašymu susijusius duomenis ir jūsų pastabas, kurias būtina pažymėti sprendžiančiai institucijai.
- Bylų tvarkymo sistemoje kiekvienam prašytojui turėtų būti priskiriamas unikalus registracijos numeris, o kiekvienam prašymui galima suteikti atskirą bylos numerį, kad prašymus galima būtų susieti ar sujungti su kitomis (panašiomis) bylomis.

V. Nustatymas ir perdavimas

Vykdamt prieglobsčio procedūrą būtina kuo greičiau nustatyti galimas Dublino bylas, pažeidžiamus prašytojus ir nelydimus vaikus, kad jiems būtų nedelsiant pritaikyta tinkama prašymo nagrinėjimo procedūra ir suteikta reikiama parama. Jūsų, kaip registracijos pareigūno, vaidmuo – nustatyti potencialias Dublino bylas ar pažeidžiamus prašytojus ir perduoti jų bylas atitinkamoms institucijoms ar suinteresuotiesiems subjektams.

A. Galimos Dublino bylos

Dublino procedūros apžvalga

Reglamente „Dublinas III“ išdėstomi valstybės narės ar susijusios šalies (Islandijos, Lichtenšteino, Norvegijos ar Šveicarijos), atsakingos už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai. Reglamente numatytas mechanizmas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos prašymas bus išnagrinėtas, o jį nagrinės tik viena ES+ šalis.

Kompetentinga institucija Dublino procedūrai vykdyti Kiekvienoje ES+ šalyje yra kompetentinga institucija, atsakinga už Dublino procedūros vykdymą, kuri vadinama Dublino skyriumi.

Nors Dublino procedūrą vykdo Dublino skyrius, visos prieglobsčio suteikimo procese dalyvaujančios institucijos yra atsakingos už tai, kad būtų nustatytos galimos Dublino bylos ir perduotos Dublino skyriui.

Mechanizmas atsakingai ES+ šaliai nustatyti ⁽²³⁾. Rašytiniam dokumentui apie prašymo registraciją pasiekus Dublino skyrių, prasideda laikotarpis, per kurį turi būti nustatyta ES+ šalis, atsakinga už prašymo nagrinėjimą (remiantis reglamento „Dublinas III“ 20 straipsnio 2 dalimi). Jei kita ES+ šalis laikoma atsakinga už prašymo nagrinėjimą, tos šalies bus reikalaujama perimti asmens prašymą savo žinion arba priimti asmenį atgal, remiantis kriterijų hierarchija, išdėstyta reglamente „Dublinas III“. Prašymus dėl priėmimo atgal arba perėmimo savo žinion reikia pateikti per 1, 2, bet ne vėliau nei praėjus 3 mėnesiams nuo tos akimirkos, kai prasidėjo atsakingos ES+ šalies nustatymo laikas, atsižvelgiant į tai, ar atvejis yra skubus ir su kuriuo reglamento „Dublinas III“ kriterijumi jis susijęs.

Jei atsakinga laikoma ES+ šalis sutinka su prašymu, prašytojas bus perkeltas į tą šalį. Dublino procedūra bus nutraukta ir ES+ šalis nagrinės asmens tarptautinės apsaugos prašymą.

Galimų Dublino bylų nustatymas

Vykdamt registracijos procedūrą, pagal tam tikrus rodiklius galima nustatyti galimą Dublino bylą. Šie rodikliai yra susiję su skirtingais reglamente „Dublinas III“ nustatytais kriterijais. Svarbu laiku atpažinti šiuos rodiklius ir perduoti bylą Dublino skyriui, nes kiekviena tokia byla turi būti nagrinėjama toliau, o Dublino skyrius turi pradėti procedūrą atsakingai ES+ šaliai nustatyti.

⁽²³⁾ Mechanizmai atsakingai ES+ šaliai nustatyti yra išdėstyti reglamente „Dublinas III“, Dublino įgyvendinimo reglamente ir EUODAC reglamente, kurie kartu sudaro Dublino sistemą.

Registruojant tarptautinės apsaugos prašymą svarbu atkreipti dėmesį į toliau nurodytus rodiklius, kad būtų galima nustatyti galimą Dublino bylą:

- asmuo yra nelydimas vaikas, kurio šeimos nariai ar giminaičiai gyvena kitose ES+ šalyse;
- asmuo (suaugusysis) turi kitose ES+ šalyse gyvenančių šeimos narių;
- asmeniui išduota viza, teisę gyventi šalyje patvirtinantis dokumentas ar kitas kitos ES+ šalies išduotas dokumentas;
- asmuo keliavo per kitas ES+ šalis;
- asmuo kreipėsi dėl tarptautinės apsaugos kitoje valstybėje narėje.

Kai kuriais atvejais šie rodikliai nėra aiškūs ar akivaizdūs. Net tais atvejais, kai trūksta informacijos, prašytojo byla gali būti laikoma Dublino byla ir, atsižvelgiant į nacionalines taisykles, gali būti svarbu tokią bylą perduoti Dublino skyriui.

Reikiamą informaciją galite sužinoti registruodami duomenis, per asmeninį pokalbį ar iš pirštų atspaudų įrašų, kai atliekama paieška sistemoje EURODAC ar VIS duomenų bazėje. Gali būti, kad reikiama informacija randama ar patvirtinama dokumentuose, kuriuos pateikė prašytojas. Visada reikėtų atsižvelgti į toliau nurodytus informacijos šaltinius:

- **prašytojų pareiškimus**, kuriuose nurodoma, kad prašytojai turi šeimos narių kitoje ES+ šalyje, jie atvyko į kitą ES+ šalį arba joje buvo;
- **EURODAC** paieškos rezultatai. „1 atitiktis“ patvirtina, kad ankstesnis prašymas buvo pateiktas ES+ šalyje. „2 atitiktis“ patvirtina, kad prašytojas neteisėtai kirto ES išorės sieną;
- **VIS duomenų bazės** paieškos rezultatai. Kaip išdėstyta [VIII skyriuje „Duomenų tikrinimas“](#), naudodamosi VIS duomenų baze, kompetentingos institucijos gali matyti, ar prašytojui kitose ES+ šalyse buvo išduota viza, atsisakyta išduoti vizą, viza buvo panaikinta, atšaukta ar pratęsta. Jei vizą išdavė kita ES+ šalis, tai gali būti aktualu nustatant už prašymą atsakingą šalį;
- **dokumentus**. Bet koks prašytojų turimas dokumentas gali būti svarbus atsakomybės nustatymo procese ⁽²⁴⁾. Svarbūs dokumentai, į kuriuos būtina atsižvelgti, yra šie:
 - o tapatybės dokumentas arba pasas,
 - o gimimo liudijimas,
 - o santuokos liudijimas,
 - o pažyma / registro išrašas apie šeimos sudėtį
 - o vairuotojo pažymėjimas,
 - o kitų ES+ šalių vizos (išduotos ar nebegaliojančios),
 - o leidimas gyventi kitose ES+ šalyse,
 - o teisę gyventi kitose ES+ šalyse patvirtinantis dokumentas,
 - o atvykimą ir (arba) išvykimą patvirtinantys antspaudai (net ir padirbtame ar suklastotame pase),
 - o kiti dokumentai.

⁽²⁴⁾ EASO [vadovas dėl Dublino procedūros: veiklos standartai ir rodikliai](#), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2020 m., 20 p.

Susijusi EASO priemonė

[EASO praktiniame vadove dėl reglamento „Dublinas III“ įgyvendinimo: asmeninis pokalbis ir įrodymų vertinimas](#) prieglobsčio ar priėmimo srityse dirbantiems pirmojo kontakto pareigūnams ir darbuotojams teikiama informacija apie Dublino rodiklius.

Šiame praktiniame vadove pateikiama Dublino procedūros apžvalga ir jos praktinis taikymas, susijęs su pokalbiu pagal Dublino reglamentą, informacijos teikimu ir turimų duomenų vertinimu vykdamas Dublino procedūrą, taip pat tuo tikslu paaiškinami skirtingi atsakomybės kriterijai, išdėstyti reglamente „Dublinas III“.

Be kita ko, šiame vadove skiriamas dėmesys pokalbiui (pagal Dublino reglamentą) su prašytoju. Šio praktinio vadovo priede „Sritys, kurias reikia išnagrinėti per pokalbį“ pateikiamos naudingos gairės, susijusios su asmeniniu pokalbiu pagal Dublino reglamentą ir įvairiais klausimais, kurie galėtų padėti atsakingiems pareigūnams nustatyti atsakingą ES+ šalį. Šiame vadove taip pat paaiškinami įsipareigojimai, susiję su informacijos apie Dublino procedūrą teikimu. Be to, paaiškinti pagrindiniai Dublino bylų įrodymų vertinimo principai, įvairios Dublino procedūroje naudojamų tiesioginių ir netiesioginių įrodymų rūšys.

Šio praktinio vadovo vertimai patalpinti [EASO interneto svetainėje](#).

Galimų Dublino bylų perdavimas

Kai tik atsiranda informacijos apie asmens ir kitos ES+ šalies sąsajas, svarbu nedelsiant perduoti bylą Dublino skyriui. Dublino skyrius tęs asmens bylos nagrinėjimą, atliks reikiamas patikras ir nagrinės bylą toliau prieš išsiųsdamas perėmimo savo žinion ar priėmimo atgal prašymą ES+ šaliai, kuri bus nustatyta kaip atsakinga. Net jei požymiai nėra visiškai aiškūs, remiantis nacionalinėmis taisyklėmis, bylą nedelsiant reikėtų perduoti Dublino skyriui.

Nepamirškite, kad jūsų užduotis yra ieškoti Dublino bylos rodiklių ir, jei reikia, perduoti prašytojo bylą Dublino skyriui. Jūsų vaidmuo yra nepaprastai reikšmingas Dublino procedūrai.

Nacionalinės sistemos dėl Dublino procedūros įgyvendinimo skiriasi. Rekomenduojama nustatyti taikomą procedūrą, susijusią su bylų perdavimu atsakingai institucijai, kuri vykdo Dublino procedūrą.

Registracijos pareigūno vaidmuo

Vykdamas Dublino procedūrą jūsų užduotis yra:

- **žinoti Dublino bylos rodiklius ir aktyviai jų ieškoti**, siekiant nustatyti tarptautinės apsaugos prašytojus, kuriems gali būti taikoma Dublino procedūra;
- **prašytojui suteikti pagrindinę informaciją** apie kriterijus, kurie naudojami nustatant už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą atsakingą ES+ šalį, kad prašytojas galėtų suprasti, kodėl būtina pateikti visą informaciją, kuri galėtų padėti tai nustatyti ⁽²⁵⁾;
- **nedelsiant perduoti jų bylas Dublino skyriui.**

⁽²⁵⁾ Pagal reglamento „Dublinas III“ 4 straipsnį, prašytojams galima išdalyti nacionalinės informacijos apie Dublino procedūrą atmintines.

Tam, kad galėtumėte imtis pirmiau nurodytų užduočių, privalote turėti šių žinių:

- pakankamą supratimą apie Dublino procedūrą;
- pakankamą supratimą apie tai, kokių požymių reikia ieškoti vertinant, ar galėtų būti taikomas reglamentas „Dublinas III“;
- į ką kreiptis daugiau informacijos ar siekiant pradėti galimą Dublino procedūrą: gerąja patirtimi laikoma praktika, kai už Dublino bylas atsakinga kompetentinga institucija turi specialų telefono numerį arba pagalbos tarnybos numerį, kuriuo gali kreiptis prieglobsčio institucijos, policijos ar kitų atitinkamų institucijų darbuotojai;
- kaip perduoti bylą (Dublino skyriui) tolesniam vertinimui.

Susijusi EASO priemonė

Naudodamiesi dokumentu [EASO gairės dėl Dublino procedūros: veiklos standartai ir rodikliai](#), vadovai gali vertinti Dublino procedūros kokybę. Šiose gairėse aptariami su Dublino procedūra susijusio informacijos teikimo ir galimų Dublino bylų atvejų nustatymo aspektai. Vadovai, vyresnieji darbuotojai ar politikos formuotojai gali naudoti šią priemonę atlikdami įsivertinimą vertindami savo skyriaus pajėgumus šiose srityse ar tobulindami šios srities procesus.

Šių gairių vertimai patalpinti [EASO interneto svetainėje](#).

Susijusi EASO priemonė

EASO parengė **mokymo modulį**, skirtą **galimoms Dublino byloms nustatyti**. Registruodami ar pateikdami prašymą, registracijos pareigūnai gali susidurti su galima Dublino byla. Tokiais atvejais svarbu laiku perduoti tokias bylas Dublino skyriui. Kad būtų galima efektyviau nustatyti ir atpažinti Dublino bylas, buvo parengtas EASO mokymo modulis, padedantis pareigūnams nustatyti, kaip toliau nagrinėti tas bylas ir perduoti jas Dublino skyriui.

B. Pažeidžiami prašytojai

Teisinės apibrėžtys ir sąvokos

Dėl tam tikrų asmeninių aplinkybių kai kurie prašytojai gali turėti ribotas galimybes naudotis teisėmis ar vykdyti pareigas. Tokiais atvejais būtina taikyti apsaugos priemones, apimančias prieglobsčio procedūros procesines garantijas ir, atsižvelgiant į pažeidžiamumo pobūdį, specialių priėmimo poreikių tenkinimą.

PPD ⁽²⁶⁾ išdėstytos apsaugos priemonės prašytojams, kuriems reikia procesinių garantijų vykdant prašymo nagrinėjimo procedūrą. PSD ⁽²⁷⁾ kalbama apie apsaugos priemones prašytojams, kurie turi specialiųjų poreikių, susijusių su socialiniais, materialiniais ar medicininiais aspektais. Teisės aktuose, kurie kartu sudaro BEPS, pateikti sąrašai su pavyzdžiais, kurie asmenys gali būti laikomi pažeidžiamais asmenimis, tačiau nei vienas šių sąrašų nėra baigtinis. Pagrindinis spręstinas klausimas yra tai, ar prašytojui dėl jo pažeidžiamumo turi būti taikomos specialios procesinės garantijos ar tenkinami specialūs priėmimo poreikiai. Vertinant prašytojų galimybes naudotis jų teisėmis ir laikytis įsipareigojimų, reikėtų atsižvelgti į konkrečias prašytojų situacijas. Reikia nepamiršti, kad yra įvairių pažeidžiamumo laipsnių ir formų, todėl institucijų atsakymus būtina pritaikyti atsižvelgiant į individualias prašytojo aplinkybes.

Nors specialūs procesiniai ir priėmimo poreikiai yra tarpusavyje susiję, jie nėra tokie patys. Pavyzdžiui, neraštingas vyras gali turėti specialiųjų poreikių prieglobsčio procedūros kontekste, tačiau negali būti laikomas taip pat pažeidžiamu atsižvelgiant į priėmimo poreikius.

Skirtingos pažeidžiamumo formos

Svarbu kuo anksčiau nustatyti specialių procesinių ir (arba) priėmimo poreikių turinčius prašytojus, siekiant užtikrinti, kad jie turėtų visą reikalingą informaciją, būtiną jų prašymui pagrįsti, ir kad būtų tinkamai patenkinti jų poreikiai.

Jūsų, kaip registracijos pareigūno, vaidmuo yra nepaprastai svarbus, nes esate vienas pirmųjų pareigūnų, kuris bendrauja su prašytoju. Specialiųjų poreikių turinčius prašytojus galima nustatyti bet kuriame prieglobsčio procedūros etape, tačiau registracijos procesas vis tik yra ypač svarbus žingsnis užtikrinant ankstyvą nustatymą.

Nustatant ir vertinant specialius procesinius ir priėmimo poreikius, reikėtų atsižvelgti į pažeidžiamumo pavyzdžius, nurodytus PPD ir PSD (1 lentelė). Prašytojo pažeidžiamumo tipas ir individualios aplinkybės lemia, kurias specialias garantijas reikia taikyti.

⁽²⁶⁾ PPD 2 straipsnio d dalyje teigiama: „prašytojas, kuriam reikia specialių procesinių garantijų“ – prašytojas, kurio galimybės naudotis teisėmis ir vykdyti pareigas, numatytas šioje Prieglobsčio procedūrų direktyvoje, yra ribotos dėl asmeninių aplinkybių“. PPD 29 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „Kai kuriems prašytojams gali reikėti specialių procesinių garantijų, *inter alia*, dėl jų amžiaus, lyties, lytinės orientacijos, lytinės tapatybės, neįgalumo, sunkios ligos, psichikos sutrikimų arba kankinimo, žaginimo ar kitokio rimto pobūdžio psichologinio, fizinio ar seksualinio smurto pasekmių. Valstybės narės turėtų stengtis, kad prieš priimanč pirmosios instancijos sprendimą būtų nustatyti prašytojai, kuriems reikia specialių procesinių garantijų. Tiems prašytojams turėtų būti suteikta tinkama parama, be kita ko, skirta pakankamai laiko, kad jiems būtų sudarytos sąlygos, būtinos, kad jie galėtų veiksmingai naudotis procedūromis ir pateikti reikiamą informaciją jų tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti“.

⁽²⁷⁾ PSD 2 straipsnio k dalyje teigiama: „specialiųjų priėmimo poreikių turintis prašytojas“ – pažeidžiamas asmuo pagal 21 straipsnį, kuriam reikia specialių garantijų, kad galėtų pasinaudoti teisėmis ir laikytis įsipareigojimų, numatytų šioje Priėmimo sąlygų direktyvoje“. PSD 21 straipsnyje nustatyta: „valstybės narės atsižvelgia į specifinius pažeidžiamų asmenų, pavyzdžiui, nepilnamečių, nelydimų nepilnamečių, žmonių su negalia, vyresnio amžiaus žmonių, nėščių moterų, nepilnamečius vaikus turinčių vienišų tėvų, prekybos žmonėmis aukų, sunkiai sergančių, psichikos sutrikimų turinčių asmenų, taip pat asmenų, kurie buvo kankinti, išžaginti arba patyrė kitokį didelį psichologinį, fizinį arba seksualinį smurtą, pavyzdžiui, moterų lyties organų žalavimo aukų, poreikius nacionalinės teisės aktuose, kuriais įgyvendinama ši Priėmimo sąlygų direktyva“.

1 lentelė. Pažeidžiamų asmenų ar priežasčių, kodėl prašytojams gali reikėti specialių procesinių garantijų, pavyzdžių, nurodytų PPD ir PSD, apžvalga

PSD 21 straipsnis	Tapatus	PPD 29 konstatuojamoji dalis
Vaikai		Amžius
Nelydimi vaikai		
Pagyvenę žmonės		
Neįgalumas		
Sunki liga		
Psichikos sutrikimai		
Kankinimo, žagino ar kitokio rimto pobūdžio psichologinio, fizinio ir seksualinio smurto aukos		
Motery lyties organų žalojimo aukos, nėščios moterys, smurto dėl lyties aukos ^(a)		Lytis, seksualinė orientacija, lytinė tapatybė
Vieniši tėvai ir motinos kartu su nepilnamečiais vaikais		
Prekybos žmonėmis aukos		
Kita		

^(a) Smurto dėl lyties prevencijos priemonės yra minimos PSD 18 straipsnyje prie priėmimo sąlygų sudarymo būdų.

Kai kurie pažeidžiamumo atvejai gali būti akivaizdūs (pvz., tam tikros negalios), o kitus galima nustatyti pagal patvirtinamuosius dokumentus (pvz., tam tikras sveikatos būkles). Prašytojas taip pat gali turėti papildomų pažeidžiamumo požymių (pvz., ankstesnės skausmingos patirties), kuriuos galima nustatyti tik per išsamų pokalbį. Jei reikia specializuoto vertinimo ir (arba) pagalbos, geriausia prašytoją perduoti atitinkamoms institucijoms, jei įmanoma, per pirmuosius prieglobsčio procedūros etapus.

Yra keletas priežasčių, kodėl specialiųjų poreikių turintis prašytojas gali pats tiesiogiai neinformuoti apie tokį pažeidžiamumą. Prašytojas gali nežinoti, kad priklauso pažeidžiamų asmenų grupei, gali nežinoti, kad galima suteikti tinkamą pagalbą, gali jaustis nejaukiai kalbėdamas apie specialiuosius poreikius ar tiesiog jausti grėsmę. Gali būti ir kitų veiksnių, tokių kaip amžius, lytis, stresas, fizinė ar psichinė sveikata, aplinkos aplinkybės, darančių įtaką prašytojų gebėjimui išreikšti savo mintis. Taip pat reikėtų nepamiršti apie galimus kalbos, kultūros ir gyvenimo patirties skirtumus, kurie gali kliudyti bendravimui.

Registracijos pareigūno vaidmuo

Nustatant pažeidžiamus prašytojus jūsų užduotis yra:

- nustatyti prašytojus, turinčius specialių procesinių ar priėmimo poreikių;
- teikti neatidėliotiną pagalbą, jei šiame etape tokia yra galima ir prieinama;
- perduoti prašytoją tolesniam vertinimui ir (arba) paramai gauti.

Tam, kad galėtumėte imtis pirmiau nurodytų užduočių, toliau išvardijami aspektai, kuriuos privalote išmanyti:

- pažeidžiamumas ir specialieji poreikiai;

- nacionaliniai mechanizmai, metodai, priemonės ir veiksmai pažeidžiamiesiems prašytojams nustatyti, tokie kaip vidaus protokolai, gairės ir patikrinimo kontroliniai sąrašai, jei taikoma;
- nacionaliniai perdavimo mechanizmai ir procedūros, įskaitant specializuotas vaikų apsaugos tarnybas, UNHCR ir kitas organizacijas, prašytojams teikiančias teisinius patarimus arba konsultacijas;
- bendravimas su pažeidžiamais prašytojais, taip pat kalbos pritaikymas pagal konkrečius poreikius, kai bendravimui skiriama daugiau laiko, bendravimo stilius empatiškas, atsižvelgiama į kultūros ir lyties aspektus, jūsų kūno kalba yra atvira ir rami.

Registracijos pareigūnas turi sukurti pasitikėjimą užtikrinančią aplinką, kurioje būtų galima lengviau nustatyti specialiųjų poreikių požymius. Toliau išvardyti veiksniai gali padėti sukurti tokią aplinką:

- tinkamas ir jautrus bendravimo stilius, pavyzdžiui, į prašytoją kreipiantis taip, kaip jis pageidauja („jūs / tu“);
- atsižvelgiama į kiekvieną individualią situaciją;
- vartojama lengvai suprantama kalba;
- suteikiama informacija apie tai, ko tikimasi iš prašytojo;
- griežtai laikomasi konfidencialumo, ypač, kai šalia yra šeimos narių, kurie gali nežinoti apie pažeidžiamumą;
- prašytojas skatinamas atpasakoti įvykius savo tempu jo nepertraukiant;
- tinkami ir atviri klausimai.

Nustatykite prašytojus, turinčius specialiųjų procesinių ar priėmimo poreikių

Turėtumėte aktyviai stebėti ir nagrinėti prašytojo pareiškimus ir dokumentus, kad galėtumėte nustatyti galimus specialiuosius poreikius. Prašytojai patys gali aiškiai neišreikšti savo poreikių.

Stebėjimas yra svarbus galimai pažeidžiamų prašytojų atpažinimo metodas. Stebėjimas – nėra „žiūrėjimas į ką nors“. Tai aktyvus informacijos priėmimas, kuris padeda įvertinti asmenis ir aplinkybes greičiau bei tiksliau. Tam reikia atidžiai žiūrėti ir klausyti, siekiant gauti kuo daugiau informacijos ir ją prisiminti ⁽²⁸⁾.

Turėkite omenyje, kad specialieji poreikiai gali nebūti akivaizdūs ir paaiškėti tik vėliau per registracijos ar prašymo nagrinėjimo procedūras. Nors pagal prašytojo išvaizdą galima spręsti apie tam tikrus specialiuosius poreikius ir prašytojas gali pateikti dokumentus, kuriuose nurodyti konkretūs poreikiai, jums taip pat reikia atminti, kad specialiuosius poreikius galima nustatyti ir bendraujant su prašytoju. Pavyzdžiui, prašytojas gali netiesiogiai išreikšti specialiųjų poreikių požymius savo pareiškimuose per baimę ar gėdą (pavyzdžiui, rimto pobūdžio smurto aukos ar su lytimi susijusių specialiųjų poreikių turintys asmenys). Bendravimo su prašytoju sunkumai ar tai, kad sudėtinga sekti prašytojo minčių eigą, taip pat gali būti pažeidžiamumo požymis (pavyzdžiui, tai gali reikšti psichikos sutrikimus ar protinę negalią). Prašytojo elgesys ar reiškiamos emocijos taip pat gali padėti atpažinti specialiųjų poreikių požymius (pavyzdžiui, kad asmuo patyrė rimto pobūdžio smurtą ar turi psichikos sutrikimų).

Norint nustatyti specialiuosius poreikius, reikia žinoti, kokie ženklai gali reikšti pažeidžiamumą. Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) priemonėje, skirtoje specialiųjų poreikių turintiems asmenims

⁽²⁸⁾ EASO ir Frontex, [Praktinis vadovas. Teisė pasinaudoti prieglobsčio procedūra](#), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2016, 7 p.

nustatyti (IPSN), pateikiamas rodiklių, kuriuos reikia stebėti per registracijos procesą, sąrašas. Šie rodikliai grupuojami taip:

- amžius;
- lytis;
- lytinė tapatybė ir seksualinė orientacija;
- šeiminė padėtis;
- fizinės ypatybės;
- psichosocialiniai rodikliai;
- aplinkos rodikliai.

Kiekvienoje grupėje pateikti tikslesni rodikliai, pavyzdžiui, susiję su prašytojo elgesiu, požiūriu, mąstymo procesu, santykiais su kitais ir išvaizda.

Tam, kad rodikliai būtų susieti su tam tikrais specialiaisiais poreikiais, IPSN priemonėje pateikiami specialieji poreikiai, su kuriais gali būti susijęs kiekvienas rodiklis. Specialiųjų poreikių kategorijos yra šios:

- nelydimi nepilnamečiai;
- lydimi nepilnamečiai;
- vyresnio amžiaus asmenys;
- neįgalieji;
- nėščios moterys;
- vieniši tėvai ir motinos kartu su nepilnamečiais vaikais;
- prekybos žmonėmis aukos;
- sunkiomis ligomis sergantys asmenys;
- psichikos sutrikimų turintys asmenys;
- kankinimus, žaginimą ar kitokį rimto pobūdžio psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą patyrę asmenys;
- lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai ir interseksualūs asmenys (LGBTI);
- su lytimi susijusių specialiųjų poreikių turintys asmenys.

Kai nesate tikri, ar tam tikri rodikliai susiję su tam tikrais specialiaisiais poreikiais, turėtumėte surinkti daugiau informacijos apie galimą pažeidžiamumą. Atminkite, kad jūs neturite nustatyti tikslų specialiųjų poreikių, kurių gali turėti prašytojas. Jūsų užduotis – surinkti informaciją apie galimus poreikius, kad prašytojas galėtų būti perduotas nacionalinėms institucijoms, kad jos atliktų tolesnį vertinimą ir kiek įmanoma anksčiau prieglobsčio procedūros metu suteiktų tinkamą paramą.

Susijusi EASO priemonė

Pagrindinis **IPSN priemonės** tikslas – padėti laiku nustatyti specialių procesinių ir (arba) priėmimo poreikių turinčius asmenis. Priemonę galima naudoti bet kuriame prieglobsčio procedūros etape, įskaitant registracijos ir tarptautinės apsaugos prašymų pateikimo etapus. IPSN yra praktinė pagalbinė priemonė, skirta pareigūnams, kurie dalyvauja prieglobsčio ir priėmimo procedūroje ir neturi išankstinių ekspertinių žinių medicinos, psichologijos arba kitose su prieglobsčio procedūra nesusijusiose srityse.

IPSN priemonė išversta į daugelį ES ir ES nepriklausančių šalių kalbų ir yra patalpinta [EASO IPSN interneto svetainėje](#).

Teikite neatidėliotinę paramą

Jei per registraciją nustatomas koks nors specialusis poreikis, turėtumėte nedelsiant pakeisti bendravimo stilių atitinkamai pritaikydami savo kalbėjimo stilių ir tempą. Jums gali prireikti sulėtinti kalbėjimo tempą, pakartoti ir (arba) kitais žodžiais paaiškinti suteiktą informaciją, kad užtikrintumėte, jog prašytojas ją suprato. Taip pat, kai reikia, darykite trumpas pertraukas.

Kai įmanoma, suplanuokite registracijos pokalbį su kvalifikuotu pareigūnu, jei anksti nustatomi tam tikro pažeidžiamumo požymiai, arba, kai reikia, pakeiskite registracijos pareigūną ar vertėją žodžiu.

Esant poreikiui galite pasirūpinti atitinkamomis logistinėmis priemonėmis ir užtikrinti, kad prašytojas, atsižvelgiant į konkrečius specialiuosius poreikius, galėtų pasiekti prašymo pateikimo vietą. Pasirūpinkite tinkama patalpa registracijos ir prašymo pateikimo procedūroms atlikti, kurioje būtų užtikrintas konfidencialumas ir nebūtų trukdoma bei, jei tinkama, pasirūpinkite, kad į patalpą galėtų patekti ir papildomi asmenys.

Per registracijos ir prašymo pateikimo procedūras nepamirškite patikinti prašytojo, kad bus užtikrinamas visų pareiškimų, patvirtinamųjų dokumentų ir kitų prašymui pagrįsti surinktų duomenų konfidencialumas. Griežtai laikykitės konfidencialumo principo pateikdami bet kokią su prašytojo byla susijusią informaciją, taip pat bendraudami su galimais prašytojo šeimos nariais, kurie gali nežinoti apie prašytojo specialiuosius poreikius.

Pateikite informaciją prašytojams atsižvelgdami į jų specialiuosius poreikius: atkreipkite dėmesį į jų klausos, regos ar supratimo gebėjimus, atsižvelkite į jų amžių, lytį ir kultūrinę aplinką. Bendravimo stilių, informacijos pateikimo medžiagą ir naudojamą komunikacijos priemones reikėtų pritaikyti prašytojo specialiesiems poreikiams.

Nepamirškite užtikrinti, kad išlaikomi suaugusieji turėtų galimybę pateikti atskirą tarptautinės apsaugos prašymą ir kad prašytojai pateiktą informuotą sutikimą pateikti prašymą jų vardu tuo atveju, jei jie nenori pateikti atskiro prašymo.

Daugiau informacijos apie neatidėliotinę paramą nelydimiems vaikams pateikiama [V skyriaus C dalyje „Nelydimi vaikai“](#).

Perduokite prašytojų tolesniam vertinimui ir (arba) paramai gauti

Jei nustatytas prašytojas, turintis specialiųjų procesinių ar priėmimo poreikių, tokį asmenį reikia perduoti tolesniam vertinimui ir (arba) paramai gauti.

Teikiama parama gali apimti įvairias priemones, priklausomai nuo nustatyto pažeidžiamumo pobūdžio ir taikomos nacionalinės sistemos.

Kai nustatomas specialiųjų poreikių turintis prašytojas, reikia imtis toliau nurodytų veiksmų.

1. Specialiuji (-uosius) poreikį (-ius), įskaitant bet kokius prašytojo asmeninio gyvenimo pažeidžiamumo požymius, registruokite pagal nacionalinę praktiką. Šią informaciją perduokite atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, kad būtų suteiktos reikiamos garantijos ir parama. Gerąją praktiką laikoma, kai prieglobsčio ir priėmimo institucijos viena su kita dalijasi pastabomis dėl prašytojo pažeidžiamumo. Tačiau tokios pastabos turėtų būti pateiktos užtikrinant informacijos objektyvumą ir neutralumą bei paisant prašytojo konfidencialumo ir privatumo.
2. Priklausomai nuo taikomos nacionalinės sistemos ir prašytojo specialiųjų poreikių, galite imtis toliau nurodytų veiksmų, susijusių su informacijos teikimu, perdavimu paramai gauti ir aktualios informacijos pažymėjimu sprendžiančiajai institucijai.

Prašytojui

- o Pateikite informaciją apie taikomą paramą, įskaitant teisinę pagalbą, aktualias paramos grupes, medicininę pagalbą, neįgaliesiems teikiamas paslaugas ir kitas specializuotas tarnybas.
- o Įsitinkite, kad asmuo žino, kaip naudotis tarnybų paslaugomis tuo atveju, jei peravėte juos tokioms tarnyboms.

Sprendžiančiajai institucijai

- o Pažymėkite visus specialiuosius poreikius, kuriuos pastebėjote pateikdami informaciją apie pažeidžiamumo požymius, ir visus su tokiais poreikiais susijusius patvirtinamuosius dokumentus.
- o Pažymėkite, kad gali reikėti tolesnio pažeidžiamumo vertinimo, kad prašytojui būtų galima suteikti tinkamą paramą per prieglobsčio procedūrą.
- o Pažymėkite galimą poreikį koreguoti procedūras, pavyzdžiui, pratęsti laiką, pasirūpinti specialiomis priemonėmis organizuojant asmeninį pokalbį ir (arba) specialistų paramą.
- o Pažymėkite galimą poreikį skubiai vykdyti prašymo nagrinėjimo procedūrą.
- o Pažymėkite, kad gali reikėti netaikyti sienos kirtimo / pagreitintų procedūrų, jei negalima suteikti tinkamos paramos.

Priėmimo institucijoms ir suinteresuotiesiems subjektams

- o Pažymėkite, kad gali reikėti tolesnio pažeidžiamumo vertinimo, kad prašytojui būtų galima suteikti tinkamą paramą dėl priėmimo sąlygų.
- o Atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams pažymėkite pastabas, susijusias su šeimos vienviene ir (arba) konkrečiais prašytojo poreikiais, kad, jei taikytina, būtų užtikrintas tinkamas apgyvendinimas.

Atsakingai institucijai ar paslaugos teikėjui

- o Perduokite prašytoją atitinkamas paslaugas teikiančiai įstaigai, jei reikia ir jei prašytojas sutinka.
 - o Jei tinkama, griežtai vadovaudamiesi nacionalinėmis gairėmis, pasirūpinkite, kad prašytojo atžvilgiu būtų inicijuoti nacionaliniai perdavimo mechanizmai prekybos žmonėmis aukoms.
 - o Jei taikytina, pažymėkite poreikį paskirti atstovą protinių negalių ar kitų su sveikata susijusių būklių, tokių kaip rimta psichikos liga, atvejais.
3. Sunkių sveikatos problemų turintiems asmenims (įskaitant turintiems rimtų psichikos sutrikimų), nėščioms / krūtimi maitinančioms moterims, prekybos žmonėmis aukoms, kurioms gresia tiesioginis pavojus, bei nelydimiems ir atskirtiems vaikams reikia skirti ypatingą dėmesį ir tokius asmenis reikia nedelsiant perduoti tolesniam vertinimui toliau nurodytais atvejais.
- o **Nedelsiant spręstinės saugos problemos.** Nedelsdami susisiekite su teisėsaugos institucijomis, jei įtariate, kad prašytojas gali susižaloti ar kelti pavojų aplinkiniams, įskaitant jo šeimos narius.
 - o **Skubios medicininės pagalbos poreikis.** Nedelsdami kvieskite greitąją pagalbą, jei yra skubios medicininės pagalbos poreikių, susijusių su prašytojo fizine ar psichikos sveikata.
 - o **Skubios vaiko apsaugos poreikis.** Nedelsdami susisiekite su teisėsaugos institucijomis, jei pastebite nedelsiant spręstinų su vaiko gerove susijusių problemų.
 - o **Konkrečios su prekybos žmonėmis aukomis susijusios saugos problemos** Nedelsdami susisiekite su teisėsaugos institucijomis, jei turite abejonių dėl prašytojo saugumo, kad būtų užtikrinta jų apsauga ir galimai sulaukytas prekiautojas žmonėmis.

Pasirūpinkite logistinėmis priemonėmis, kad būtų nedelsiant imtasi tolesnių veiksmų po registracijos, įskaitant aprūpinimą saugia vieta palaukti atvykstant atitinkamų institucijų atstovų, privačia erdve neatidėliotinai medicininei pagalbai gauti ar transportu.

C. Nelydimi vaikai

Apibrėžtis

Nelydimas vaikas – nepilnametis, į ES+ šalies teritoriją atvykęs nelydimas pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar praktiką už jį atsakingo suaugusio asmens ir ten esantis tol, kol toks asmuo ima jį faktiškai prižiūrėti. Šiai kategorijai priklauso ir nepilnametis, kuris liko be palydos po to, kai atvyko į tos šalies teritoriją (PD 2 straipsnio I dalis ir PSD 2 straipsnio e dalis).

Tiek PPD, tiek PSD išdėstytos konkrečios garantijos, siekiant užtikrinti, kad nelydimi vaikai galėtų naudotis teisėmis ir vykdyti pareigas, kol vyksta prieglobsčio procedūra (PSD 24 straipsnis ir PPD 25 straipsnis).

Turėtumėte nedelsdami imtis priemonių ir užtikrinti, kad kompetentinga įstaiga paskirtų **atstovą**, kuris padėtų ir atstovautų nelydimam vaikui vykstant prieglobsčio procedūrai, kad būtų užtikrinti vaiko interesai ir prireikus naudojamasi teisiniu veiksnumu vaiko vardu. Kvalifikuotas atstovas paskiriamas siekiant atsižvelgti į vaiko interesus, įskaitant vaiko teisinius, socialinius, medicininius ir psichologinius poreikius vykstant prieglobsčio procedūrai ir tol, kol randamas ilgalaikis vaikui palankus sprendimas. Atstovas (taip pat vadinamas „globėju“) neturėtų būti painiojamas su teisinės pagalbos teikėjais, teisiniu konsultantu ar advokatu. Institucijos turi kuo greičiau paskirti atstovą. Tai reiškia, kad idealiu atveju atstovas jau turėtų dalyvauti vykstant tarptautinės apsaugos prašymo registracijai, kad būtų atsižvelgta į

vaiko interesus jau ankstyvaisiais procedūros etapais. Kai kuriose ES+ šalyse pateikiant prašymą privalo dalyvauti atstovas ⁽²⁹⁾.

Nors vaikas atvyko nelydimas, jis gali turėti šeimos narių, kurie jau yra ES+ šalyje. Todėl reikėtų atsižvelgti į tai, ar vaikas jau turi juo pasirūpinti galinčių šeimos narių, brolių ar seserų ar kitų giminių, kurie teisėtai gyvena kitoje ES+ šalyje. Tokiu atveju gali būti taikomas reglamentas „Dublinas III“, su sąlyga, kad perdavimas atitinka vaiko interesus. Gali būti, kad vaikas atsiskyrė nuo šeimos narių jiems vykstant į ES+ šalį ir jo šeimos nariai dar tebevyksta į ES+ šalių teritoriją.

Visi vaikai yra pažeidžiami, todėl labai svarbu ypač gerai atsižvelgti į bet kokius papildomus jų specialiųjų poreikių rodiklius. Tokie rodikliai gali būti vaiko požiūris į kitus vaikus ir (arba) suaugusiuosius ir santykis su jais. Taip pat reikėtų atkreipti ypatingą dėmesį į nelydimus vaikus, jei įtariate, kad asmenys, kurie buvo nurodyti kaip tėvai, iš tiesų gali nebūti vaiko tėvais. Vaiko baimė, kai šalia yra suaugusieji, kurie buvo oficialiai nurodyti kaip vaiko tėvai, gali būti rodiklis, kad vaikas yra prekybos žmonėmis ar kito pobūdžio prievartos auka. Svarbu neatmesti galimybės, kad vaikas galėjo patirti kitokio pobūdžio psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą, įskaitant moterų lyties organų žalą (apipjaustymą).

⁽²⁹⁾ EASO [*ataskaita dėl vaikams taikomos prieglobsčio procedūros*](#), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2019 m.

Nelydimų vaikų teisės prieglobsčio procedūrų kontekste

Jūs, kaip registracijos pareigūnas, atliksite esminį vaidmenį garantuojant galimybę pasinaudoti vaiko teisėmis (išvardytomis toliau), nustatydami nepilnamečius ir jų specialiuosius poreikius.

Visą prieglobsčio kontekstą reglamentuojančios teisės

- Visuose valstybės ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovujamasi geriausiais vaiko interesais (PPD 25 straipsnio 6 dalis, PD 20 straipsnio 5 dalis, PSD 23 straipsnio 1 dalis, Pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnio 2 dalis, JT vaiko teisių konvencijos 3 straipsnio 1 dalis).
- Vaikui garantuojama teisė laisvai reikšti pažiūras visais su juos susijusiais klausimais; be to, vaiko pažiūroms, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą, skiriama daug dėmesio (PSD 23 straipsnio 2 dalis d punktas, Pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnio 1 dalis ir JT vaiko teisių konvencijos 12 straipsnis).

Su prašymo nagrinėjimo procedūra susijusios teisės

- Kuo greičiau paskiriamas teisinis atstovas / globėjas (PPD 25 straipsnio 1 dalis).
- Nelydimiems vaikams ir jų atstovams nemokamai suteikiama teisinė ir procesinė informacija (PPD 25 straipsnio 4 dalis).
- Nustatomos visos specialios procesinės garantijos, kurių reikia vaikams (PPD 24 straipsnis).
- Galimybė suteikti pirmenybę nelydimų vaikų prieglobsčio prašymo nagrinėjimui (PPD 31 straipsnio 7 dalies b punktas).
- Imamasi veiksmų surasti nelydimo nepilnamečio šeimos narius ir šeimos susijungimo labui, atsižvelgiant į tai, kad šeimos nariai nepilnamečio atvykimo metu gali būti valstybėse narėse (PD 31 straipsnio 5 dalis ir PSD 23 straipsnio 2 dalies a punktas).

Su priėmimo sąlygomis susijusios teisės

- Atliekamas nelydimo nepilnamečio specialių priėmimo poreikių vertinimas, taip pat perdavimas tokiam vertinimui vykstant registracijai (PSD 22 straipsnis).
- Atsižvelgiama į saugumo ir apsaugos aspektus, ypač jei nepilnamečiui kyla bet kokio pobūdžio prievartos grėsmė, pavyzdžiui, nepilnametis yra arba gali tapti prekybos žmonėmis auka (PSD 23 straipsnio 2 dalies c punktas).
- Suteikiama galimybė naudotis reabilitacijos paslaugomis ir teikiama reikiama psichinės sveikatos priežiūra tiems nepilnamečiams, kurie yra patyrę bet kokią prievartą (PSD 23 straipsnio 4 dalis).
- Vaikui teikiama tokia apsauga ir globa, kokia reikalinga nepilnamečio gerovei ir socialinei raidai užtikrinti, ypač atsižvelgiant į vaiko patirtį (PPD 33 konstatuojamoji dalis, PSD 23 straipsnio 2 dalis, Pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnio 1 dalis, JT vaiko teisių konvencijos 3 straipsnio 2 dalis).
- Suteikiama galimybė naudotis švietimo sistema panašiomis sąlygomis kaip ir valstybių narių piliečiams (PSD 14 straipsnis).

Nelydimų vaikų nustatymas

Rodikliai, padedantys nustatyti, kad prašytojas yra vaikas

Toliau nurodyta informacija gali būti svarbi nustatant, kad prašytojas yra vaikas.

Tai gali būti **dokumentai** (pvz., tapatybės dokumentai), kuriuos pateikia prašytojas, kitas asmuo prašytojo vardu ar surenka institucijos iš paslaugų teikėjų ar kitų institucijų.

Prašytojo **pareiškimai**, savideklaracijos dėl amžiaus ir šeimyninių santykių, kitų asmenų pareiškimai taip pat gali būti naudingi. Bet koks kitas asmuo (šeimos nariai, mokytojai, socialiniai darbuotojai ar apgyvendinimo centro darbuotojai) gali suteikti informacijos apie prašytojo amžių, kitus šeimos narius ir papildomus specialiuosius poreikius.

Nustatant, kad prašytojas yra vaikas, gali būti vertingos **jūsų pastabos**. Reikėtų elgtis atsargiai, jei jūsų pastabos nesutampa su galimais prašytojo byloje pateiktais įrodymais (įskaitant ir prašytojo pareiškimus). Prašytojas gali teigti esąs suaugusysis (santuokos ar prekybos žmonėmis atvejais), nors jis yra vaikas. Jei turite tokių abejonių, turėtumėte tai pažymėti arba išsamiau išnagrinėti su prašytojo amžiumi susijusią informaciją vadovaudamiesi nacionaline praktika.

Informacijos apie prašytojo amžių galima rasti bendrose **duomenų bazėse**, pavyzdžiui, Šengeno informacinėje sistemoje, EURODAC, VIS ar Interpolo pavogtų ir pamestų kelionės dokumentų (SLTD) duomenų bazėse.

Prašytojo amžių gali liudyti **kiti įrodymai** (pavyzdžiui, nuotraukos). Svarbu užregistruoti visus dokumentus, kuriuos prašytojas pateikia pagrįsdamas prašymą. Kai kurie dokumentai (pvz., mokyklos įrašai, skiepijimo kortelės ir kiti medicininiai įrašai) gali padėti nustatyti apytikrį prašytojo amžių, net jei juose nėra tiesioginės informacijos apie prašytojo amžių.

Amžiaus nustatymas (jei abejojama prašytojo nurodytu amžiumi)

Amžiaus nustatymas – procesas, kurio metu valdžios institucijos siekia nustatyti asmens chronologinį amžių arba amžiaus grupę, kad išsiaiškintų, ar asmuo yra vaikas ar suaugusysis.

Amžiaus nustatymas neturėtų būti rutininis. Tokį amžiaus nustatymą reikėtų atlikti tik tais atvejais, kai yra pagrįstų abejonių (pvz., kai trūksta galiojančių dokumentų ar kai nurodytas amžius (prašytojo pareiškimuose) neatitinka ar prieštarauja keliems institucijų surinktiems įrodymams).

Amžiaus nustatymą reikėtų atlikti atsižvelgiant į vaiko interesus. Tai turėtų būti atliekama pagal holistinį ir tarpdisciplininį požiūrius ir gerbiant žmogaus orumą. Vykdam amžiaus nustatymo procesą taikomos kelios procesinės apsaugos priemonės, tokios kaip konfidencialumo ir prašytojo teisės gauti jo amžiui pritaikytą informaciją užtikrinimas.

Amžiaus nustatymą reikėtų atlikti taikant mažiausiai invazinių tyrimų metodą. Pirmenybę reikėtų teikti nemedicininiais metodams, pavyzdžiui, amžiaus nustatymo pokalbiams.

Amžiaus nustatymo pokalbis dažniausiai vyksta dalyvaujant prieglobsčio institucijų pareigūnams, kurie turi patirties kalbinant vaikus prieglobsčio procedūros metu ir yra susipažinę su kilmės šalies informacija. Taikant pokalbių metodą renkami ir analizuojami asmens, kurio amžius ginčijamas, pasakojimai. Per pokalbį apklausos vykdytojas bando atkurti vaiko gyvenimo įvykių chronologinę seką, kad galėtų nustatyti ar apytikriai apskaičiuoti vaiko amžių. Vietos renginių kalendorius (specialus kalendorius, kuriame nurodomos svarbios konkrečios geografinės vietovės įvykių datos) kartu su „klausimais prieš ir po“ (kuriais siekiama nustatyti du žinomus įvykius, iš kurių vienas įvyko prieš vaiko gimimo datą ir vienas po to), gali būti naudingos priemonės, padedančios pareigūnams, prašytojui ar šeimos nariams apytiksliai nustatyti vaiko gimimo datą. Prieš pradėdamas pokalbį apklausos atlikėjas turi paprastai pateikti reikiamą

informaciją (koks šio pokalbio tikslas, koks susijusių ir pokalbyje dalyvaujančių asmenų vaidmuo ir kodėl abejojama nurodytu amžiumi). Jei vertinimo išvada prieštarauja prašytojo nurodytam amžiui, priešastys turi būti aiškiai paaiškintos pasinaudojant vertėjo žodžiu paslaugomis ir dalyvaujant vaiko atstovui / globėjui / advokatui.

Vykstant amžiaus nustatymo procesui reikėtų taikyti abejonės principą (PPD 25 straipsnio 5 dalis). Prašytojas turėtų būti laikomas vaiku bei su juo turėtų būti atitinkamai elgiamasi tol, kol abejojama prašytojo amžiumi, taip pat tol, kol vyksta amžiaus nustatymo procesas. Taigi, abejonės yra esminė procesinė apsaugos priemonė, kuri kiek įmanoma plačiau taikoma sprendžiant su nelydimais vaikais susijusius klausimus, kurie, mažai tikėtina, kad turės jų amžių patvirtinančius dokumentus.

Nustatymas, kad vaikas yra nelydimas

Tai, kad vaikas yra nelydimas, galima nustatyti remiantis jų pačių pareiškimais.

Tačiau tam tikrais atvejais, ir ypač tais atvejais, kai vaikas yra prekybos žmonėmis auka, vaikas gali būti nelydimas, nors teigiama, kad jis yra šeimos dalis.

Jei abejojate vaiko ir suaugusiųjų, kurie oficialiai pristatomi kaip vaiko tėvai arba globėjai, santykių pobūdžiu, reikėtų itin atidžiai vertinti tokių santykių kokybę ir tvirtumą. Vertinant šiuos aspektus galima atskirai kalbėtis su vaiku ir su suaugusiais apie vaiko gyvenamąją aplinką kilmės šalyje ar toje šalyje, kurioje vaikas užaugo. Priklausomai nuo vaiko amžiaus, į pokalbį galima įtraukti klausimus apie vaiko lankytą mokyklą, jo miegamojo spalvą ar mėgstamus žaislus ir pan.

Susijusi EASO priemonė

[EASO amžiaus nustatymo praktinis vadovas](#) (antrasis leidimas), kuriame pateikiamos gairės dėl vaiko interesų paisymo nustatant poreikį vertinti amžių. Jame taip pat pateikiamos gairės pareigūnams, rengiantiems ir vykdančioms amžiaus nustatymo procedūras pagal holistinį ir tarpdisciplininį požiūrį, ypatingą dėmesį skiriant prašytojo poreikiams ir aplinkybėms. Vadove pateikiama praktinė informacija apie amžiaus nustatymo aplinkybes, procesines apsaugos priemones ir metodus.

Šio vadovo vertimai patalpinti [EASO interneto svetainėje](#).

Susijusi EASO priemonė

Praktinį vadovą dėl amžiaus nustatymo papildoma animaciniai vaizdo įrašai.

Animacinis vaizdo įrašas „**Amžiaus nustatymas specialistams**“ yra skirtas priėmimo ir prieglobsčio pareigūnams, migracijos ir teisėsaugos pareigūnams, socialiniams darbuotojams, radiologams, pediatrams, prokurorams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams. Jame lengvai ir suprantamai pateikiama esminė gairių informacija ir būtinos apsaugos priemonės, kad būtų galima tinkamai ir tiksliai nustatyti amžių. Vaizdo įrašas įvairiomis kalbomis patalpintas [EASO interneto svetainėje](#).

Animaciniu vaizdo įrašu „**Amžiaus nustatymas vaikams**“, siekiama informuoti vaikus ir jaunimą apie tai, ko galima tikėtis paprašius atlikti amžiaus nustatymą. Vaizdo įrašas įvairiomis kalbomis patalpintas [EASO interneto svetainėje](#).

Nelydimo vaiko išreikšto prašymo pateikimas ⁽³⁰⁾

Su nelydimais vaikais dirbančios institucijos turi būti tinkamai apmokytos atsižvelgiant į konkrečius vaikų poreikius. Gerąją praktiką laikoma, kai institucija turi pakankamai tinkamai kvalifikuotų registracijos pareigūnų, kurie atliktų nelydimų vaikų prašymų pateikimo procedūras. Pateikiant nelydimo vaiko prašymą reikia numatyti toliau nurodytas priemones.

- Jei tai dar nebuvo padaryta, vadovaujantis nacionaline praktika reikia paskirti atstovą arba pažymėti šį atvejį kompetentingam kolegai, kuris užtikrintų, kad toks atstovas būtų paskirtas.

Reikia informuoti vaiką apie teisę turėti atstovą ir atstovo vaidmenį. Tai taip pat reiškia, kad turi būti užtikrinami vaiko interesai, įskaitant jų teisinių, socialinių, medicininių ir psichologinių poreikių tenkinimą per visą prieglobsčio procedūrą ar tol, kol vaiko naudai priimamas ilgalaikis sprendimas. Jei nustatote, kad vaikas yra nelydimas nepilnametis, vadovaudamiesi nacionaline praktika informuokite atitinkamas įstaigas, kad prašytojui būtų galima kuo greičiau paskirti atstovą.

- Vaikui ir atstovui pateikite informaciją apie prieglobsčio procedūrą ir prieinamą paramą.

Informaciją reikia pateikti vaikams suprantamu būdu atsižvelgiant į vaiko brandą. Tai galima padaryti naudojant supaprastintą kalbą, pakartojant informaciją kitais žodžiais, paprašant vaiko atpasakoti jam pateiktą informaciją siekiant įsitikinti, kad vaikas ją suprato, ar naudojant kitas medžiagas, pavyzdžiui, komiksus ar vaizdo įrašus ⁽³¹⁾.

- Informuokite apie tai, kaip pasinaudoti teisine pagalba pagal nacionalinę sistemą.

Informuokite vaiką, kad jis be atstovo paslaugų dar gali pasinaudoti ir teisine pagalba. Informuokite, kaip susisiekti su teisinės pagalbos teikėjais, įskaitant UNHCR ir atitinkamas pilietinės visuomenės organizacijas.

- Paskatinkite vaiką išreikšti savo pažiūras bet kokiais jam rūpimais klausimais.

Siekdami užtikrinti, kad vaikai galėtų laisvai reikšti pažiūras ir kad į jų pažiūras būtų atsižvelgiama pagal vaiko amžių ir brandumą, paskatinkite prašytojus reikšti savo nuomonę ir pažiūras savais žodžiais. Nepamirškite užfiksuoti to, ką sako prašytojai nesistengdami interpretuoti jų žodžių prasmės. Skatindami vaikus laisvai reikšti pažiūras proceso pradžioje padėsite padidinti pasitikėjimą prieglobsčio institucijomis, kurios taip pat dalyvauja prašymo nagrinėjimo procese.

- Sprendžiančiajai institucijai pažymėkite specialių procesinių garantijų poreikį.

Be fakto, kad vaikas yra nelydimas, pažymėkite bet kokius pastebėtus specialius procesinius poreikius, pavyzdžiui, psichikos sveikatos problemų ar ankstesnių skausmingų įvykių rodiklius. Savo pastebėjimus užregistruokite registracijos formoje ir pažymėkite juos sprendžiančiajai institucijai.

⁽³⁰⁾ Daugiau informacijos apie rodiklius ir paramos priemones rasite [EASO IPSN priemonėje](#).

⁽³¹⁾ Daugiau informacijos apie tai, kaip pateikti informaciją vaikams, rasite Europos Tarybos praktiniame vadove [Kaip migruojantiems vaikams perteikti vaikams suprantamą informaciją](#). Praktinis vadovas pirminės grandies specialistams, Strasbūras, 2018 m.

- Perduokite vaiką tolesniam specialių procesinių poveikių vertinimui.

Tam, kad visos prieglobsčio procedūros metu būtų visada visų pirma atsižvelgiama į vaiko interesus, perduokite vaiką tolesniam procesinių poreikių vertinimui. Toks tolesnis vertinimas yra tarpdisciplininis veiksmas, kuriame dalyvauja sprendžiančiosios institucijos specialistai, tinkamai apmokyti dirbti su vaikais, arba kitoms atitinkamoms institucijoms atstovaujantys specialistai, priklausomai nuo jūsų šalyje taikomos nacionalinės praktikos.

- Perduokite vaiką tolesniam specialių priėmimo poveikių vertinimui.

Užtikrinkite, kad vaikas būtų apgyvendintas tinkamame būste. Tinkamu būstu gali būti laikoma vieta, kurioje vaikas apsistoja su suaugusiu giminaičiu ar globėjų šeima, arba specialiai nepilnamečiams pritaikytas apgyvendinimo centras ar kitas nepilnamečiams tinkamas būstas. Jei pastebite ir kitų pažeidžiamumo požymių, be to, kad vaikas yra nelydimas nepilnametis, pavyzdžiui, esama sveikatos ar psichikos sveikatos sutrikimų, ankstesnių skausmingų įvykių rodiklių, perduokite prašytoją specialių priėmimo poreikių vertinimui /stebėjimui ⁽³²⁾.

- Atsižvelkite į tai, ar vaikas turi ES+ šalyse gyvenančių šeimos narių.

Neatmeskite galimybės, kad nelydimas vaikas gali turėti šeimos narių ar giminaičių, gyvenančių atitinkamoje šalyje ar kitoje ES+ šalyje. Taip pat, nepamirškite, kad vaikas galėjo būti atskirtas nuo šeimos narių kelionės metu. Užregistruokite šiuos pastebėjimus prašytojo byloje ir pažymėkite juos sprendžiančiajai ir priėmimo institucijoms. Nepamirškite pažymėti tokių pastebėjimų Dublino skyriui, jei skyrius nėra sprendžiančiosios institucijos dalis.

- Perduokite vaiką šeimos narių paieškos procedūroms, jei taikytina.

Registruodami šeimos narių ar giminaičių asmens duomenis taip pat paprašykite jų nurodyti duomenis kontaktams ir dabartinį adresą šeimos narių paieškai vykdyti. Jei vaikas nurodo tokius duomenis, vadovaudamiesi nacionaline praktika tai galite pažymėti sprendžiančiajai institucijai ir (arba) priėmimo institucijai ⁽³³⁾.

- Atsižvelkite į visus aspektus, reikalaujančius skubaus perdavimo.

Užtikrinkite, kad tais atvejais, kai prašytojas turi neatidėliotinių poreikių, tokių kaip sunkios sveikatos būklės ar saugos problemų, tokių kaip prekybos žmonėmis situacijos, prašytojai būtų perduoti paramai gauti, kuri yra teikiama iš karto po registracijos, naudodami perdavimo priemones pagal nacionalinę praktiką.

⁽³²⁾ Daugiau informacijos pateikiama dokumente EASO [gairės dėl nelydimų vaikų priėmimo sąlygų: veiklos standartai ir rodikliai](#), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2018 m.

⁽³³⁾ Daugiau informacijos apie šeimos narių paiešką pateikiama EASO [šeimos narių paieškos praktiniame vadove](#), Valeta, 2016 m.

Isidėmėtini faktai

Galimos Dublino bylos.

- Reglamente „Dublinas III“ numatytas mechanizmas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos prašymą nagrinės tik viena ES+ šalis. Jame nustatyti kriterijai, pagal kuriuos vertinama, kad prašytojui taikytina Dublino procedūra.
- Jūsų užduotis – prašytojo pareiškimuose, patvirtinamuosiuose dokumentuose ar skirtingose duomenų bazėse aktyviai ieškoti informacijos, susijusios su reglamente „Dublinas III“ išdėstytais kriterijais.
- Jūs turite prašytojui suteikti pagrindinę informaciją apie Dublino procedūros kriterijus, kad padėtumėte jiems suteikti bet kokią aktualią informaciją.
- Prašytojų bylos, kurioms galėtų būti taikoma Dublino procedūra – net jei nėra aiškių ar akivaizdžių rodiklių – turėtų būti kuo greičiau perduotos Dublino skyriui. Tai daroma todėl, kad Dublino procedūra turi būti įvykdyta per trumpą laiką prieglobsčio procedūros pradžioje.

Pažeidžiami prašytojai

- Jūs, kaip registracijos pareigūnas, atliksite esminį vaidmenį kuo anksčiau nustatant specialių procesinių ir (arba) priėmimo poreikių turinčius prašytojus. Tai būtina padaryti siekiant užtikrinti, kad prašytojams būtų suteikta tinkama parama, kad jie galėtų naudotis teisėmis ir vykdyti pareigas.
- Turėtumėte atidžiai stebėti specialiųjų poreikių požymius remdamiesi prašytojo pareiškimais ir pateiktais patvirtinamaisiais dokumentais. Nepamirškite išsamiau išnagrinėti požymius, susijusius su, pavyzdžiui, pareiškėjo elgesiu, emocijomis ar minčių eiga.
- Taip pat jūsų užduotis yra nedelsiant padėti prašytojui vykstant registracijai, kad prašytojui būtų paprasčiau pateikti reikalingą informaciją. Galite taikyti tam tikrus metodus, pavyzdžiui, pritaikyti bendravimo stilių, patikinti, kad bus užtikrintas konfidencialumas, teikti informaciją tokiu būdu, kad būtų paisoma specialiųjų poreikių, pasirūpinti logistikos priemonėmis ir suplanuoti registracijos pokalbį su kvalifikuotu pareigūnu.
- Kai reikia, turėtumėte užregistruoti specialiųjų poreikių požymius prašytojo byloje ir perduoti šią informaciją atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, prašytojui suteikti informaciją apie prieinamą paramą ir perduoti prašytoją paramai gauti arba tolesniam specialiųjų poreikių vertinimui.

Nelydimi vaikai.

- Nelydimas vaikas – vaikas, į valstybių narių teritoriją atvykęs nelydimas pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar nacionalinę tvarką už jį atsakingo suaugusio asmens ir ten esantis tol, kol toks asmuo ima jį prižiūrėti. Šiai kategorijai priklauso ir nepilnamečiai, kuris liko be palydos po to, kai atvyko į tos šalies teritoriją.
- Taikomos specialios garantijos, siekiant užtikrinti, kad nelydimi nepilnamečiai galėtų naudotis teisėmis ir vykdyti pareigas.
- Kompetentinga įstaiga turėtų nedelsiant paskirti atstovą, kuris padėtų ir atstovautų vaikui vykstant prieglobsčio procedūrai, kad būtų užtikrinti vaiko interesai ir prireikus naudojamosi teisiniu veiksnumu vaiko vardu.

- Labai svarbu atkreipti ypatingą dėmesį į bet kokius papildomus specialiųjų poreikių požymius.
- Nustatyti, kad prašytojas yra vaikas, galima remiantis turimų įrodymų (dokumentų ir pareiškimų) analize. Jei yra pagrįstų abejonių dėl nurodyto amžiaus, galima atlikti amžiaus nustatymą.
- Pateikiant nelydimo vaiko prašymą reikia numatyti toliau nurodytas priemones:
 - o jei to dar nepadarete, pasirūpinkite, kad būtų paskirtas atstovas;
 - o vaikui ir atstovui pateikite informaciją apie prieglobsčio procedūrą ir prieinamą paramą;
 - o informuokite apie tai, kaip pasinaudoti teisine pagalba pagal nacionalinę sistemą;
 - o paskatinkite vaiką išreikšti savo pažiūras bet kokiais jam rūpimais klausimais;
 - o sprendžiančiajai institucijai pažymėkite specialių procesinių garantijų poreikį;
 - o perduokite vaiką tolesniam specialių procesinių poreikių vertinimui;
 - o perduokite vaiką tolesniam specialių priėmimo poreikių vertinimui;
 - o atsižvelkite į tai, ar vaikas turi ES+ šalyse gyvenančių šeimos narių;
 - o perduokite vaiką šeimos narių paieškos procedūroms, jei taikytina;
 - o atsižvelkite į visus aspektus, reikalaujančius skubaus perdavimo, ir juos pažymėkite.

VI. Dokumentas, patvirtinantis tarptautinės apsaugos prašytojo statusą

A. Dokumento informacija

Per 3 dienas nuo prašymo pateikimo prašytojui būtina nemokamai įteikti **dokumento arba prieglobsčio prašytojo kortelę**. Kortelė patvirtina asmens, kaip tarptautinės apsaugos prašytojo, statusą ir liudija asmens teisę būti ES+ šalies teritorijoje, kol nagrinėjamas asmens prašymas (žr. PSD 6 straipsnio 1 dalį) ⁽³⁴⁾. Dokumente gali būti prašytojo veido nuotrauka prašytojo tapatybei nustatyti. Siekiant užkirsti kelią sukčiavimui bei užtikrinti, kad prašytojo veido nuotrauka nebūtų pasenusi ir būtų geros kokybės, rekomenduojama, kad nuotrauką padarytų pati dokumentą išduodanti institucija, o ne prašytų prašytojo pateikti savo nuotrauką.

Dokumentas gali būti naudojamas kaip laikinas liudijimas, kad prašytojas turi teisę gyventi ES+ šalies teritorijoje; taip pat jis patvirtina, kad prašytojas turi teisę naudotis kitomis tarptautinės apsaugos prašytojams suteikiamomis teisėmis. Tačiau šiame dokumente nepatvirtinama prašytojo tapatybė.

Dokumentas turi galioti tol, kol prašytojui leidžiama likti ES+ šalyje. Dokumente nurodytas galiojimo laikotarpis gali neapimti viso prašymo nagrinėjimo laikotarpio. Institucijos turi imtis priemonių, kad prašytojas galėtų paprastai atnaujinti dokumentą.

Dokumente pateikiama informacija

Pagal PSD 6 straipsnį, dokumente turi būti:

- patvirtinama, kad prašytojas yra tarptautinės apsaugos prašytojas;
- liudijama, kad prašytojas turi teisę likti ES+ šalyje laukiant, kol bus nagrinėjamas ar yra nagrinėjamas prašymas;
- nurodytas prašytojo vardas ir pavardė;
- nurodyti visi judėjimo apribojimai valstybės teritorijoje, jei taikytina.

Papildoma dokumente pateikiama informacija

Pagal nacionalinius teisės aktus ir praktiką dokumente gali būti pateikiama tokia informacija:

- individualus registracijos numeris ir (arba) bylos numeris;
- veido nuotrauka;
- kiti tapatybės nustatymo duomenys be prašytojo vardo ir pavardės, pavyzdžiui, gimimo data ir vieta;
- gyvenamoji vieta ir kontaktiniai duomenys priimančioje šalyje;
- galiojimo laikotarpis;
- atvykimo data ir (arba) prašymo registracijos data;

⁽³⁴⁾ Institucijos gali nuspręsti neišduoti prašytojo kortelės tais atvejais, kai prašytojas yra sulaikytas ir kol nagrinėjamas pasienyje pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas (PSD 6 straipsnio 2 dalis).

- unikalus dokumento serijos numeris;
- prašytojo parašas;
- prašytojo turimi tapatybės dokumentai;
- informacija apie šeimos narius ar nepilnamečius vaikus;
- procedūros metu vartojama kalba arba vertimo žodžiu į tam tikrą kalbą poreikis;
- informacija apie leidimą dirbti;
- išduodančioji institucija;
- išdavimo data ir vieta.

Siekiant išvengti dokumentų klastojimo, rekomenduojama, kad ant kiekvienos kortelės būtų **matomų ir specifinių saugumo ypatybių**

Geroji patirtis

Tam, kad prašytojai ir paslaugų teikėjai būtų visapusiškai informuoti apie prašytojų teises ir jiems taikomas lengvatas, prie dokumento pridėkite informaciją apie prašytojo teises ir lengvatas.

Geroji patirtis

Taikykite planavimo sistemą, kuri užtikrintų, kad pasibaigus prašymo pateikimo procesui prašytojai būtų informuojami apie numatyto susitikimo asmeniniam pokalbiui datą. Susitikimo data, laikas ir vieta gali būti pateikiami raštu kartu su dokumentu ar prašytojo kortele.

Tokia praktika didina prieglobsčio procedūros skaidrumą ir nuspėjamumą prašytojui, be to, padeda išlaikyti ryšį tarp prašytojo ir prieglobsčio institucijos – prašytojas palieka įstaigą tik tada, kai yra informuojamas apie kito etapo datą. Taip išvengiama ir problemų dėl kvietimo į asmeninį pokalbį, jei jis išsiunčiamas vėliau.

Prašymo registraciją ir nagrinėjimą gali vykdyti skirtingos institucijos, todėl ne visada bus įmanoma suplanuoti asmeninį pokalbį prašymo pateikimo etape. Užuoat suplanavus tikslų asmeninio pokalbio laiką, galima pasiūlyti apytikslį laikotarpį, kuriuo numatomas asmeninis pokalbis, nustatytą remiantis sprendžiančiosios institucijos pateiktais skaičiavimais. Bet kuriuo atveju, nepaprastai svarbu, kad prašytojas tikėtų prieglobsčio procedūra ir tuo, kad jam pateikiama informacija yra patikima.

B. Dokumento galiojimas

Dauguma ES+ šalių prašytojo kortelę išduoda ribotam laikui, kuriam pasibaigus ji atnaujinama, jei tuo metu prašytojas turi leidimą būti atitinkamoje šalyje. Prašytojus reikia informuoti apie dokumento atnaujinimo svarbą ir tai, kaip tai atlikti. Dokumento atnaujinimui neturėtų būti taikomi neproporcingi administraciniai reikalavimai, kad dokumento galiojimo apribojimai neturėtų neigiamo poveikio ar nereikėtų papildomų veiksmų siekiant naudotis tam tikromis teisėmis vykstant prieglobsčio procedūrai. Priklausomai nuo nacionalinių sistemų, galima būtų apsvarstyti toliau nurodytus aspektus.

- Jei prašymo registracija ir pateikimas vyksta atskirai, registracijos metu galima būtų išduoti tokį patį dokumentą, kuris galiotų iki prašymo pateikimo dienos.
- Galiojimo laikotarpį galima būtų keisti atsižvelgiant į konkrečias prašymo nagrinėjimo proceso aplinkybes, pavyzdžiui, į perkėlimo trukmę taikant reglamentą „Dublinas III“, pagreitintas

nagrinėjimo procedūras arba numatytą sprendimo dėl tarptautinės apsaugos gavimo laiką nagrinėjimo procedūrai vykstant įprasta tvarka.

- Dokumento atnaujinimas – tai galimybė palaikyti ryšį su prašytoju. Prašytojai turi galimybę atnaujinti savo adresą ir kontaktinę informaciją, pateikti papildomus dokumentus savo prašymui pagrįsti ir pateikti naujus su procedūra susijusius klausimus.
- Laiką, kiek prašytojas užtruko atnaujinti dokumentą, galima būtų vertinti kaip rodiklį, kiek tikėtina, kad prašytojas slapstysis. Dokumento atnaujinimas gali būti galimybė ištaisyti pateiktą informaciją arba pateikti papildomą informaciją prašytojui, kuris dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių praleido asmeninio pokalbio susitikimą. Tai gali būti informacija apie būdus, kaip prašytojas gali išreikšti savo norą dalyvauti prieglobsčio procedūroje.

C. Informacijos apie dokumentą teikimas

Kai prašytojams įteikiamas jų statusą patvirtinantis dokumentas, juos reikėtų informuoti apie:

- pareigą dokumentą visada turėti su savimi;
- veiksmus, kurių reikia imtis, jei dokumentas sugadinamas ar pametamas;
- pasekmes, jei dokumentas be pagrįstų priežasčių neatnaujinamas pagal nacionalinę praktiką.

Įsidėmėtini faktai

- Kiekvienam prašytojui per 3 dienas nuo prašymo pateikimo turėtų būti įteiktas dokumentas arba prieglobsčio prašytojo kortelė.
- Dokumentas patvirtina asmens, kaip tarptautinės apsaugos prašytojo, statusą ir liudija asmens teisę būti ES+ šalies teritorijoje, kol nagrinėjamas asmens prašymas.
- Prašytojui turi būti įteiktas galiojantis dokumentas visam prašymo nagrinėjimo laikotarpiui. Priklausomai nuo nacionalinės praktikos, dokumentas gali būti išduodamas tik tam tikram laikotarpiui, po kurio prašytojas jį turi atnaujinti.
- Turėtumėte informuoti prašytojus apie jų pareigą dokumentą visada turėti su savimi, dokumento galiojimo laikotarpį ir, jei to reikalaujama, pasekmes, jei dokumentas neatnaujinamas.

VII. Paskesnių prašymų registracija

Paskesnių prašymų apibrėžtis (PPD 2 straipsnio a dalis).

Paskesnis prašymas – vėlesnis tarptautinės apsaugos prašymas priėmus galutinį sprendimą dėl ankstesnio prašymo, įskaitant atvejus, kai prašytojas tiesiogiai atsiėmė savo prašymą, ir atvejus, kai sprendžiančioji institucija atmetė prašymą po to, kai jis buvo netiesiogiai atsiimtas pagal 28 straipsnio 1 dalį.

Registruodami naują tarptautinės apsaugos prašymą, visuomet patikrinkite duomenų bazėje, ar prašytojas anksčiau buvo pateikęs kitus tarptautinės apsaugos prašymus.

Jei duomenų bazėje matyti, kad prašymas jau buvo pateiktas ir procedūra dar vyksta (t. y. dar nepriimtas galutinis sprendimas), neturėtumėte registruoti naujo prašymo. Vietoje to turėtumėte informuoti prašytoją, kad jis gali pateikti naujų faktų ar aplinkybių jau nagrinėjamam prašymui papildyti, jei tai įmanoma pagal nacionalinius teisės aktus. Šią informaciją galima pateikti prašymą nagrinėjančiai institucijai (t. y. sprendžiančiajai institucijai, teismui arba tribunolui).

Jei dėl bet kurio ankstesnio prašymo jau priimtas galutinis sprendimas (neigiamas sprendimas arba sprendimas dėl papildomos apsaugos), naujas prašymas bus registruojamas kaip paskesnis prašymas.

Nagrinėdama paskesnį prašymą sprendžiančioji institucija atliks preliminarų nagrinėjimą, kad įvertintų, ar prašytojas pateikė arba dėl šio prašymo atsirado naujos informacijos ar duomenų ir, ar tokia informacija labai padidina tikimybę, kad prašytojas atitinka tarptautinės apsaugos reikalavimus. Registracijos etape prašytojo pateikti pareiškimai ir dokumentiniai duomenys yra svarbūs veiksniai, lemiantys preliminarų prašymo nagrinėjimo eigą. Registracijos etape svarbu tinkamai užregistruoti visą naują informaciją ir patvirtinamuosius dokumentus, nes gali būti, kad nebus organizuojamas asmeninis pokalbis paskesniame prašyme toliau nagrinėti ⁽³⁵⁾.

Po preliminarų nagrinėjimo padaroma išvada, ar prašymas laikomas priimtiniu ar nepriimtiniu. Jei nauja informacija ir kiti duomenys labai padidina tikimybę, kad prašytojas gali būti priskirtas prie tarptautinės apsaugos gavėjų, prašymas laikomas priimtiniu ir nagrinėjimo procedūra tęsiama. Jei prašytojas nepateikė tokios naujos informacijos ar neatsirado naujų duomenų, prašymas laikomas nepriimtiniu ir nagrinėjimo procedūra nutraukiama.

Atsižvelgdami į specifinį preliminarų nagrinėjimo procedūros pobūdį, turėtumėte prašytoją informuoti:

- kas yra paskesnis prašymas (t. y. tai nėra galimybė apskūsti jau priimtą sprendimą, bet galimybė pateikti naują svarbią informaciją);
- prašymo nagrinėjimo procedūros, kuria bus vadovujamasi, tipą (taip pat preliminarų nagrinėjimą);
- ką reiškia nauja informacija ir duomenys;
- kaip ir kur pateikti naują informaciją bei dokumentus ir iki kada juos reikia pateikti;

⁽³⁵⁾ Pagal PPD 42 straipsnio 2 dalies b punktą, „Valstybės narės nacionalinėje teisėje gali nustatyti taisykles dėl preliminarų nagrinėjimo... Pagal tas taisykles, *inter alia*, galima: ...leisti, kad preliminarus nagrinėjimas būtų atliktas remiantis tik raštu pateiktais dokumentais be asmeninio pokalbio.“

- kad prašytojas turi išsamiai paaiškinti, kodėl nepateikė naujos informacijos anksčiau ir kaip, jei taikytina, ši nauja informacija susijusi su ankstesniu (-iais) prašymu (-ais);
- kad, priklausomai nuo taikytinos nacionalinės teisės, naujas asmeninis pokalbis gali neįvykti;
- jei įmanoma, kiek truks nagrinėjimo procedūra pagal nacionalinę praktiką.

Vykstant registracijai galima teikti vertimo žodžiu paslaugas ir, teikiant paskesnį prašymą, išversti visas formas, naudojamas naujai informacijai pateikti, jei nebus organizuojamas naujas asmeninis pokalbis.

Prašytojus taip pat reikia informuoti apie toliau nurodytus galimus jų teisių apribojimus nagrinėjant paskesnį prašymą, kurie gali būti taikomi atitinkamoje ES+ šalyje.

- Teisė likti ES+ šalyje prašymo nagrinėjimo metu gali būti apribota tam tikromis sąlygomis (PPD 9 straipsnio 2 dalis, 41 straipsnis ir 46 straipsnio 6–8 dalys). Teisė pasilikti ES+ šalyje prašymo nagrinėjimo metu yra bendra taisyklė, kuriai taikomos išimtys, jei bent du prašytojo prašymai (t. y. pirmas prašymas ir pirmas paskesnis prašymas) jau buvo nagrinėti ir tokie prašymai buvo atmesti. Jei teisė likti šalyje yra apribota, institucija turi užtikrinti, kad sprendimas dėl prašytojo išsiuntimo iš šalies nepažeistų *negrąžinimo* principo. Sprendimas, kad prašytojas neturi teisės pasilikti šalyje, gali būti priimtas prašymo registracijos metu.
- Materialinės priėmimo sąlygos gali būti apribotos arba panaikintos (PSD 20 straipsnio c dalis). ES+ šalys gali apriboti arba panaikinti materialines priėmimo sąlygas (būsto, maisto ir aprangos), jei prašytojas yra pateikęs paskesnį prašymą. Tai reiškia, kad prašytojas gali neturėti teisės į apgyvendinimą ar kitą materialinę pagalbą paskesnio prašymo nagrinėjimo metu.

Patartina naudoti specialiai paskesniems prašymams skirtą registracijos formą, kurioje prašytojo prašoma pateikti naują informaciją, kuria grindžiamas prašymas, ir atnaujinti asmens duomenis. Tam tikruose laukeliuose galėtų būti pateikiama informacija, kuria remiantis atliekamas preliminarus prašymo nagrinėjimas, įskaitant naują informaciją, kuri, jei taikytina, nebuvo pateikta ankstesniame (-iuose) prašyme (-uose), ir, galimai, priežastys, kodėl ši informacija nebuvo paminėta anksčiau.

Daugiau informacijos apie su prieglobsčio prašymu susijusius klausimus, kuriuos galima užduoti teikiant prašymą, rasite [1 priede „Registracijos laukeliai“](#).

Itin sudėtingos yra situacijos, kai paskesnis prašymas išreiškiamas vykstant grąžinimo procesui, ypač, kai tokie prašymai išreiškiami tik siekiant, kad būtų atidėtas arba sutrukdytas sprendimo išsiųsti iš šalies vykdymas. Visais šiais atvejais reikia pasitarti su sprendžiančiąja institucija. Todėl gerąja patirtimi laikoma, kai vyksta tiesioginis bendravimas tarp už išsiuntimą iš šalies atsakingų institucijų, už registraciją atsakingų institucijų ir sprendžiančiosios institucijos, kai tiesiogiai perduodami visi išreikšti paskesni prašymai prieš įvykdant grąžinimo sprendimą ir kai nedelsiant vykdoma prašymo nagrinėjimo procedūra.

Susijusi EASO priemonė

Dokumente [EASO praktinis vadovas. Paskesni prašymai](#) pateikiamos priemonės paskesniems prašymams nagrinėti, įskaitant aspektus, į kuriuos reikia atsižvelgti, kai išreiškiami, registruojami ir pateikiami paskesni prašymai. Vadove paaiškinama, kas yra paskesnis prašymas ir ką reiškia „nauja informacija“, kurią galima pateikti paskesniam prašymui pagrįsti. Jame išsamiai paaiškinamos specialios procesinės taisyklės, susijusios su preliminariu paskesnių prašymų nagrinėjimu, ir nagrinėjamos konkrečios situacijos, kai gali būti pateikiamas paskesnis prašymas.

Šio vadovo vertimai patalpinti [EASO interneto svetainėje](#).

Įsidėmėtini faktai

- Prieš pateikdami naują prašymą visuomet patikrinkite duomenų bazėje, ar prašytojas nebuvo kreipęsis anksčiau.
- Esminis dalykas pateikiant paskesnį prašymą yra nauja informacija. Turėtumėte surinkti prašytojo pateiktą naują informaciją, kuri nebuvo įtraukta į ankstesnį (-ius) prašymą (-us), bei priežastis, kodėl tokia informacija nebuvo pateikta anksčiau.
- Turėtumėte prašytoją informuoti, kas yra paskesnis prašymas ir nauja informacija, kokia procedūra turi būti vadovaujama, kaip pateikti naują prašymą pagrindžiančią informaciją preliminaraus prašymo nagrinėjimo metu ir apie galimus teisių apribojimus vykstant procedūrai.

VIII. Duomenų tikrinimas

[IV skyriuje „Registracijos duomenų rinkimas“](#) pateikiami tokie duomenys, kuriuos reikia surinkti iš prašytojo registracijos metu pateiktų pareiškimų (žodžiu arba raštu) ir dokumentų.

Šiame skyriuje aptariamos įvairios duomenų bazės ir priemonės, kurias galima taikyti ir naudoti per registracijos procedūrą siekiant patikrinti surinktus duomenis. Jūs, kaip registracijos pareigūnas, galite taikyti kai kuriuos patikrinimo būdus, bet yra tokių, dėl kurių bylą turėsite perduoti specializuotam skyriui arba institucijai. Priklausomai nuo jūsų prieigos prie skirtingų duomenų bazių teisių, prieš registracijos pokalbį galite ieškoti informacijos EUODAC duomenų bazėje ir policijos registruose. Taip galima nustatyti, ar prašytojas anksčiau yra kreipęsis dėl tarptautinės apsaugos ar neteisėtai kirtu kitos ES+ šalies sieną. Taip pat galima nustatyti, ar prašytojas buvo teistas ar jo areštui išduotas tarptautinis arba Europos arešto orderis. Be to, VIS galite patikrinti, ar prašytojas buvo išreiškęs prašymą išduoti apsilankymo Šengeno erdvėje vizą. Kitos registracijos metu naudojamos duomenų patikrinimo priemonės yra: tapatybės dokumentų tikrinimas, kalbos analizė, šeiminių ryšių tikrinimas ir paieška socialinės žiniasklaidos turinyje.

A. Europos pirštų atspaudų duomenų bazė prieglobsčio srityje

Sistema EUODAC yra ES pirštų atspaudų duomenų bazė prieglobsčio srityje, reglamentuojama EUODAC reglamentu. Naudodamasi šia duomenų baze ES+ šalys gali paprasčiau nustatyti už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjamą atsakingą šalį.

Kai asmuo prašo tarptautinės apsaugos bet kurioje ES+ šalyje, paaimami to asmens pirštų atspaudai ir per 72 valandas perduodami į EUODAC centrinę sistemą. Sistemoje yra visų 14 metų amžiaus ir vyresnių tarptautinės apsaugos prašytojų pirštų atspaudai. Pirštų atspaudų duomenys saugomi ne ilgiau kaip 10 metų. Centrinėje sistemoje taip pat saugomi duomenys apie visus 14 metų amžiaus ir vyresnius asmenis, kurių pirštų atspaudai buvo paimti jiems neteisėtai kirtus ES išorės sienas. Tokie duomenys saugomi 18 mėnesių.

Sistema suteikia galimybę nustatyti, ar prašytojas anksčiau yra kreipęsis dėl tarptautinės apsaugos arba buvo sulaikytas kitoje ES+ šalyje dėl neteisėto išorės sienos kirtimo. Jei sistemoje aptinkami asmens pirštų atspaudai, galima susipažinti ir su toliau nurodytais duomenimis:

- ES+ šalis, į kurią prašytojas atvyko anksčiau arba kurioje gyveno;
- sulaikymo vieta ir data;
- pareiškėjo lytis;
- ES+ šalies naudojamas nuorodos numeris;
- pirštų atspaudų paėmimo data.

Kalbant apie tarptautinės apsaugos prašytojus, tai gali būti tokie papildomi duomenys:

- tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo vieta ir data;
- jei taikytina, informacija apie perdavimą iš vienos šalies į kitą pagal reglamentą „Dublinas III“ ir tiksliau, atvykimo po tokio perdavimo data;

- jei taikytina, informacija apie išvykimą iš ES+ šalių teritorijos prašytojo iniciatyva arba vykdamant išsiuntimo nurodymą ir tiksliau, tokio išvykimo laiką;
- ES+ šaliai nusprendus nagrinėti prašymą taikant reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalyje numatytą diskrecinę išlygą, sprendimo dėl prašymo nagrinėjimo priėmimo data.

ES+ šalis paskiria kompetentingas institucijas, įgaliotas prašyti palyginti EURODAC duomenis ir turinčias prieigą prie sistemoje saugomų pirštų atspaudų duomenų. Kompetentingų institucijų sąrašą skelbia Europos Komisija ⁽³⁶⁾. Jei neturite įgaliojimo prašyti duomenų, galite taikyti perdavimo mechanizmą, kad galėtumėte patikrinti, ar prašytojas yra anksčiau kreipęsis ar buvo sulaikytas kitoje ES+ šalyje.

B. Vizų informacinė sistema

Tarybos sprendimas dėl VIS sukūrimo priimtas 2004 m. ⁽³⁷⁾. Taip buvo sukurta centrinė informacijos sistema, skirta priimti sprendimus, susijusius su prašymais dėl trumpalaikių vizų apsilankymo Šengeno erdvėje arba jos kirtimo tikslais. Taigi, sistemoje yra informacija apie prašymus išduoti trumpalaikes vizas keliaujant į Šengeno šalis. Sistemoje nėra duomenų apie ilgalaikes vizas ar vizas keliaujant į Šengeno erdvei nepriklausančias ES šalis – Bulgariją, Kroatiją, Kiprą, Airiją ir Rumuniją. VIS reglamente ⁽³⁸⁾ apibrėžiamos atsakomybės ir teisės dėl apsikeitimo duomenimis apie vizas.

Vizų informacinės sistemos tikslai

VIS tikslai:

- užtikrinti, kad sienos apsaugos pareigūnai galėtų greičiau ir tiksliau patikrinti vizas ir nustatyti asmenis, kurie neturi dokumentų ir yra Šengeno erdvės teritorijoje;
- palengvinti kovą su sukčiavimu ir užkirsti kelią „prekybai vizomis“;
- palengvinti už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą atsakingos ES+ šalies nustatymą ir patį prašymo nagrinėjimo procesą;
- prisidėti užkertant kelią grėsmėms ES+ šalių vidaus saugumui.

Vizų informacinėje sistemoje saugomi duomenys

Sistemoje laikomi duomenys ir sprendimai, susiję su prašymais dėl trumpalaikių vizų apsilankymo Šengeno erdvėje.

VIS yra šios duomenų kategorijos:

⁽³⁶⁾ [Kompetentingų institucijų, apie kurias pranešta Komisijai, sąrašas](#) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 603/2013 dėl sistemos EURODAC sukūrimo pirštų atspaudams lyginti siekiant veiksmingai taikyti Reglamentą (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, ir dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų bei Europolo teisėsaugos tikslais teikiamų prašymų palyginti duomenis su sistemos EURODAC duomenimis ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1077/2011, kuriuo įsteigiama Europos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra, 43 straipsnį, OL C 45/1, 2021 2 8.

⁽³⁷⁾ [2004 m. birželio 8 d. Tarybos sprendimas](#) dėl Vizų informacinės sistemos (VIS) sukūrimo, 2004/512/EB, OL L 213/5, 2004 6 15.

⁽³⁸⁾ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(EB\) Nr. 767/2008](#) dėl Vizų informacinės sistemos (VIS) ir apsikeitimo duomenimis apie trumpalaikes vizas tarp valstybių narių (VIS reglamentas), OL L 218/60, 2008 8 13.

- raidiniai skaitmeniniai duomenys apie prašytoją ir apie vizų prašymus ir išduotas, atsisakytas išduoti, panaikintas, atšauktas ar pratęstas visas;
- nuotraukos;
- pirštų atspaudų duomenys;
- sąsajos su anksčiau registruotais prašymais ir sąsajos su prašymų, kuriuos išreiškė asmenys, su kuriais prašytojas keliavo kartu (jei keliavo grupėje), bylomis.

Sprendžiančioji institucija gali tikrinti konkrečius, VIS saugomus duomenis. Duomenų, kuriuos galima patikrinti, tipas skiriasi priklausomai nuo to, ar institucijos tikslas yra nustatyti už prašymo nagrinėjimą atsakingą ES+ šalį, ar ji pati yra atsakinga už prašymo nagrinėjimą.

Prieiga prie VIS duomenų siekiant nustatyti už prašymo nagrinėjimą atsakingą ES+ šalį ⁽³⁹⁾

Jei paieška rodo, kad yra išduota visa, kurios galiojimo laikas baigiasi likus ne daugiau kaip šešiams mėnesiams iki prašymo pateikimo datos, ir (arba) pratęsta visa, kurios galiojimo laikas baigiasi likus ne daugiau kaip šešiams mėnesiams iki prašymo pateikimo datos, galima naudotis toliau nurodytais duomenimis, tai yra:

- prašymo numeris;
- vizą išdavusi ar pratęsusi institucija bei tai, ar institucija išdavė ją kitos ES+ šalies vardu;
- pagrindiniai prašytojo biografiniai duomenys (pavardė, vardas, gimimo data, lytis, gimimo vieta, dabartinė pilietybė ir pilietybė gimus);
- kelionės dokumento (-ų) rūšis, numeris ir kelionės dokumentą (-us) išdavusios šalies trijų raidžių kodas;
- vizos rūšis;
- vizos galiojimo laikotarpis;
- numatomo buvimo trukmė;
- nuotraukos;
- sutuoktinio ir vaikų prašymų susietose bylose pateikti pagrindiniai biografiniai duomenys.

Prieiga prie VIS duomenų siekiant nagrinėti prašymą ⁽⁴⁰⁾

Jei paieška rodo, kad VIS yra registruota išduota visa, galima naudotis toliau nurodytais duomenimis, tai yra:

- prašymo numeris;
- pagrindiniai prašytojo biografiniai duomenys (pavardė, vardas, gimimo data, lytis, gimimo vieta, dabartinė pilietybė ir pilietybė gimus);
- kelionės dokumento (-ų) rūšis, numeris ir kelionės dokumentą (-us) išdavusios šalies trijų raidžių kodas;
- kelionės dokumento (-ų) galiojimo laikotarpio pabaigos data, dokumentą (-us) išdavusi institucija ir dokumento (-ų) išavimo data;

⁽³⁹⁾ VIS reglamento 21 straipsnis.

⁽⁴⁰⁾ VIS reglamento 22 straipsnis.

- nuotraukos;
- duomenys, įvesti atsižvelgiant į išduotą, panaikintą ar atšauktą vizą, arba vizą, kuri buvo pratęsta;
- sutuoktinio ir vaikų prašymų susietose bylose pateikti pagrindiniai biografiniai duomenys.

Kaip duomenų bazėje esančią informaciją būtų galima panaudoti registracijos procedūros metu?

VIS tikslai, be kita ko, yra išnagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą ir nustatyti už prašymo nagrinėjimą atsakingą ES+ šalį. Kompetentingosios prieglobsčio institucijos gali naudotis VIS pirštų atspaudų duomenimis siekdamos šių dviejų tikslų.

Paieška visų pirma atliekama lyginant asmens, kuris kreipėsi dėl tarptautinės apsaugos, pirštų atspaudų duomenis su asmenų, kurie prašė išduoti vizą, pirštų atspaudų duomenimis. Taip galima surasti pirštų atspaudų duomenų atitikmenis, siekiant nustatyti ir patikrinti asmens tapatybę. Jei prašytojo pirštų atspaudų duomenų naudoti negalima ar pirštų atspaudų duomenų paieška nesėkminga, galima ieškoti pagal šiuos duomenis:

- prašytojo pavardę arba pavardę gimus, vardą, lytį ar gimimo datą, vietą ir (arba) šalį;
- dabartinę prašytojo pilietybę ar pilietybę gimus;
- kelionės dokumento tipą ir numerį, dokumentą išavusią instituciją, išdavimo datą ir (arba) galiojimo laikotarpio pabaigos datą.

Be asmens tapatybės nustatymo, VIS taip pat gali padėti nustatyti, ar asmuo anksčiau yra keliavęs į Šengeno erdvės šalis, surinkti informaciją apie gautą vizą (vizą išdavusią instituciją, vizos tipą, galiojimo laikotarpį, numatomo buvimo trukmę ir t. t.), nustatyti dokumentus, kurie buvo naudojami kreipiantis dėl vizos ar nustatyti galimai kartu keliaujančius šeimos narius. Todėl laikoma gerąja patirtimi, kai prieš pateikiant prašymą atliekama VIS paieška siekiant gauti prieigą prie dokumentų, susijusių su galimais prašymais išduoti vizą.

Siekiant nustatyti už prašymo nagrinėjimą atsakingą ES+ šalį, VIS registruoti duomenys gali rodyti, kad už prašymo nagrinėjimą gali būti atsakinga kita ES+ šalį, jei tam tikra Šengeno erdvės šalis išdavė ar pratęsė vizą. Jei tam tikra Šengeno erdvės šalis atsisakė išduoti vizą, ją panaikino ar atšaukė, tai taip pat gali reikšti galimus ryšius su ta ES+ šalimi ir tai galima būtų toliau nagrinėti reglamento „Dublinas III“ kontekste.

Kreipiantis dėl vizos išdavimo ir keliaujant Šengeno erdvės šalyse turint vizą, reikalingas kelionės dokumentas arba pasas. VIS duomenų bazėje pateikiama informacija apie prašytojų paso numerį, paso galiojimo laikotarpį ir galiojimo laikotarpio pabaigos datą. Jei registracijos metu prašytojas teigia, kad jam niekada nebuvo išduotas pasas, tačiau paieškos VIS duomenų bazėje rezultatai rodo, kad prašytojas pateikė pasą kreipdamasis dėl vizos išdavimo, reikėtų užduoti papildomų klausimų ir išsiaiškinti.

VIS duomenų bazė susieja pirštų atspaudų duomenis, surinktus kreipiantis dėl vizos išdavimo, su asmens duomenimis, kurie tikrinami pagal tapatybės dokumentą. Gali būti ir taip, kad prašytojas gauna vizą ir teisėtai keliauja į tam tikrą šalį, o tada kreipiasi tarptautinės apsaugos toje pačioje arba kitoje šalyje kitu vardu. Jei VIS duomenų bazėje esantys asmens duomenys nesutampa su prašymo teikimo ir registracijos metu prašytojo pateiktais duomenimis, reikia išklausti prašytojo pateiktas tokių nesutapimų priežastis.

VIS duomenų bazėje gali būti informacijos apie ankstesnes keliones į Šengeno erdvę ar apie tai, kad prašytojas lankėsi erdvėje prieš išreikšdamas tarptautinės apsaugos prašymą. Tokia informacija, kartu su pase esančiais atvykimo ir galimais išvykimo antspaudais, padeda kuo anksčiau po atvykimo į šalį nustatyti, ar prašytojas yra kreipęsis dėl tarptautinės apsaugos. Informacija apie ankstesnį buvimą Šengeno erdvėje taip pat gali būti svarbi nagrinėjant prašymą.

Prašant išduoti vizą reikia pateikti skaitmeninę nuotrauką. Galima atkreipti dėmesį į prašytojo išvaizdą nuotraukoje, kadangi tam tikromis aplinkybėmis, pavyzdžiui, galimais prekybos žmonėmis atvejais, registracijos duomenys gali būti suklastoti. Taip pat gali būti, kad vaikas prašo išduoti vizą ir bando užsiregistruoti kaip suaugusysis, kad galėtų keliauti per Šengeno erdvę kaip suaugęs asmuo.

C. Dokumentų tikrinimas

Per registracijos procedūrą prašytojų prašoma pateikti turimus dokumentus, pavyzdžiui, asmens tapatybę ir pilietybę patvirtinančius dokumentus, taip pat kitų rūšių dokumentus, kurie gali būti susiję su prašymu suteikti prieglobstį. Tai gali būti profesiniai dokumentai, teismo ar arešto orderiai, politinės partijos narystės kortelės ir karinės knygelės.

Jūsų užduotis – rinkti ir registruoti ⁽⁴¹⁾ prašytojo pateiktą informaciją, o ne vertinti prašytojo pateiktų dokumentų patikimumą ar autentiškumą, išskyrus atvejus, kai nacionalinės teisės aktuose ar praktikoje numatyta kitaip. Tačiau jei pastebėsite kokių nors neaiškumų dėl pateiktų dokumentų autentiškumo, verta tai pažymėti byloje.

Jums gali būti naudinga susipažinti su dokumento autentiškumo vertinimo išvadamis prieš pradėdant nagrinėjimo etapą. Pravartu nustatyti nukreipimo mechanizmą registracijos etape, per kurį pateiktus dokumentus galite siųsti specializuotam padalinii ar institucijai (pvz., policijai), atsakingam už dokumentų autentiškumo tikrinimą. Priklausomai nuo nacionalinės struktūros, nukreipimo mechanizmas galėtų būti sistemingai taikomas visiems pateiktiems dokumentams arba tik tam tikrų rūšių dokumentams (pvz., tapatybės ir pilietybės dokumentams arba dokumentams, susijusiems su sauga) arba dokumentams, kurių autentiškumas iš karto kelia abejonių.

Dokumentus vertina specialistai, atlikdami techninį tyrimą, kad nustatytų, ar dokumentai yra tikri. Tokį tyrimą gali sudaryti, pavyzdžiui, palyginimas su informaciniais dokumentais, esančiais dokumentų duomenų bazėje, arba teismo ekspertizės dokumentų patikrinimas.

Kai daroma išvada, kad prašytojas pateikė netikrą arba suklastotą dokumentą, reikės išklausti jo požiūrį į gautus rezultatus. Atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktuose nustatytas sąlygas, gali būti, kad netikro ar suklastoto dokumento prašytojui nebus galima grąžinti. Suklastotų dokumentų pateikimas ne visada reiškia, kad prašytojas bando piktnaudžiauti prieglobsčio procedūra. Prašytojai gali būti pasinaudoję suklastotais dokumentais, kai bėgo iš savo kilmės šalies naudodamiesi neteisėtai žmones gabenančių asmenų paslaugomis ar kitais būdais, arba jie gali būti klaidingai informuoti apie būtinybę prieglobsčio institucijoms pateikti tam tikrus dokumentus. Todėl labai svarbu išklausti prašytojo požiūrį į dokumentų patikrinimo rezultatus, kuris gali būti išsakytas surengus asmeninį pokalbį.

⁽⁴¹⁾ Išsamesnės informacijos apie tai, kaip rinkti ir registruoti prašytojo pateiktus dokumentus, galima rasti [IV skyriuje „Registracijos duomenų rinkimas“](#).

D. Įrašai policijos registruose

Vykdamt prieglobsčio procedūrą tiek nacionalinės policijos, tiek Interpolo įrašai gali būti svarbus informacijos šaltinis. Iš tiesų, jei prašytojo vardas ir pavardė įrašyta į policijos registrus, policijos turimi duomenys gali suteikti naudingos informacijos ne tik apie prašytojo teistumą, bet ir apie įvairius prašytojo tapatybės ir ankstesnės gyvenamosios vietos aspektus. Vykdamt prieglobsčio procedūrą įrašai policijos registruose gali būti informacijos apie kelionės maršrutą, atvykimo į ES vietą ir prašytojo buvimą tam tikroje šalyje tam tikru momentu šaltinis.

Pravartu palyginti naujai užregistruotus prašymus su nacionaliniais, Europos (pvz., Šengeno informacinės sistemos) ar tarptautiniais policijos įrašais (pvz., Interpolo).

Įrašų, esančių policijos registruose, peržiūra yra griežtai reglamentuojama, o prieigą prie jų turi tik kompetentingos nacionalinės institucijos. Jeigu policijos tarnyba yra įtraukta į registracijos procedūrą, saugumo patikra galėtų būti atliekama jai dalyvaujant. Jei, priešingai, policijos institucija nedalyvauja registracijos procedūroje, galėtų būti nustatytas nukreipimo mechanizmas, leidžiantis registravimo institucijai perduoti prašymus. Tai taip pat leistų registracijos institucijai patikrinti, ar prašytojas yra įrašytas į policijos registrus.

Priklausomai nuo nacionalinės struktūros, saugumo patikra galėtų būti taikoma visoms naujai užregistruotiems prašymams arba tik konkrečiai nustatytiems prašymams, remiantis tam tikrais kriterijais (pvz., asmenų iš tam tikrų kilmės šalių arba asmenų, pateikusių tam tikro pobūdžio prašymus, paraiškoms).

E. Šeimos ryšių tikrinimas

Registracijos etape gali prireikti patikrinti prašytojo nurodytą šeimos sudėtį. Šis patikrinimas gali būti susijęs su šeimos nariais, lydinčiais prašytoją per registraciją, arba su asmenimis, kurių per registraciją nebuvo kartu su prašytoju.

Pastarasis atvejis gali kilti, kai naujai įregistruotas prašytojas remiasi šeimos ryšiais su asmeniu, kuris anksčiau yra pateikęs tarptautinės apsaugos prašymą, ir (arba) su asmeniu, kuriam buvo suteikta tarptautinė apsauga.

Šeimos ryšius galima patikrinti įvairiais metodais.

- Išsamių duomenų apie prašytojo šeimos narius rinkimas. Tai reiškia, kad iš prašytojo reikia surinkti svarbiausius asmeninius duomenis apie kiekvieną šeimos narį, pavyzdžiui, jo vardą, pavardę, gimimo datą ir vietą, dabartinę profesinę veiklą, santuokinę padėtį, santuokos datą ir vietą, tėvų ir brolių bei seserų vardus ir pavardes, taip pat dabartinę buvimo vietą ir atsiskyrimo su prašytoju aplinkybes. Vėliau šią informaciją galima palyginti su atitinkamų šeimos narių prašymuose pateikta informacija. Tai dar kartą parodo, kaip svarbu registruojant rinkti patikimus ir išsamius duomenis.
- Visų su šeimos sudėtimi susijusių dokumentų, įskaitant gimimo ir santuokos liudijimus bei galimas šeimos knygeles, gavimas ir nagrinėjimas.
- Duomenų apie ankstesnį gyvenimą kartu su kiekvienu šeimos nariu ir kada šeimos nariai gyveno kartu rinkimas.

- Atsižvelgiant į aplinkybes ir kilus rimtoms abejonėms, atliekamas DNR tyrimas. Kai kuriose šalyse šeimos ryšiams patikrinti gali būti naudojamas DNR tyrimas, pavyzdžiui, tais atvejais, kai kyla neaiškumų, susijusių su šeimos ryšiu. Neaiškumų gali kilti dėl trečiųjų asmenų pateiktų skirtingų pareiškimų ar įrodymų, dokumentų ar kitų įrodymų, patvirtinančių šeimos ryšį, trūkumo arba su prekyba žmonėmis susijusių požymių, atsiradusių dėl nurodytų šeimos ryšių. ES+ šalys gali patikrinti šeimos ryšius atlikdamos DNR tyrimus, taip pat rinkdamos duomenis per pokalbius ir iš patvirtinamųjų įrodymų. DNR tyrimai gali būti laikomi lygiaverčiais, jei nėra mažiau ribojančių šeimos ryšių nustatymo priemonių, pvz., patvirtinamųjų dokumentų. Taip pat rekomenduojama, kad valdžios institucijos padengtų DNR tyrimų išlaidas arba nenustatytų neproporcingų mokesčių už DNR tyrimus, dėl kurių atsirastų trukdžių prašytojams pasinaudoti savo teisėmis.

F. Socialiniai tinklai

Naudodamiesi socialiniais tinklais, naudotojai kuria internetines bendruomenes, kad internete galėtų dalytis informacija, idėjomis, asmeninėmis žinutėmis ir kitu turiniu. Dažnai bendraujama per socialinių tinklų arba mikrotinklaraščių svetaines, pavyzdžiui, „Facebook“, „Twitter“, „Instagram“ ir tinklaraščiams skirtas platformas.

Socialiniai tinklai plačiai naudojami visame pasaulyje. Priklausomai nuo socialinės žiniasklaidos tinklo ir individualaus naudojimo, paskelbta informacija gali būti prieinama tik nedideliame atrinktų žmonių skaičiui arba gali būti viešai prieinama. Prašytojas socialiniuose tinkluose gali būti paskelbęs informacijos įvairiomis temomis. Tokia informacija gali būti svarbi ir naudinga tikrinant duomenis apie prašytoją.

Pravartu prašymų pateikimo etape paklausti prašytojų, ar jie naudojami socialiniais tinklais ir (arba) turi asmenines svetaines ar tinklaraščius. Tačiau prieiga prie socialinių tinklų taip pat ribojama tiek, kiek toks atskleidimas nepažeidžia prašytojo teisės į privatumą. Pavyzdžiui, išskyrus atvejus, kai nacionalinėje teisėje konkrečiais tikslais ir nustatytais sąlygomis numatyta kitaip, prašytojas neturėtų būti įpareigotas arba verčiamas jaustis įpareigotas pateikti savo socialinio tinklo paskyros slaptažodį arba suteikti prieigą prie slaptažodžiu apsaugotos informacijos.

Socialiniuose tinkluose rastą informaciją reikėtų naudoti itin atsargiai, nes tokios informacijos patikimumą įvertinti ypač sudėtinga (jei apskritai įmanoma).

Gali būti sudėtinga nustatyti įvairių socialiniuose tinkluose pateikiamos informacijos aspektų autentiškumą. Tai apima šaltinį arba autoriaus tapatybę (nes žmonės gali naudoti slapyvardžius arba melagingai naudoti kito asmens tapatybę), informacijos datą (kuri skiriasi nuo informacijos paskelbimo datos) arba patį turinį, nes turinys socialiniuose tinkluose dažnai nereguliuojamas ir yra mažiau tikėtina, kad jame bus vykdoma redakcinė kontrolė nei „įprastuose“ žiniasklaidos šaltiniuose.

G. Kalbos analizė ir nustatymas

Prašytojo vartojamos, taip pat rašytinės kalbos analizė yra metodas, padedantis nustatyti prašytojo tautybę, kilmės regioną ar etninę kilmę ⁽⁴²⁾. Daugeliu atvejų prašytojo kalbos analizė atliekama siekiant

⁽⁴²⁾ Čia naudojama Europos migracijos tinklo (EMT) kalbos analizės kilmei nustatyti apibrėžtis (žr. [EMT žodyno](#), 7.0 versiją, 2020 m. liepos mėn.).

nustatyti, ar iš jos matyti požymiai, kurių tikimasi iš asmens, užaugusio arba socializavusio tam tikroje kilmės vietoje.

Kalbos analizę turėtų atlikti apmokytas ir kvalifikuotas lingvistas (t. y. specialistas, išklauses mokymus ir turintis žinių kalbos analizės srityje), o ne tik asmuo, kuriam atitinkama kalba yra gimtoji ⁽⁴³⁾. Lingvisto vaidmuo prieglobsčio procedūroje grindžiamas konfidencialumo ir nešališkumo principais.

Kalbos analizei atlikti reikalingi patikimi duomenys, pvz., pakankamo ilgio ir kokybės garso įrašas. Kalbos analizė apima prašytojo kalbos akcento, gramatikos, žodyno ir skolinių analizę.

Kalbos analizė yra daug sąnaudų ir išteklių reikalaujantis procesas. Sprendimas dėl to, ar reikia atlikti kalbos analizę, gali būti priimamas remiantis atskirais elementais, pavyzdžiui, jei kyla abejonių dėl prašytojo nurodytos tapatybės elementų (pvz., jo kilmės šalies arba įprastinės gyvenamosios vietos), arba sistemingiau, remiantis iš anksto nustatytais kriterijais (pvz., prašytojų, kurie teigia esantys iš tam tikros kilmės šalies, atveju).

Atlikus kalbos analizę, išvadas reikėtų daryti apdairiai. Iš tiesų nacionalinė pilietybė (angl. *citizenship*) ir pilietybė (angl. *nationality*) ⁽⁴⁴⁾ yra teisiniai pavadinimai, kurie nebūtinai yra susiję su kalba (-omis), kuria (-iomis) kalba pilietis. Pavyzdžiui, prašytojas, visą gyvenimą gyvenęs ne savo pilietybės šalyje, gali nemokėti tos šalies kalbos arba kalbėdamas savo pilietybės šalies kalba gali turėti svetimą akcentą.

Todėl kalbos analizės rezultatai visada turėtų būti naudojami kartu su kitais rodikliais ir atsižvelgiant į prašytojo pareiškimus. Kalbos analizės ataskaita gali būti naudojama kaip dar vienas būdas patikrinti prašytojo pateiktą informaciją (pvz., jo kilmės šalį, kilmę, vietas, kuriose jis teigia gyvenęs, ir mokymosi vietą).

Be visavertės kalbos analizės, yra ir kitų metodų, kurių taikymo sritis yra siauresnė ir kurie dažnai vadinami „kalbos nustatymu“. Kalbos nustatymas yra trumpas patikrinimas, kurį atlieka lingvistas ir (arba) gimtakalbis asmuo, kad nustatytų, ar neįkyla abejonių arba kontraindikacijų, jog prašytojas gali nemokėti regiono, iš kurio, jo nuomone, jis yra kilęs, kalbos. Neseniai buvo sukurti metodai, leidžiantys naudoti dirbtinį intelektą, kai kompiuteris gali su tam tikru patikimumu nurodyti, iš kurios šalies gali būti kilusi šnekamoji kalba.

Kai pagal kalbos požymius kyla abejonių dėl prašytojo kilmės, galima apsvarstyti galimybę atlikti išsamią kalbos analizę. Kalbos nustatymas gali būti naudingas, kai prašytojas neturi jokio dokumento arba yra kilęs iš šalies, kurioje juodojoje rinkoje galima lengvai įsigyti suklastotus asmens tapatybės dokumentus. Kalbos nustatymas reikalauja mažiau laiko nei kalbos analizė, nes analitikas neprivalo rašyti išsamios ataskaitos, jis gali tiesiog nurodyti, kad prašytojas yra arba greičiausiai nėra iš nurodytos kilmės šalies. Todėl kalbos nustatymas yra ne daugiau, nei galima suprasti iš pavadinimo, t. y. jis yra „nuoroda“ ir negali būti vienintelis pagrindas abejoti prašytojo pareiškimo apie kilmės šalį patikimumu. Tačiau prašytojui gali būti užduodami klausimai dėl bet kokių neatitikimų tarp pareiškimų ir nustatytos kalbos, kuriais toliau

⁽⁴³⁾ Kalbos ir nacionalinės kilmės grupė, „[Kalbos analizės, susijusios su nacionalinės kilmės klausimais pabėgėlių bylose, naudojimo gairės](#)“, *Tarptautinis kalbos ir teisės žurnalas*, 11 tomas, Nr. 2, 2004 m., p. 2.

⁽⁴⁴⁾ Migracijos statistikos reglamento 2 straipsnio 1 dalies d punkte pilietybė apibrėžiama kaip „ypatingas asmens ir jo valstybės teisinis ryšys, kuris atsiranda gimus ar dėl natūralizacijos, nesvarbu, ar tai įvyksta dėl pareiškimo, pasirinkimo, santuokos, ar pasinaudojus kitomis nacionalinėje teisėje numatytais priemonėmis“.

tiriama prašytojo tapatybė. Nors kalbos nustatymas daugiausia naudojamas kaip nukreipimo priemonė, kalbos analizės ataskaitas valdžios institucijos ir teismai laiko įrodymais.

Įsidėmėtini faktai

- Sistema EURODAC yra ES masto duomenų bazė, kurioje saugomi trečiųjų šalių piliečių, kurie kreipėsi dėl tarptautinės apsaugos kitose ES+ šalyse arba kurie buvo sulaikyti dėl neteisėto ES išorės sienų kirtimo, pirštų atspaudai. Ši informacija gali padėti nustatyti šalį, atsakingą už prašymo nagrinėjimą.
- VIS yra centrinė informacinė sistema, skirta sprendimams, susijusiems su prašymais išduoti trumpalaikes visas atvykti į Šengeno erdvę arba vykti per ją tranzitu, kuri gali būti naudojama tikrinant ankstesnį buvimą Šengeno šalyse, nustatant, kuri šalis yra atsakinga už prašymo nagrinėjimą, ir pagrindžiant paties prašymo nagrinėjimą.
- Socialiniuose tinkluose galima rasti atvirai prieinamos informacijos, kuri galėtų padėti patikrinti prašytojo pateiktus pareiškimus. Šią informaciją reikėtų vertinti atsargiai, nes sunku nustatyti jos patikimumą.
- Kalbos analizė arba kalbos nustatymas atliekami klausantis garso įrašų ir gali padėti nustatyti prašytojo pilietybę, kilmės regioną arba etninę kilmę.

IX. Registracijos duomenų svarba nagrinėjimo etapui

Registracijos duomenys gali būti naudojami organizaciniais ir planavimo tikslais (žr. [A skyrių „Organizavimas ir planavimas“](#)), siekiant nukreipti prieglobsčio prašymą tinkamiausiam nagrinėjimui (žr. [B skyrių „Bylų nukreipimas“](#)) ir nustatyti bei numatyti išteklių poreikius (žr. [C skyrių „Išteklių poreikių nustatymas“](#)).

A. Organizavimas ir planavimas

Registracijos duomenys padeda planuoti asmeninio pokalbio procesą. Registracijos duomenyse nurodoma, kiek laiko reikia skirti asmeniniam pokalbiui, ar reikia pasirūpinti vertėju žodžiu, ar prieš pokalbį reikia suteikti arba sudaryti kokias nors specialias garantijas ir kurie atsakingi pareigūnai būtų tinkamiausi tirti bylą. Konkretus atsakingas pareigūnas ir (arba) vertėjas žodžiu skiriamas atsižvelgiant į įvairius veiksnius, pvz.:

- atsakingo pareigūno patirtį nagrinėjant tam tikro sudėtingumo prašymus;
- atsakingo pareigūno praktinę patirtį, susijusią su konkrečia kilmės šalimi ar regionu, prašymo rūšimi ar konkrečia tema (pvz., draudimas dalyvauti procedūroje);
- atsakingo pareigūno (ir (arba) vertėjo žodžiu) specializacija apklausiant tam tikrų specialiųjų poreikių turinčius prašytojus;
- atsakingo pareigūno ir (arba) vertėjo žodžiu lytį, nes pageidautina, kad atsakingas pareigūnas ir vertėjas žodžiu būtų tos pačios lyties kaip ir prašytojas, jei tai įmanoma ir jei to prašo prašytojas (išskyrus atvejus, kai sprendžiančioji institucija mano, kad prašymas grindžiamas priežastimis, nesusijusiomis su sunkumais, su kuriais susiduria prašytojas teikdamas prašymą);
- ryšį tarp šeimos narių ir susijusių bylų;
- atsakingo pareigūno ir vertėjo žodžiu užimtumą (ypač jei pokalbis vyks reta kalba);
- galimus interesų konfliktus, ypač jei atsakingas pareigūnas ir (arba) vertėjas žodžiu pažįsta prašytoją kitomis aplinkybėmis.

B. Bylų nukreipimas

ES+ šalyse gali būti įdiegta nukreipimo sistema, dar vadinama rūšiavimo sistema, pagal kurią naujai užregistruotos bylos diferencijuojamos ir nukreipiamos skirtingomis kryptimis nagrinėjimo etape. Šis nukreipimas vykdomas remiantis registracijos etape surinkta informacija. Nukreipimo sistemos tikslas – racionalizuoti ir padidinti nagrinėjimo proceso veiksmingumą.

Nukreipimo sistemos kryptys gali būti nustatomos įvairiais būdais, atsižvelgiant į bylą, kurios turi būti nagrinėjamos, kiekį, turimus išteklius ir sprendžiančiosios institucijos strateginius pasirinkimus. Nukreipimo sistemą gali sudaryti, pavyzdžiui, šios kryptys.

- **„Prioriteto nustatymo“ kryptis.** Atsižvelgiant į nacionalinę praktiką, prioritetus galima taikyti, *inter alia*, šiais atvejais:

- o jei prašytojas yra pažeidžiamas asmuo arba jam reikia specialių procesinių garantijų;
 - o jei, remiantis individualios registracijos duomenimis, tikėtina, kad byla yra pagrįsta arba, priešingai, tikėtina, kad ji yra akivaizdžiai nepagrįsta (jei tokia sąvoka yra nacionalinėje praktikoje), pavyzdžiui, remiantis prieglobsčio suteikimo rodikliais.
- **Pagreitintų procedūrų kryptis.** Siekiant laikytis trumpesnių pagreitintų procedūrų terminų, galima nustatyti specialią kryptį, kad pagreitinotos bylos nebūtų vilkinamos dėl kitų įprastų bylų. Pagreitintų procedūrų kryptys dažnai taikomos saugioms kilmės šalims arba kai prašyme nekeliama jokių su tarptautine apsauga susijusių klausimų.
 - **Konkrečioms tam tikros kilmės šalies byloms skirta kryptis.** Šią praktiką galima taikyti, kai, pavyzdžiui, tos bylos yra svarbios atsižvelgiant į bylų skaičių ir (arba) biuras turi specialiųjų darbuotojų, dirbančių su ta bylų grupe.
 - **Priimtimumo procedūrai skirta kryptis.** Ši kryptis gali būti taikoma, pavyzdžiui, prašytojams, kurie jau yra gavę tarptautinę apsaugą kitoje valstybėje narėje, arba vėlesniems prašymams.

Registracijos duomenys yra svarbiausi kuriant ir įgyvendinant nukreipimo sistemą.

Surinktų registracijos duomenų analizė yra atspirties taškas, nuo kurio galima priimti sprendimą dėl to, ar, atsižvelgiant į esamą ir prognozuojamą krūvį dėl bylų, įdiegus nukreipimo sistemą padidėtų nagrinėjimo etapo veiksmingumas.

Be to, nuolatinė registracijos duomenų stebėseną leidžia nustatyti bet kokį galimą poreikį atnaujinti arba pritaikyti nukreipimo sistemą, kad būtų galima reaguoti į naujai užregistruotas bylas.

C. Išteklių poreikių nustatymas

Informacija apie kilmės šalį

Registracijos duomenų tendencijos gali atskleisti naujos (arba staigų ar greitą esamos) kilmės šalies atsiradimą nagrinėjant prieglobsčio bylas. Šis pastebėjimas gali paskatinti skyrių, renkantį informaciją apie kilmės šalį, atlikti šios kilmės šalies mokslinius tyrimus.

Teisinės ir politikos gairės

Panašiai, registracijos duomenų tendencijos gali parodyti, kad atsirado naujos rūšies pretenzijos arba naujas teisinis klausimas, dėl kurių reikėtų parengti konkrečias šalies gaires arba doktrines ir teises gaires šiuo klausimu.

Vertimas žodžiu

Papildomų vertimo žodžių paslaugų į tam tikrą kalbą poreikis taip pat gali padidėti dėl to, kad atsirado tam tikrų bylų arba padidėjo jų skaičius.

Žmogiškieji ištekliai

Dėl užregistruotų arba sudėtingų bylų skaičiaus padidėjimo gali prireikti papildomai įdarbinti atsakingus pareigūnus.

Įsidėmėtini faktai

- Analizuodama ir suskirstydama registracijos duomenis sprendžiančioji institucija gali veiksmingai pasirengti trumpalaikiai ir vidutinės trukmės veiklai, pavyzdžiui, suplanuoti pokalbius.
- ES+ šalys, siekdamos pagerinti ir racionalizuoti duomenų tvarkymo pajėgumus, gali sukurti nukreipimo sistemą, pagal kurią bylos, jas užregistravus, būtų nukreipiamos skirtingomis kryptimis. Registracijos duomenys yra svarbiausi kuriant ir įgyvendinant nukreipimo sistemą.
- Registracijos duomenys gali padėti išryškinti galimus išteklių poreikius, pavyzdžiui, informacijos apie kilmės šalį, teisinių rekomendacijų, vertimo žodžiu ir žmogiškųjų išteklių.

Priedai

1 priedas. Registracijos laukai

Atsakomybės ribojimo pareiškimas: Šiame priede apžvelgiami registracijos laukai, apie kuriuos registracijos etape iš prašytojų reguliariai prašoma pateikti duomenis. Apžvalgoje pateikiami duomenys, kuriuos šiame praktiniame vadove rekomenduojama rinkti registracijos etape, informacija, kurią reikia pateikti, ir nurodymai, kada registracijos pareigūnai turėtų atkreipti specialistų, skyrių ar kitų institucijų darbuotojų dėmesį į tam tikrą informaciją, ir (arba) perduoti bylą. Apžvalgoje neketinama pateikti standartinės registracijos formos, visų pirma todėl, kad bet kokią registracijos formą reikėtų pritaikyti prie konkrečios šalies aplinkybių, atsižvelgiant į tai, kas, kada ir kokioms procedūroms renka informaciją ir kokie duomenys bus naudojami. Apžvalga gali būti naudojama kaip informacinis dokumentas nacionaliniu lygmeniu naudojamoms registracijos formoms vertinti.

Duomenys, kuriuos pagal BEPS direktyvas ir reglamentus reikalaujama registruoti ankstyvaisiais prieglobsčio procedūros etapais, pažymėti pusjuodžiu šriftu, o išnašose nurodyti konkretūs atitinkamų direktyvų ir reglamentų straipsniai. Taip pat informacija, kurią reikia pateikti prašytojams, kaip reikalaujama pagal BEPS direktyvas ir reglamentus, pažymėta mėlynai, o atitinkamos nuorodos pateikiamos išnašose.

Registracijos duomenys. Pirmosios tarptautinės apsaugos prašymas

REGISTRACIJOS DUOMENYS

- Registracijos numeris**
- Bylos numeris**
- Pateikimo data** ⁽⁴⁵⁾
- Pateikimo vieta** ⁽⁴⁶⁾
- Prašytojo tipas (suaugusysis, nelydimas nepilnametis ar išlaikomas asmuo)** ⁽⁴⁷⁾
- Prašymo tipas (pirmasis prašymas, paskesnis prašymas arba pakartotinis prašymas)** ⁽⁴⁸⁾

Vertimas žodžiu

- Taikytas vertimas žodžiu (kai reikia)** ⁽⁴⁹⁾
 - Vertimo žodžiu kalba
 - Vertėjo žodžiu identifikacinis numeris
 - Prašytojas patvirtina, kad supranta vertėją žodžiu.

⁽⁴⁵⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies g punktą.

⁽⁴⁶⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies f punktą.

⁽⁴⁷⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 1 dalies a punktą.

⁽⁴⁸⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies g punktą.

⁽⁴⁹⁾ Žr. PPD 12 straipsnio 1 dalies b punktą.

Prašytojams teikiama informacija

- Prašytojui suteikiama informacija apie registracijos procedūrą ir procedūrą, kurios reikia laikytis po registracijos ⁽⁵⁰⁾
- Prašytojui suteikiama informacija apie jo teises ir pareigas per prieglobsčio procedūrą ⁽⁵¹⁾
- Prašytojas patvirtina, kad supranta jam pateiktą informaciją.

Kontaktiniai duomenys

- Adresas** ⁽⁵²⁾
- Telefono numeris
- Prašytojui pateikiama informacija apie tai, kaip užregistruoti savo kontaktinių duomenų pakeitimus ⁽⁵³⁾

Biometriniai duomenys

- Nuotraukos
- Pirštų atspaudai** ⁽⁵⁴⁾
- Parašas

Kita informacija

- Prašytojo dalyvavimas socialiniuose tinkluose
 - Socialinių tinklų platforma (-os)
 - Papildoma informacija, pavyzdžiui, vartotojo vardas (-ai), asmeninės svetainės ar tinklaraščiai (jei aktualu).

Išlaikomas suaugusysis

- Išlaikomas suaugusysis supažindinamas su prašymo pateikimo jo vardu pasekmėmis ⁽⁵⁵⁾
- Išlaikomas suaugusysis supažindinamas su savo teise išreikšti atskirą prašymą ⁽⁵⁶⁾
- Iš išlaikomo suaugusiojo prašoma sutikimo pateikti jo vardu išreiškiamą prašymą** ⁽⁵⁷⁾

Sutikimą išlaikomas suaugusysis turi pateikti raštu ir pridėti prie prašytojo bylos.

⁽⁵⁰⁾ Žr. PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktą.

⁽⁵¹⁾ Žr. PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktą.

⁽⁵²⁾ Žr. PPD 13 straipsnio 2 dalį.

⁽⁵³⁾ Žr. PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktą.

⁽⁵⁴⁾ Žr. EURODAC reglamento 11 dalies a punktą.

⁽⁵⁵⁾ Žr. PPD 7 straipsnio 2 dalį.

⁽⁵⁶⁾ Žr. PPD 7 straipsnio 2 dalį.

⁽⁵⁷⁾ Žr. PPD 7 straipsnio 2 dalį.

ASMENS DUOMENYS

Vardas ir pavardė bei lytis

- Vardas ir pavardė** ⁽⁵⁸⁾
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Mergautinė pavardė (jei taikoma)
- Lytis** ⁽⁵⁹⁾
 - Pageidaujami lyties įvardžiai
- Tėvo vardas ir pavardė
- Motinos vardas ir pavardė

Gimimo data

- Gimimo data** ⁽⁶⁰⁾
 - Gimimo data pagal prašytojo kilmės šalyje naudojamą kalendorių (jei taikoma)
 - Nurodoma, kad gimimo data yra apytikslė arba tiksli
 - Paaiškinimas, kaip buvo nustatyta apytikslė gimimo data (jei taikoma)

Gimimo vieta

- Gimimo šalis** ⁽⁶¹⁾
- Gimimo vieta** ⁽⁶²⁾
 - Provincija / regionas / gubernija
 - Kaimas / savivaldybė / apskritis ⁽⁶³⁾
- Priežastys, dėl kurių prašytojas nežino gimimo vietos (jei taikoma)

Pilietybė

- Pilietybė** ⁽⁶⁴⁾
 - Nurodoma, kad pilietybė yra nustatyta arba nurodyta / numanoma
 - Nurodomos priežastys, dėl kurių pilietybė neaiški (jei taikoma)
- Kitos pilietybės** ⁽⁶⁵⁾
- Bepilietybė
 - Nurodoma, kad bepilietybė yra nustatyta arba nurodyta / numanoma

⁽⁵⁸⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies a punktą ir PSD 6 straipsnio 1 dalį.

⁽⁵⁹⁾ Žr. migracijos statistikos reglamento 4 straipsnio 1 dalį ir EURODAC reglamento 11 straipsnio c punktą.

⁽⁶⁰⁾ Žr. migracijos statistikos reglamento 4 straipsnio 1 dalį ir reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies a punktą.

⁽⁶¹⁾ Žr. migracijos statistikos reglamento 3 straipsnio 1 dalies ii punktą ir reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies a punktą.

⁽⁶²⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies a punktą.

⁽⁶³⁾ Žr. Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 4 straipsnio 1 ir 2 dalį ir PSD 13 straipsnio 1 dalį.

⁽⁶⁴⁾ Žr. migracijos statistikos reglamento 4 straipsnio 1 dalį ir reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies a punktą.

⁽⁶⁵⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies a punktą.

- Priežastys, dėl kurių prašytojas laikomas asmeniu be pilietybės (jei taikoma)

Alias informacija

Terminas „alias“ reiškia asmens duomenis, kurie iš esmės skiriasi nuo kitų asmens duomenų, pavyzdžiui, mergautinė (-ės) pavardė (-ės), neoficialiose vietose naudojami vardai ir pavardės arba duomenų bazėse užregistruoti asmens duomenys.

- Vardas (-ai)
- Pavardė (-ės)
- Gimimo data
- Gimimo vieta
- Pilietybė
- Papildoma informacija, pavyzdžiui, *alias* informacijos šaltinis ir koku tikslu *alias* buvo naudojamas.

ANKSTESNĖS GYVENAMOSIOS VIETOS ŠALYS

Ankstesnė gyvenamoji vieta – tai visos šalys už kilmės šalies ribų, kuriose prašytojas ketino pasinaudoti apsauga arba įsitvirtinti ⁽⁶⁶⁾.

- Ankstesnės gyvenamosios vietos šalis** ⁽⁶⁷⁾
- Ankstesnė gyvenamoji vieta** ⁽⁶⁸⁾
- Provincija / regionas / gubernija
- Kaimas / savivaldybė / apskritis
- Buvimo laikotarpis
- Buvimo priežastis (-ys)
- Leidimas gyventi ankstesnės gyvenamosios vietos šalyje
- Leidimo gyventi rūšis
- Galiojimo laikas

⁽⁶⁶⁾ Ankstesnė gyvenamoji vieta nesusijusi su vienkartiniais apsilankymais ar tranzitu per kitą nei prašytojo kilmės šalį.

⁽⁶⁷⁾ Žr. migracijos statistikos reglamento 3 straipsnio 1 dalies ii punktą ir reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies d punktą.

⁽⁶⁸⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies d punktą.

DOKUMENTAI

Asmens tapatybės dokumentai

 Pasas ⁽⁶⁹⁾

- Nurodoma, kad prašytojas turi pasą arba kad prašytojui yra išduotas pasas, kurio jis šiuo metu su savimi neturi.
- Paso numeris
- Galiojimo laikas
- Išdavimo data
- Išduodanti institucija
- Išdavimo vieta
- Institucijų darbuotojai pasą pasiliko, kad patikrintų jo autentiškumą, arba prašytojas bandys pateikti pasą sprendžiančiai institucijai.

 Kiti asmens tapatybės dokumentai ⁽⁷⁰⁾

Kiti asmens tapatybės dokumentai – tai ne tik pasas, bet ir kiti dokumentai, kuriais galima nustatyti prašytojo tapatybę, pavyzdžiui, nacionalinės asmens tapatybės kortelės, asmens tapatybės knygelės arba gimimo liudijimai.

- Nurodoma, kad prašytojas turi kitus asmens tapatybės dokumentus arba kad prašytojui išduoti kiti asmens tapatybės dokumentai, kurių jis šiuo metu su savimi neturi.
- Dokumento tipas
- Dokumento numeris
- Institucijų darbuotojai asmens tapatybės dokumentą pasiliko, kad patikrintų jo autentiškumą, arba prašytojas bandys pateikti asmens tapatybės dokumentus sprendžiančiai institucijai.
- Nėra asmens tapatybės dokumentų
 - Nurodoma, kad prašytojas niekada neturėjo paso ir (arba) kitų asmens tapatybės dokumentų
 - Papildoma informacija, pavyzdžiui, priežastys, dėl kurių prašytojas neturi paso ar kitų asmens tapatybės dokumentų.

Patvirtinamieji dokumentai

Patvirtinamieji dokumentai – tai visi dokumentai, kuriuos prašytojas pateikia tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti, įskaitant santuokos liudijimus, karinės tarnybos knygeles ar kitus dokumentus, kuriais siekiama pagrįsti prašymą suteikti prieglobstį.

 Dokumento tipas ⁽⁷¹⁾

- Nurodoma, kad prašytojo turimas dokumentas yra originalus arba kopija.
- Papildoma informacija, pavyzdžiui, pagrindinė dokumento tema, dokumentą išdavusi institucija, išdavimo data ir tai, ką prašytojas nori įrodyti pateikdamas dokumentą.

⁽⁶⁹⁾ Žr. PSD 13 straipsnio 2 dalies b punktą ir reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies b punktą.

⁽⁷⁰⁾ Žr. PSD 13 straipsnio 2 dalies b punktą ir reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies b punktą.

⁽⁷¹⁾ Žr. PDS 13 straipsnio 2 dalies b punktą.

BENDROJI INFORMACIJA

- Etninė kilmė
- Religija
- Kalbos, kurias prašytojas supranta** ⁽⁷²⁾
 - Gimtoji kalba
 - Kitų kalbų mokėjimas
 - Kalbos mokėjimo lygis
- Išsilavinimas, įskaitant mokymosi metus ir (arba) mokyklų tipus
- Profesija, įskaitant informaciją apie buvusią darbovietę

ŠEIMA

- Santuokinė padėtis (nesusituokęs / susituokęs / išsituokęs / našlys)

Šeimos nariai

- Sutuoktinis / teisinis partneris
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Gimimo data / amžius
 - Gimimo vieta
 - Pilietybė
 - Dabartinė buvimo vieta
 - Santuokos data
 - Papildoma informacija, pvz., informacija apie teisiškai nepatvirtintą santuoką
- Buvęs sutuoktinis (-iai) / teisinis (-iai) partneris (-iai)
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Gimimo data / amžius
 - Gimimo vieta
 - Pilietybė
 - Dabartinė buvimo vieta / mirties data

Jei prašytojas yra išsituokęs arba yra susituokęs su daugiau nei vienu sutuoktiniu:

- Santuokos / santuokos nutraukimo data
- Papildoma informacija, pvz., informacija apie teisiškai nepatvirtintą santuoką / santuokos nutraukimą

⁽⁷²⁾ Žr. PPD reglamento 12 straipsnio 1 dalies a punktą ir PSD 5 straipsnio 2 dalį.

- Vaikai
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Gimimo data
 - Gimimo vieta
 - Pilietybė
 - Dabartinė buvimo vieta
 - Vaiko motina
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Pilietybė
 - Vaiko tėvas
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Pilietybė

Kiti šeimos nariai

Kiti šeimos nariai yra toliau nurodyti giminaičiai, gyvenantys skirtingose šalyse arba galimai mirę.

- Tėvai
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Gimimo data / amžius
 - Pilietybė
 - Dabartinė buvimo vieta / mirties data
- Brolis (-iai) ir sesuo (-erys)
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Gimimo data / amžius
 - Pilietybė
 - Dabartinė buvimo vieta / mirties data
- Kitas (-i) susijęs (-ę) šeimos narys (-iai)
 - Vardas (-ai)
 - Pavardė (-ės)
 - Gimimo data / amžius
 - Pilietybė
 - Dabartinė buvimo vieta / mirties data

Kitose ES+ šalyse gyvenantys šeimos nariai

Jeigu kuris nors iš pirmiau minėtų šeimos narių gyvena kitoje ES+ šalyje, reikėtų surinkti šią informaciją apie kiekvieną šeimos narį.

- Asmeniniai šeimos nario duomenys (kaip nurodyta pirmiau) ⁽⁷³⁾**
 - Ryšys su šeimos nariu
 - Gyvenamoji šalis
 - Gyventojų statusas
 - Kontaktiniai duomenys
 - Nurodoma, kad prašytojas yra išlaikomas šeimos nario.
 - Papildoma informacija apie šį išlaikymą, pvz., apie tai, kad jis yra vaikas, senyvo amžiaus, neįgalus arba serga sunkia liga.
 - Nurodoma, kad šeimos narys yra prašytojo išlaikomas.
 - Papildoma informacija apie šį išlaikymą, pvz., apie tai, kad jis yra vaikas, senyvo amžiaus, neįgalus arba serga sunkia liga.

Šeimos narių paieška

Jeigu prašytojas yra nelydimas vaikas, įrašomi tėvų kontaktiniai duomenys. Jeigu vaikas turi (papildomus) pagrindinius globėjus, taip pat reikėtų įrašyti šių globėjų kontaktinius duomenis ir informaciją apie jų ryšį su vaiku ⁽⁷⁴⁾.

- Ryšys su vaiku
- Vardas (-ai)
- Pavardė (-ės)
- Adresas
- Telefono numeris

SUSIJUSIOS BYLOS

- Nurodomi prieglobsčio šalyje registruotų artimųjų bylų numeriai
- Nurodomi prašymų, kurie kitaip susiję su prašytojo byla (pvz., prašytojų, kurie kartu pabėgo dėl tos pačios priežasties), bylų numeriai

KELIONĖS MARŠRUTAS

- Kelionės maršrutas ⁽⁷⁵⁾**
 - Transporto priemonės, naudojamos keliaujant
 - Išvykimo iš kilmės šalies data
 - Atvykimo į priimančiąją šalį data

⁽⁷³⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies a punktą.

⁽⁷⁴⁾ Atkreipkite dėmesį į tai, kad prieš pradėdami ieškoti šeimos narių, pagal Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 31 straipsnio 5 dalį reikės įvertinti vaiko interesus.

⁽⁷⁵⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies d punktą.

PAŽEIDŽIAMUMAS

Pažeidžiamumas reiškia specialius prašytojo galimus procedūrinius ir (arba) priėmimo poreikius. Jūsų užduotis – nustatyti pažeidžiamumo požymius ir pranešti apie juos prieglobsčio institucijai, užtikrinti neatidėliotiną paramą, kurią galima suteikti registracijos etape, ir nukreipti prašytoją tolesniam vertinimui ar paramai.

- Pažeidžiamumo požymiai, patvirtinantys specialiuosius poreikius** ⁽⁷⁶⁾
 - Papildomos pastabos apie šiuos pažeidžiamumo požymius, pavyzdžiui, konkrečių požymių aprašymas
- Prašytojas supažindinamas su galima pagalba, susijusia su jo situacija, įskaitant teisinę pagalbą ir psichosocialinę bei medicininę pagalbą** ⁽⁷⁷⁾
- Prašytojui buvo suteikta ši pagalba (prašytojui sutikus)
- Pastabos dėl tolesnio nukreipimo pagalbai poreikio (-ių), pavyzdžiui, dėl specialiųjų poreikių įvertinimo, geriausių vaiko interesų įvertinimo, atstovo paskyrimo (jei yra duomenų, kad prašytojas yra nelydimas nepilnametis, turi intelekto sutrikimų arba serga sunkia psichikos liga).

DUBLINO SISTEMA

- Prašytojui suteikiama pagrindinė informacija apie Dublino sistemą, įskaitant kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kuri ES+ šalis yra atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą** ⁽⁷⁸⁾
- Prašytojui suteikiama pagrindinė informacija apie pirštų atspaudų palyginimą sistemoje EURODAC** ⁽⁷⁹⁾
- EURODAC rezultatai (jei yra)
- Šengeno informacinės sistemos rezultatai (jei yra)
- VIS rezultatai (jei yra)

Ryšiai su kita ES+ šalimi

- Nurodoma gyvenamoji vieta ir (arba) buvimas kitoje ES+ šalyje** ⁽⁸⁰⁾
 - Papildoma informacija apie kitoje ES+ šalyje išduotą leidimo gyventi šalyje dokumentą, vizą ar kitus dokumentus, įskaitant dokumentą išdavusią šalį, dokumento tipą, galimą išdavimo datą ir galiojimo terminą (jei taikoma).
- Nurodoma, kad kitoje ES+ šalyje pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas** ⁽⁸¹⁾
 - Papildoma informacija apie prašymą, pavyzdžiui, šalis, kurioje buvo išreikštas prašymas, ir rezultatas (jei taikoma).
- Prašytojas nukreipiamas į Dublino skyrių (atsižvelgiant į bet kokius duomenis apie šeimos narių gyvenamąją vietą, prašytojo gyvenamąją vietą ir (arba) buvimą ir (arba) prašymą suteikti tarptautinę apsaugą kitoje ES+ šalyje ar šalyse).

⁽⁷⁶⁾ Žr. PPD reglamento 24 straipsnio 1 dalį ir PSD 22 straipsnio 1 dalį.

⁽⁷⁷⁾ Žr. PPD 24 straipsnio 3 dalį.

⁽⁷⁸⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 4 straipsnio 1 dalis.

⁽⁷⁹⁾ Žr. EURODAC reglamento 29 straipsnio 1 dalį.

⁽⁸⁰⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies d ir e punktus.

⁽⁸¹⁾ Žr. reglamento „Dublinas III“ 34 straipsnio 2 dalies g punktą.

PRAŠYMAS SUTEIKTI PRIEGLLOBSTĮ

- Trumpas tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo priežasčių aprašymas** ⁽⁸²⁾

Paskesnis prašymas

Jeį prašytojas pateikia paskesnj prašymą, taip pat reikėtų surinkti šiuos duomenis.

- Nauji elementai arba išvados, kurios anksčiau nebuvo pateiktos prieglobsčio institucijai (išsamus aprašymas)** ⁽⁸³⁾
- Priežastys, dėl kurių nauji elementai ar išvados prieglobsčio institucijai nebuvo pateikti anksčiau
 - Kaip nauji elementai ar išvados gali būti susiję su ankstesniu (-iais) prašymu (-ais) suteikti prieglobstį
- Bet kokios kitos priežastys prašyti tarptautinės apsaugos

PAPILDOMA INFORMACIJA

- Papildoma su prašymu susijusi informacija, kuri nepaminėta pirmiau, pavyzdžiui, informacija, kurią reikia pateikti prieglobsčio institucijai, papildomi nukreipimai arba poreikių, susijusių su prieglobsčio procedūra, nurodymas.

BAIGIAMOSIOS PASTABOS

- Prašytojui perskaitoma registracijos formoje įrašyta informacija.
- Prašytojas patvirtina, kad registracijos formos turinys atitinka informaciją, aptartą per registracijos pokalbį.
- Prašytojui pateikiama informacija apie tolesnius prieglobsčio procedūros etapus ⁽⁸⁴⁾
- Prašytojui pateikiama informacija apie tai, kaip jis bus pakviestas į asmeninį pokalbį ir apie (numatomą) asmeninio pokalbio laiką / datą (jei žinoma) ⁽⁸⁵⁾

Išsami informacija apie asmenis, dalyvavusius teikiant prašymą

- Registracijos pareigūnas
- Vertėjas žodžiu
- Patarėjas teisės klausimais / konsultantas
- Atstovas / globėjas

Parašai

- Prašytojas
- Registracijos pareigūnas
- Vertėjas žodžiu
- Atstovas / globėjas / patarėjas teisės klausimais (jei taikoma)

⁽⁸²⁾ Žr. Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 4 straipsnio 2 dalį.

⁽⁸³⁾ Žr. PPD 40 straipsnio 2 dalį.

⁽⁸⁴⁾ Žr. PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktą.

⁽⁸⁵⁾ Žr. PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktą.

2 priedas. Informacijos teikimo kontrolinis sąrašas

Pagal PPD 12 straipsnio 1 dalies a punktą tarptautinės apsaugos prašytojui turi būti suteikta informacija bent toliau išvardytais klausimais. Išsamesnį informacijos, kuri prašytojui pateikiama kiekviename punkte, aprašymą galima rasti [III skyriuje „Informacijos teikimas“](#).

Taikytina procedūra

- Registracijos tikslas
- Praktiniai veiksmai, kurių buvo imtasi per registracijos procesą
- Procedūra, skirta nustatyti, kuri ES+ šalis yra atsakinga už prašymo nagrinėjimą
- Konfidencialumas vykdant prieglobsčio procedūrą
- Registracija vykdoma nemokamai
- Informacija apie dokumentą, patvirtinantį asmens, kaip tarptautinės apsaugos prašytojo, statusą

Jei registracija ir prašymo pateikimas vykdomi atskirai:

- Kaip ir kur pateikti prašymą
- Pasekmės nepateikus prašymo

Jei prašytojas yra vaikas:

- Teisė išreikšti prašymą savo vardu (jei vaikas pagal nacionalinę teisę turi tokį teisinumą)
- Teisė išreikšti prašymą tarpininkaujant tėvams, kitiems šeimos nariams, už juos atsakingam suaugusiajam arba atstovui.

Jei prašytojas yra išlaikomas suaugusysis:

- Teisė išreikšti prašymą savo vardu
- Pasekmės nepateikus prašymo savo vardu

Prašytojo teisės ir pareigos vykdant procedūrą

Teisės

- Likti valstybėje, kol bus išnagrinėtas prašymas
- Naudotis materialinėmis priėmimo sąlygomis, užtikrinančiomis tinkamą gyvenimo lygį
- Pasinaudoti vertėjo žodžiu paslaugomis
- Teisė į teisinę pagalbą ir atstovavimą prieglobsčio procedūroje
- Bendrauti su UNHCR ir kitomis organizacijomis, teikiančiomis teises ar kitas konsultacijas.

Jei prašytojas yra pažeidžiamas:

- Teisė į tinkamą paramą, kad vykdant prieglobsčio procedūrą prašytojai galėtų naudotis savo teisėmis ir laikytis pareigų.
- Teisė į tinkamą paramą su priėmimo sąlygomis susijusiems poreikiams tenkinti

Jei prašytojas yra sulaikytas:

- Teisė sužinoti sulaikymo priežastis
- Teisė į procedūrą, kurios reikia laikytis norint apskųsti įsakymą dėl sulaikymo
- Galimybė prašyti nemokamos teisinės pagalbos ir atstovavimo

Pareigos

- Bendradarbiauti su valdžios institucijomis
- Asmeniškai atvykti į valdžios institucijas
- Perduoti prašytojo turimus dokumentus, susijusius su nagrinėjimo procedūra
- Laikytis patvirtinamųjų elementų pateikimo terminų
- Nurodyti valdžios institucijoms kontaktinį adresą ir pranešti apie bet kokius adresą pasikeitimus
- Paimti pirštų atspaudus

Galimos pasekmės nesilaikant pareigų ar nebendradarbiaujant su valdžios institucijomis

- Nagrinėjimo procedūra gali būti nutraukta
- Gali būti paveiktas atitinkamų prašymo suteikti prieglobstį elementų vertinimas
- Prieglobsčio procedūra gali būti pagreitinta
- Sulaikymas gali būti taikomas siekiant nustatyti tapatybę, pilietybę ar kitus su prašymu susijusius duomenis
- Naudojimas materialinėmis priėmimo sąlygomis gali būti ribojamas arba išimtiniais atvejais panaikinamas

Nagrinėjimo procedūros terminai

- Nagrinėjimas bus baigtas kuo greičiau per 6 mėnesius (atsižvelgiant į nacionalinę struktūrą, gali būti taikomi kiti terminai)
- Dėl tam tikrų priežasčių nagrinėjimo laikotarpis gali būti pratęstas iki 21 mėnesio

Prašytojo turimos priemonės, kuriomis jis gali pasinaudoti, kad įvykdytų pareigą pateikti prašymą pagrindžiančius duomenis

- Galimybė pateikti prašymą pagrindžiančius dokumentus ir kitus įrodymus
- Patvirtinamųjų dokumentų pateikimo priemonės
- Laikotarpis, per kurį galima pateikti patvirtinamuosius dokumentus

Pasekmės, kylančios tiesiogiai ar netiesiogiai atsiėmus prašymą

Tiesioginis atsiėmimas

- Nagrinėjimo procedūra baigiama
- Nutraukiama galimybė naudotis tarptautinės apsaugos prašytojo teisėmis

Netiesioginis atsiėmimas

- Nagrinėjimo procedūra gali būti nutraukta arba prašymas gali būti atmestas
- Atsižvelgiant į nacionalinę praktiką, nagrinėjimo procedūra gali būti atnaujinta per tam tikrą laikotarpį.

Teisinės nuorodos

Šiame skyriuje pateikiama išsami informacija apie nuorodas į teisės aktus.

Rengiant šią teisinių nuorodų apžvalgą, neturėta tikslo sudaryti išsamų nuorodų sąrašą. Joje prašymus nagrinėjantiems atsakingiems pareigūnams pateikiamos tik kai kurios praktinės nuorodos į svarbiausias nuostatas.

Teisinė nuoroda	Tema	Atitinkamas (-i) straipsnis (-iai)
Prieglobsčio procedūrų direktyva (Direktyva 2013/32/ES)	Galimybė naudotis procedūra	6 straipsnis
	Išlaikomų asmenų arba nepilnamečių vardu išreikšti prašymai	7 straipsnis
	Prašytojams numatytos garantijos	12 straipsnis
	Prašytojų pareigos	13 straipsnis
	Prašytojai, kuriems reikia specialių procesinių garantijų	24 straipsnis
	Nelydimiems nepilnamečiams suteiktos garantijos	25 straipsnis
	Informacijos apie atskiras bylas rinkimas Konfidencialumas	30 straipsnis 48 straipsnis
Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva (Direktyva 2011/95/ES)	Faktų ir aplinkybių vertinimas	4 straipsnis
Priėmimo sąlygų direktyva (Direktyva 2013/33/ES)	Informacija	5 straipsnis
	Dokumentai	6 straipsnis
	Pažeidžiamų asmenų specialių priėmimo poreikių vertinimas	22 straipsnis
	Nelydimi nepilnamečiai	24 straipsnis
Reglamentas „Dublinas III“ (Reglamentas (ES) Nr. 604/2013)	Teisė gauti informaciją	4 straipsnis
	Procedūros pradžia	20 straipsnis
	Dalijimasis informacija	34 straipsnis
EURODAC reglamentas (Reglamentas (ES) Nr. 603/2013)	Pirštų atspaudų lyginimas ir perdavimas	9 straipsnis
	Duomenų įrašymas	11 straipsnis
	Duomenų subjekto teisės	29 straipsnis

<p>Migracijos statistikos reglamentas (Reglamentas (EB) Nr. 862/2007 ir jį iš dalies keičiantis Reglamentas (ES) 2020/851)</p>	<p>Statistika apie tarptautinę apsaugą</p>	<p>4 straipsnis</p>
<p>Vizų informacinė sistema (Reglamentas (EB) Nr. 767/2008)</p>	<p>Duomenų paieška VIS, siekiant nustatyti ES+ šalį, atsakingą už prašymo nagrinėjimą. Duomenų paieška VIS siekiant išnagrinėti prašymą (22 straipsnis)</p>	<p>21 straipsnis 22 straipsnis</p>

Kaip susisiekti su ES

Asmeniškai

Visoje Europos Sąjungoje yra šimtai *Europe Direct* informacijos centrų. Artimiausio centro adresą rasite svetainėje https://europa.eu/european-union/contact_lt

Telefonu arba el. paštu

Europe Direct tarnyba atsakys į jūsų klausimus apie Europos Sąjungą. Su šia tarnyba galite susisiekti:

- nemokamu numeriu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (kai kurie operatoriai už šiuos skambučius gali imti mokestį),
- šiuo standartiniu numeriu: +32 22999696 arba
- elektroniniu paštu svetainėje https://europa.eu/european-union/contact_lt

Kaip rasti informacijos apie ES

Internetas

Informacijos apie Europos Sąjungą visomis oficialiosiomis ES kalbomis galima rasti svetainėje *Europa* (https://europa.eu/european-union/index_lt)

ES leidiniai

Nemokamų ir mokamų ES leidinių galite atsisiųsti arba užsisakyti <https://op.europa.eu/lt/publications>. Jeigu jums reikia daugiau nemokamų leidinių egzempliorių, kreipkitės į *Europe Direct* arba į vietos informacijos centrą (žr. https://europa.eu/european-union/contact_lt)

ES teisė ir susiję dokumentai

Norėdami susipažinti su ES teisine informacija, įskaitant visus ES teisės aktus nuo 1951 m. visomis oficialiosiomis kalbomis, apsilankykite svetainėje *EUR-Lex* (<http://eur-lex.europa.eu>)

ES atvirieji duomenys

ES atvirųjų duomenų portale (<http://data.europa.eu/euodp/lt>) galima susipažinti su ES duomenų rinkiniais. Duomenis galima nemokamai parsisiųsti ir pakartotinai naudoti tiek komerciniais, tiek nekomerciniais tikslais.

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras